

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Iskanje: do 9 petič vrt 1 D, od 10—15 petič vrt 1 D 50 p, večji inserti petič vrt 2 D; notnje, poslane, izjave, reklame, preklic petič vrt 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrt 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Insertni davok posebej. Vprašanjem glede insertov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisane in zadoščaj frankovane.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		v Jugoslaviji		v inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	Din 144—	Din 144—	Din 144—	Din 264—	
6	72—	72—	72—	132—	
3	36—	36—	36—	66—	
1	12—	12—	12—	22—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Srbski odgovor dr. Korošču in „Slovencu“.

... Izvlekli smo, pravite, proti Vam »stari top dvojne morale«. Kakor da ste bili začetkom vojne za obešanje Srbov, po vojni velik prijatelj Srbov, a danes zopet velik sovražnik Srbov. Točno je, prečastiti oče, samo ako dovolite s tem le dostavkom: Vi nikoli niste bili prijatelj Srbov v svojem srcu, prečastiti oče, dvolični, kakor vedno, dvojne morale, kakor vedno, vi ste na vse, kar je srbsko, na vse, kar je pravoslavno, nosili v svojem srcu sovražstvo, tudi takrat, ko so Vaša usta izgovarjala besede prijateljstva in ljubezni. Zato se varajo oni, ki Vam danes očita nedoslednost. Vi ste ostali, prečastiti, dosleden v svoji dvoličnosti, v svoji dvojni morali, ker ste ostali dosledni v svoji veliki mrznosti. To čemo prečastiti takoj dokazati.

V začetku svetovne vojne, pišete Vi, je bilo Slovencev samo en milijon. V takšnih razmerah je bil možen samo pasivni odpor, pasivna resistenca, pa je celo tudi to bilo silno riskantno. In kaj bi končno koristil aktivni odpor Slovencev in komu? Rezultat bi bil, da bi danes Slovencev ne bilo več. Pasiven odpor? Pasivna resistenca? Pa mi nismo ničesar drugega zahtevali od Vas, prečastiti. Toda mi od Vas nismo dobili niti pasivne resistence, s katero nas danes želite prevariti, marveč aktivno, zelo aktivno udeležbo v celotnem, v resnici infamnem poslu uničevanja Srbov, uničevanja Srbije in one ideje narodnega ujedinjenja, katere nositeljica je bila ona. Evo pogledite, kakšna je bila Vaša pasivna resistenca in kako zamenjate zahtevati sled, ko trdite, da ste bili prijatelj Srbov in da Vas je šele skušnjava, ki ste jo imeli v zajedniški državi ž nemi, pretvorila v njihovega sovražnika.

»Velezdajniška propaganda, piše Vaš organ 1. julija 1914., je našega ljubljanskega prestolonaslednika in njegovo plemenito soprogo zadelo do smrti.

Padla sta oba kot žrtvi katoliške avstrijske misli, ki je v popolnem nasprotju s cilji in težnjami velesrbstva.

Kaj hoče velesrbstvo? Stremi za tem, da ustvari na razvalinah Avstrije veliko srbsko državo, pogodivši se z Madžari, Lahji in Rumuni. Pri tem bi bil Hrvatji in Slovenci deloma žrtvovani svojim najhujšim sovražnikom, Nemcem, Lahom in Madžarom, deloma bi prišli pod jarem nestrpnega, svobodnomislnega in obenem bizantinskega srbstva. O nas Slovencih je popolnoma gotovo, da bi bili razkosani med svoje največje narodne sovraže. To bi za katoliške Jugoslovane ne bilo »narodno osvobodjenje« ampak narodna sužnost in smrt.

Vsi patriotični elementi so pa dolžni storiti vse, da se avstrijska katoliška misel med našim in hrvaškim ljudstvom v katerem je tako globoko vkoreninjena, dvigne do take moči in zavesti, da bo velesrb. imperijalist. mišljenje, kjerkoli se kot, popolnoma uničeno in zadržano. To nujno zahteva naš življenjski narodni interes. Mi hočemo obstati kot narod, kar moremo le v tej monarhiji, hočemo svojo krščansko kulturo in civilizacijo ohraniti, katero nam ogroža bizantinsko srbstvo, mi nočemo imeti nič skupnega z anarhističnim srbskim svobodnomislstvom, ki ima svojega zaveznika v slovenskem liberalizmu pri nas.

Pokazati moramo na neukurnost velesrbskega imperijalizma, njega nestrpnost, čudno pomočeno z radikalnim svobodnomislstvom, njega proti Slovincem in Hrvatom naperjeno politiko. Merodajni faktorji pa imajo z energijo pospeševati katoliško patriotično misel in delo, ker le v tej je spas državi.

Naše katoliško ljudstvo ponavlja prisego zvestobe in vdanosti prestolu, Avstriji, idealom rajnika! Smrt največjega našega prijatelja moramo dostojno z neumornim in neustrašnim delom za njegove verske in patriotične ideale osvetiti. (»Slovenec«, 1. 7. 1914.)

Tako ste pričeli in evo kako nadaljujete:

»Ali m zasluga katoliške slovenske politike, da je v dnu našega naroda tako ukoreninjena avstrijska državna misel kakor v nobenem drugem narodu v Avstriji? (»Slovenec« z dne 4. 7. 1914.) Mlade, nezkušene dečke so lovili liberalni agitatorji pod izgovorom, da smo mi Slovenci in Hrvati eden narod. A šlo je samo zato, da bi katoliški Slovenci in Hrvati iskali svojo bodočnost v srbski državi, na katere prestolu sedel kralj s krvavo umazanimi rokami. Z umorom je začel in od umora živi. Sporedno s to agitacijo so leli napadati tudi katoliške cerkve. V imenu narodnega jedinstva so hoteli uničiti med nami katoliško vero (»Slovenec« 9. 7. 1914.).

A evo, kako končujete. Velesrbstvo je torej v svoji čisti zločinski brezvestnosti resnično privedlo do vojne. Ni ga izraza, ki bi le oddaleč zadostno zamogel označiti ogorčenje poštenega slovenskega ljudstva proti srbstvu, ki je edini krivec. Ves srd, ki ga je sposobna poštenost proti zločinstvu, ves ta srd se obrača proti srbstvu.

Premalo bi bilo rečeno, če bi rekli, da bo slovenski vojak storil svojo dolžnost, kajti storil bo več velike več. Njegove mu junaštvo se pridružuje globoki srd proti brezstidno nesramnemu srbstvu, s katerim hočemo definitivno obračunati, da bo potem mir enkrat za vselej.

»Cesar Franc Jožef, slovensko ljudstvo stoji za teboj! Smrt sovražnikom! Bog živi in ohrani našega cesarja in širno Avstrijo!« (»Slovenec«, 26. 7. 1914.)

Srbija je država Judežev, stalna sramota na telesu jugoslovanstva.

Ce je kdaj ena vojska bila pravična, je vojska proti Srbiji, tej sramotni državi, ki živi samo od umora, sieparije in verolomstva. Ta država mora biti ponižana, to je edina pot do resničnega, trajnega mira. — Mi hočemo mir — a trajen, resničen, zanesljiv mir, ki ga pa nikdar ne bo, če bi Evropa na sebi trpela banditsko srbsko gnezdo. — Hvala našemu presvetlemu cesarju, da je v obrambo in čast skupne domovine prijel za meč! Junaška Kranjska mu sledi, njeni smrtno-pogumni sinovi so pripravljeni, kakor v preteklih časih, učiniti čudeže junaštva. Sinovi in vnuki bodo delali čast svojim očetom in dedom. Nikdar ni kranjski vojak pokazal hrbe sovražniku in ga ne bo. Kranjska je in ostane ponos Avstrije, neprepeljiv biser v habsburški kroni. Živela Avstrija — smrt sovražnikom! (»Slovenec«, 29. 7. 1914.)

Presveti cesar kliče nas

Narod! Nastopili so za tebe odločilni časi! Gre se za tvojo bodočnost. Ravno sedaj je prišel čas, kjer je morebiti odvisna od tebe ne samo tvoja lastna bodočnost, ampak tudi bodočnost katoliške cerkve. Resni so časi! Četa tvojih sinov in hčera z nadpastirjem Jegličem na čelu pošilja ta čas v Lurdu vroče molitve in navdušene pesmi k tvojemu Kralju in presveti Hostiji in Kraljici Slovencev in Hrvatov Mariji, da ji v teh težkih in usodnih dneh dasta vso moč, da moreš izvršiti svojo domovinsko in katoliško dolžnost — za vero, cesarja in domovino!

Med nami in Srbijo je vojna. To je vojska pravice nad krivico, boj poštenosti proti zavratnosti.

To je boj civilizacije proti prostaštvu, boj viteštva proti nizkosti.

In kakor da bi ta proza še ne bila zadostovala, da bi navdušila vašo čredo, ste posegli še po poeziji. Vi ste se tudi s pesmi trudili razpaliti njegovo mržnjo in sovražstvo na Srbe. Tako je vznikla tudi vaša pesem »Bojni grom« (»Slovenec« 27. 7. 1914.), vzor krščanske, katoliške vaše ljubezni napram pravoslavni bratom.

S kanonom vas pozdravimo

Vi Srbi;

dom hladen Vam postavimo

ob vrbi...

V imenu božjem pride k Vam

armada

pogledat, kaj se svet tam

z Belgrada.

Nožnikom meč nderemo

bliskavi,

da prestol Vam operemo

krvavi.

Evo, prečastiti, kakšna je bila Vaša pasivna resistenca proti Avstriji!

Dovolite, da ugotovimo, da drugačne resistence ni kazal niti vaš dunajski kolega v »Reichsposti«... In zares silno riskantna je bila ta vaša pasivna resi-

stenci. Dobro ste očevali svojo glavo, prečastiti!

Politični zločin najgrše sorte, kakršnega je Avstrija poskušala nad Srbijo in srbskim narodom, ste Vi ne samo odobraval, marveč sve celo svoje ljudi nanj navduševali, zato tudi pravimo, da so pokolji v Srbiji tudi Vaše delo, ker je vašim Slovincem mogla dati Avstrija v roke samo nož in puško, ni jim pa mogla dati navdušenja za vojno in ubijanje. To vlogo ste vi prevzeli nase. Takrat je bil Vaš ideal močna, silna, katoliška Avstrija in temu idealu ste prilagodili tudi svojo moralo. In zato, prečastiti, potresite glavo s pepelom in, predno obsodite Gavrila Principa radi njegovega »političnega zločina«, izrečite sodbo nad sabo za svoj politični zločin. Zakaj vendarle je velika razlika med Vami in Gavrilom Principom: On je v istini riskiral svojo glavo in plačal svoj dolg Bogu in ljudem, a Vi, prečastiti, niste riskirali ničesar in še niste plačali svojega dolga niti Bogu niti ljudem.

Pasivna resistenca! — Da, bili so slovenski patriote, ki so se skupno s Srbi borili za veliko idejo narodnega edinstva in zanjo tudi umirali. Bili so slovenski patriote, ki so v resnici delali pasivni odpor Avstriji, ali te Slovence ste Vi redno denuncirali v svojem organu avstrijskim oblastem in avstrijski vladi. Dolga vrsta bi to bila, ako bi hoteli vse to naštet. Naj navedemo samo vašo strankarsko okrožnico iz meseca julija 1914., iz katere navajamo samo tole:

... V tem smislu delujejo razni listi, katerih glavni cilj je razkristianiti svet in ga zastrupiti z velesrbskim protiaustrijskim nacionalizmom...

Obracamo se na vse zaupnike z nujno prošnjo, da posvečajo temu največjo pozornost in da o vsem takoj obveščajo tajništvo SLS v Ljubljani. Zlasti naj pošljejo poročila o tehle točkah:

1. Ali se opaža v vašem kraju kakršenkoli pojav v smislu srbstva oziroma protiaustrijskega? Od katere strani?

2. Ali se širijo v vašem kraju časopisi? Kdo jih razširja?

3. Kdo je naročen v vašem kraju na liste, kakor so »Slovenski Narod«, »Dan«, »Slovenski dom«, »Učiteljski tovariš«, »Sava«, »Zarja« itd.

Domovina je v nevarnosti, vsi na krov!

Vsi za vero, dom, cesarja!

Takšno cirkularno pasivno resistenco je delal takrat tudi avstrijski minister notranjih del in z istim rizikom.

Sklicujete se na svoje interpelacije v dunajskem parlamentu, v katerih ste koncem vojne protestirali proti postopanju avstrijskih oblasti v okupirani

Srbiji. Po takšnem pisanju v Vašem organu, po takšnem stališču Slovencev proti Srbom, bratov proti bratom, se je res zdelo, da ste se skesali in da je v Vas kot katolika in Avstrijca prišel do besede tudi človek in kristijan, brat Slovenec. Tudi mi smo to tako razumeli in radostno smo ponatiskovali vaše govore, ker so v resnici zveneli bratski. Nismo vas poznali, prečastiti, nismo vas takoj mogli v svoji »balkanski« preprostosti spoznati, nismo se bili še naučili razlikovati zvok pravega od zvoka svinčenega groša. Morali bi biti takoj po vaših interpelacijah poučeni o podzemskem delovanju avstrijskega dvora za separatni mir, ko so bili vsi izgledi na vaš uspeh izgubljeni, pa bi nam bilo takoj jasno »shabro« nastopanje milienika avstrijskega dvora, dvornega kapelana. In ono, kar se je nam zdelo delo za Srbijo, delo za jugoslovensko misel predsednika »Jugoslovenskega kluba«, je bilo v bistvu delo za Avstrijo, da se izposluje »status quo ante«, ko je prišla v nevarnost Avstrija, da se z zahtevo neuničenja Avstrije v stvarnosti vzdrži še nadalje Avstrija na obalah Save in Donave. In ono, kar smo mi mislili, da prihaja iz Vašega spremenjenega srca, je prihajalo naravnost iz avstrijskega dvora, iz vaše prevelike ljubezni napram katoliški Avstriji in iz vaše prevelike mržnje napram pravoslavni Srbiji. Tudi takrat se je vam posrečilo igrati dvolično vlogo! Tudi takrat se je Vam posrečilo doseči, da smo na vas z enako nado obračali oči mi in Avstriji. To je dopuščala vaša morala, ker je bila vedno — dvojna! In tako sve Vi ostali Avstriji zvesti do groba. In ko je Avstrija bila pokopana, smo bili prepričani, da je ž njo pokopana tudi Vaša ljubezen do dne. In zopet se je vam posrečilo nas prevariti, prečastiti, ker ste ji Vi kot dober katolik ostali verni in zvesti tudi preko groba...

In v tej zvestobi do Avstrije in v tej mrznosti proti Srbom ste ostali dosledni v vsakem oziru. Menjali ste samo svoje zunanje postopanje in svojo zunanjo moralo, ali kadarkoli ste smeli biti odkriti proti Srbom, vedno ste pokazali svoje strašno srce. Odkritostni ste smeli biti v Avstriji pred vojno in začetkom vojne, zato ste takrat svobodno odkrivali svoje srce in svojo dušo. To pa je bilo nevarno koncem vojne za Avstrijo in za Vas, in zato ste bili Vi takrat za Srbe. Po zlomu Avstrije in po zmagi Srbije pa je postalo to nevarno zato tudi Vi takrat ne samo niste bili proti Srbom, marveč ste bili celo na njihovi strani. Danes je zopet položaj tak, da ni nevarnosti za onega, ki

Conan Doyle:

22

Razpad in vstajenje svetovja.

Roman.

»Tudi jaz imam to mnenje,« se je oglašil lord John, »kako, da smo samo mi edini kamenčki, ki so preostali na obrežju?«

»Naziranje, da so še drugi tudi ostali pri življenju, se mi zdi popolnoma pogrešeno,« je nasprotoval Summerlee z vso odločnostjo. »Le pomislite, kako uničevalno je deloval ta strup, da, na primer, mož kakor Malone, močan kot bivol, prav nič rahločuten, sploh ni imel moči, da bi se priplazil do vrha stopnic in se je kar na pragu zgrudil na tla. Sploh ni verjetno, da bi kdo zdržal le sedemnajst minut, kamoli toliko ur!«

»Če pa je kdo to pogibelj že predvideval in pripravil vse tozadavne varnostne odredbe, kot na primer, naš stari prijatelj Challenger?«

»To je pa zelo neverjetno,« je odvrnil Challenger, si pogladil brado in pomignil z očmi. »Moja opazovalna darovitost združena z nujno logiko in izredno domišljijo, ki me je usposobila,

da sem si že vnaprej vso nevarnost predočil, je gotovo prav redka zmožnost, ki bi jo težko našel še pri komu drugemu.«

»Torej sklepate, da so, razen nas, vsi drugi pomrli?«

»Tozadevno ne obstoji nikak dvom, vendar pa moramo pomisliti, da je strup učinkoval od spodaj na višje plasti, vsled česar je bil njegov vpliv na višje ležeče kraje manj jak. Ta pojava je prav gotovo čudno dejstvo, ki nam nudi v bodočnosti nenavadno privlačno polje za naše raziskovanje. Če pa baš hočemo iskati preživele, ugetnemo imeti še največ uspeha v kaki tibetanski vasi ali pa v neznatni koči v Alpah, ki leže mnogo tisoč čevljev nad morsk gladino.«

»Z ozirom na dejstvo, da ni več ne železnice ne ladij, bi nam to prav toliko pomagalo, kot če bi preživeli prebivali na luni,« je odvrnil lord John, »vendar pa bi rad bil zagotovljen, če je nevarnost zares odstranjena, ali pa, če imamo za sabo šele prvo dobo?«

Summerlee je zaokrožil svoj vrat, da bi pregledal celo obzorje. »Zrak se mi zdi bolj čist in milejši,« je pripomnil z dvomljivim glasom.

»Vsekakor pa je bilo včeraj prav tako in prav nič nisem še prepričan, da je že vsa nevarnost za nami.«

Challenger je skomizgnil z rameni. »Spet se moram vrniti h fatalizmu. Če se je v vesoljstvu kak slíčen dogodek še kdaj odigral, kar ni izključeno, se je to zgodilo pred davnimi časi in zato smemo z vso gotovostjo upati, da bo spet mnogo časa preteklo, da se kaj podobnega spet ponovi.«

»Vse to bi bilo zelo dobro in lepo,« je dejal lord John, »vendar nas izkušnja uči, da sledi prvemu potresnemu sunku koj drugi. Najbolje bo, če se malo premaknemo, da se navzjemo svežega zraka, dokler še ugetnemo. Ker nam je več kisik počel, nam je pač vseeno, če nas nova nesreča presaneči v sobi ali pa na prostem.«

Kako čudna je bila popolna otopelost, ki je kot reakcija sledila mrlični razburjenosti in napetosti zadnjih dvajset in štirih ur. Ta izčrpanost se je polastila telesu in duha in je povzročila v nas občutek, da nam je za vse skupaj malo mar in da se ni vredno po nepotrebnem razburjati in mučiti. Celo Challenger je podlegel temu občutju. Globoko zamišljen je sedel v svojem na-

slanjaču, opiral si je glavo z rokami in molčal, dokler ga n'eva lord John in jaz prišla za roke in ga skoro nasilno postavila na noge, za kar sva bila nagrajena le z razljučnim pogledom in nejevoljnim godrnjanjem. Ko pa smo iz svojega ozkega zavetišča izstopili v prosto, širno prirodo, se nam je polagoma povrnila nekdanja zmerna napetost.

Toda, kaj naj počnemo na tem ogromnem pokopališču vsega človeštva? So se sploh kdaj od početka sveta do danes ukvarjali ljudje s takimi vprašanji? Seveda je bilo res, da smo imeli možnost uteševati si svoje vsakdanje, celo razkošne potrebe v največji meri. Na razpolago smo imeli vse zaloge živih, vse polne kleti, vse zaklade umetnosti, samo roko naj bi iztegnili pa jih dosežemo, toda, kaj naj počnemo s časom? Nekaj nalog je bilo treba takoj izvršiti, saj so na nas že čakale. Vstopili smo torej v kuhinjo in položili oba posla v zanje določene postelje. Videti je bilo, da sta umrla povsem brez bolesti. Prva služkinja je sedela na stolu pri štedilniku, druga pa je ležala pred umivalnikom za kuhinjsko posodje. Nato smo prinesli iz dvorišča uboega

Austina. Njegove mišice so bile kot les trde. Ležal je v zelo neobičajni smrtni odreenelosti in stisnjene mišice pri ustnicah so mu vdajale do skrajnosti zaničljivo rezanje. Te znake smo opazili pri vseh, ki so umrli na zastrupljenju.

Kamorkoli smo došli, povsodi smo videli te režeče obraze, ki so se menda rogali našemu obupnemu položaju in molče strelili z odurnim posmehom v nesrečne, še žive ljudi.

»Poglejte,« se je oglašil lord John, ki je burno hodil po obednici gori in doli, dočim smo mi južniali, »poglejte, ne vem, kako je vam drugim pri srcu, toda meni ni za obstati in nikakor ne bi mogel tu mirno sedeti, pa povrh tega še brez dela.«

»Morda,« mu je Challenger odvrnil, »nam blagovolite povedati, kaj naj pravzaprav počnemo?«

»Oglejmo si, kaj se je zunaj vse pripetilo!«

»Tudi jaz sem imel isti predlog.«

»Pa ne tu. Kar se je zgodilo v oni vasi, bomo opazili že pri oknu.«

»Kam pa naj gremo?«

»V London.«

je proti Srbom, zato tudi Vi ravno dušno ponovno odpirate svoje katoliško srce in svojo avstrijsko dušo. Ali se ne boste to pot prevrtili, prečistiti?

»Politika«, Beograd.

Politična razmotrivanja.

III.

No, na drugi strani je prinesla svetovna vojna Čehom, Poljakom, Slovincem in Hrvatom osvoboditev izpod tujega jarma, Srbiji pa primerno povečanje. Ali obžalovati je, da nobena mirovna pogodba ne razbistri položaja tako, da bi se narodi vsaj za dle časa lahko iznebili skrbi za bodočnost in da nosi vsaka taka pogodba že v sebi zopet kal za bodoče konflikte. Svetovna vojna je dokaj izpremenila zemljevid, a da bi bil mir trajno zagotovljen, bi se bilo moralo zgoditi še vse bolj radikalno! O tem zdaj natančneje razpravljati bi ne imelo zmisla. Momentano vidim največjo pridobitev za Slovanstvo v tem, da so si Poljaki ustanovili svojo lastno državo. Ako bi ne bilo poljske republike, bi bili Nemčija in Rusija danes nemara že toliko kot ena država! Samostojna Poljska onemogočuje neposredni stik med nemštvom in vedno uslužnim mu boljševizmom, in to je za toliko časa, dokler se v Rusiji temeljito ne izpremenijo razmere, za vseslovensko stvar največjega pomena. V ostalem pa je položaj vseh navedenih slovenskih držav sila prekeren, in sicer zaradi tega, ker so vse te države tako zagazdene med tuje, bolj ali manj sovražne jim elemente, da morajo stati vedno na več straneh na straži. Že to dejstvo samo na sebi sila Čhe, Poljake in Jugoslovane, da stremijo za čim najtesnejšo medsebojno zvezo. Gotovo si morajo iskati prijateljev tudi drugod! Ako vemo, kje so naši sovražniki, bomo vedeli tudi, kje si imamo poljskati zaveznikov! Eno je gotovo: tega svet ne doživi, da bi Nemec kdaj odkritosrčno vzljubil Slovana! Nemec si je vtepel v glavo, da mu mora biti Slovan suženj in od te misli ne popusti več! Istotako pa ne bo Nemec nikoli prijatelj Francoza, ki ga mrzi zaradi tega, ker mu je v vsakem pogledu vsaj enakoveren in ga kot neposreden sosed ovira v njegovem stremjenju po ekspanziji. Iz tega sledi, da nam je Francija naravna zaveznica. Da, morda je ona edina, ki pri obstoju konstelaciji lahko računamo nanjo! Anglija ni bila nikoli naklonjena Slovanom. Ker se za enkrat ne more okoristiti z nami, bo raje podpirala vsak drug narod kot nas. In Italija — kdo se bolj boji kot nas panslavizma, dasi bi ji tega ne bilo treba, ako bi bila pravična! Mala antanta, no, gotovim namenom bo dobro služila, a da bi služila kdaj slovenskim interesom, o tem dvomim. Razne izkušnje opravljajo ta dvom.

A prav je, da obstoji mala antanta kot protiutež stremjenju gotovih držav, in iskreno bi bilo želeli, da se ji pridruži še Poljska. Že zaradi tega, da pride potem v njej slovenski živelj do tem večje veljave! Toda Poljska, Čehoslovaška in naša država bodo morale dobro paziti, da jih razne zveze ne zavedejo v napake, ki bi postale morda kaj usodne zanje. Nedavno je bilo čitati, da je Poljska sklenila z Rumunijo vojno konvencijo v obrambo proti Rusiji. V kolikor je ta pogodba naperjena proti sedanjemu boljševizmu, jo s slovenskega stališča lahko odobravamo, v kolikor pa se obrača morda proti Rusiji kot taki, jo moramo obojevati! Poljska se mora zavedati, da je njen obstoj zagotovljen le, ako ji stoji ob strani prijatelj Rusija. Dokler ostanje razmere v Rusiji take, kakršne so zdaj, na prijateljstvo med Poljsko in Rusijo ni misliti. Toda prej ali slej odklenka tudi boljševizmu. Čas morda ni več tako daleč, ko se to zgodi, če ne prej, pa gotovo tedaj, ko odpadejo sedanje korifeje boljševizma. Mislim, da bi bilo že tedaj mnogo drugače, ako bi le Trocki ne bilo več! Saj končno se tudi boljševizem lahko tako preorientira, preobrazi in preobliči, da bi se dalo sprijazniti z njim. Dokler pa tega ni, zahteva lastni interes vseh drugih slovenskih držav, da dajejo vsaj moralno zaslombo vsem tistim, ki se trudijo za upostavitve nacionalne Rusije. Pri nas je seveda kaj malo zmisla za to, pri nas se tako rado zabavljata Vranglovec, ne da bi se delali kakih razločkov, ne da bi se mislilo na možnost, da se nahajajo med Rusi, ki so se zatekli k nam, tudi ljudje z višjimi moralnimi cilji. Tako nesposobnega med temi begunci, mislim, ni nikogar, da bi se hotel boriti za staro absolutistično Rusijo, a če hočejo rešiti svojo domovino boljševiškega trinoštva in obvarovati jo posledic njegovega izdajškega početja, tega jim ne more noben preudaren človek zameriti! Eno dobro stran ima vsakega bivanje ruskih beguncem med nami — to, da nas bodo Rusi poslej bolj poznali, kot so nas v prejšnjih časih. Jugoslovani so jim bili znani prej samo po imenu, o nas Slovincih posebe pa sploh niso vedeli ničesar. Nesposobni so oni ki govore o ruskih beguncih vedno le v zančljivem tonu in ki si na vse pretege prizadevajo, da bi jim bivanje med nami zagrenili! Ni vse eno, s kakšnimi občutki se poslovljo od nas!

Kadar se vrnejo Rusiji boljši časi, bo imelo Slovanstvo v njej nedvomno zopet svojo najzanesljivejšo oporo. Za enkrat pa je utelešeno Slovanstvo v treh sestrskih državah: Poljski, Čehoslovaški in pa v naši kraljevini. Ko sem bil v gori omenjenemu članku »Brez krinke« prvič izrekel misel, da bi se morali slovenski narodi ujediniti, se je zdelo to marsikomu nemogoče in skoro da smešno. Izraza so dobili dotični pomisleki v članku »Quo vadimus?«, ki ga je priobčil svoj čas izpod odličnega peresa »Sl. Naroda«. Mene to v mojem prepričanju ni omajalo, a da propagira isto misel zdaj mož, kakršen je dr. Kramar, o katerem si ne moremo misliti, da bi mlatil gole fraze, me samo utrjuje v tem mojem prepričanju. Zakaj bi to ne bilo mogoče? Kdo nam more Slovanom braniti, da se čutimo v vseh stvareh solidarne, da gremo v vseh stvareh drug drugemu na roko, da tvorimo takorekoč eno samo veliko državo, in sicer navzlic temu, da se naše meje ne stikajo povsod? Naši nasprotniki so preprečili, da bi bila Jugoslavija zvezana po koridorju s Čehoslovaško in posredno tudi s Poljsko, a kaj pomeni to spričo dejstva, da je ni ovire, ki bi je ne premagala trdna volja, kaj pomeni to v času, ko zračna plova z vsakim dnem bolj napreduje, ko ni več suha zemlja, ko ni več morje tisto, kar spaja narode, temveč vseobsežni zrak! ... Saj v prvi vrsti gre tu gotovo za moralno podporo, a če treba, se pri sedanjih prometnih sredstvih pač ni bači, da bi se ne mogli tudi dejansko podpirati drug drugega ... Strategičnih mej dandanes ni več! To naj bi si zapomnili Italijani! Gotovo bo treba premagati še nešteto zaprek, predno pride med slovenskimi narodi, med slovenskimi državami do onega idealnega razmerja, ki ga imajo pred očmi vsi, ki priporočajo slovensko solidarnost. Vsak hip se lahko pojavijo med nami sporne točke, a velik napredek bo že, ako se popnemo do načelnega naziranja, da so taki spori naša domača zadeva in ako smatramo za dolžnost, da eventualna nesoglasja izravnamo brez tujega vmešavanja sami med seboj. Posebno razsodišče naj bi bilo tiš forum, pred katerim bi se izgladili vsi naši medsebojni prepriči!

Bolj in bolj pa bi moralo v nas zmogovati prepričanje, da to, kar odstopim bratu, ni izgubljeno, da je vse, kar je last enega tudi last drugega, da je vsa prostrana slovenska zemlja naša skupna imovina in domovina in da je izgubljeno samo ono, kar nam je bilo neupravičeno od sovražnika odvzeto. Šele z zmago tega prepričanja bi bilo ujedinenje res izvršeno. Šele s tem prepričanjem, šele takrat, ako bi nas navdajala vsa ta ponosna zavest, bi v resnici oživel ono mogočno Slovanstvo, ki se ga vsi naši neprijatelji tako silno bojé! ...

—nik

Klerikaleci danes in leta 1914.

Zvezo z Beogradom odklanjajo naši klerikalci danes kakor leta 1914. Naivni ljudje, ki klerikalcev ne poznajo, so mislili, da je vojna klerikalce spremenila in jih temeljito preorijentirala. Mi, ki poznamo klerikalno gadjo zalego do kosti, pa smo od vsega začetka vedeli, da so klerikalci tudi po prevratu ostali takšni, kakršni so bili pred vojno in med vojno. Volk menja dlako, svoje čudi pa nikdar! Slučajno smo dobili v roke dokument, ki potrjuje, da mislijo in delujejo v bistvu klerikalci danes prav tako kakor so leta 1914.

V rokah imamo posebno izdajo »Slovenca« z dne 2. decembra 1914., št. 276. V tej izdaji poroča »Slovenec« s pest debelimi črkami zanj verodostojno vest, da je padel Beograd. To vest pa dokumentira s temle značilnim člankom: »Padec Belgrade — praznik avstrijske in hrvatsko-slovenske misli. Danes je za Hrvate in Slovence dvojen praznik: Ob slavlju 66. letnice slavne vlade Nj. Vel. cesarja Franciška Jožefa I. je padel Beograd, središče protislovenskega, protihrvatskega in protislovenskega gibanja na jugu. Današnji dan je razbil pohlep Srbov po Veliki Srbiji. Beograd je v avstrijskih rokah: poleg cesarske zastave so z zmagami ovenčani hrvatski vojniki razvili danes v Beogradu hrvatsko zastavo, zastavo zvestobe hrvatsko slovenskega naroda do habsburškega prestola. Iz Belgrade so bili poslani morilci z naročilom, naj umore ljubljensko patrijotičnih Jugoslovanov, nadvojvodo Frana Ferdinanda. Danes so morilci pred pravičnim avstrijskim orožjem, katerega nosijo združeni avstrijski narodi, na begu, nad njihovo prestolico pa se vije čestita črnorumenasta zastava, katero so mislili z zavratnim morilnim orožjem in zahrbtnimi spletkami ponižati in jo poteptati. Naše ljudstvo je bilo, ki je vedno odločno odklanjalo kakršnokoli zvezo z Beogradom, SLS, združena s tem ljudstvom je vedno odločno, neizprosno, dosledno zastopala načelo, da poznamo le zveze z avstrijskimi, hrvatskimi in slovenskimi deželami in da katoliški Hrvatje in Slovenci hočemo svojo zve-

stobo pridobiti si vse po zakonu nam zajamčene pravice le v okviru habsburške dinastije, katere zvesti čuvarki so bili tudi naši pradedje in dedje. Zato je danes, ko je padel Beograd in je kaznovana prešernost in blazna domišljavost srbofilov, tudi naš praznik, praznik našega ljudstva. Zato pa naj se te dni po celi deželi dalje vijo zastave, ki so bile izobešene v proslavo 66. letnice vladanja Nj. Vel. cesarja. Naj pričajjo svetu, da se vdani Slovinci veseli zmage pravice in da je praznik zavzetja Belgrade praznik avstrijske in hrvatsko-slovenske misli.

Narodna skupščina.

Nadaljevanje razprave o vojaškem zakonu. — Demagoške fraze klerikalnega poslanca. — Socijalist o klerikalnem socijalizmu.

— Beograd, 14. julija (Izv.) Tekom večerajšnega dneva je bilo opažati v parlamentu in na vodilnih mestih državne politike neobičajno živahno delovanje. Poleg narodne skupščine, ki je razpravljala o vojaškem zakonu in kjer so klerikalci s svojim kontragovornikom Franom Škuljem doživeli velik poraz, so se vodile razprave v zakonodajnem odboru o uradniškem zakonu in v finančnem odboru o raznih kreditih. Na vladi sami so se vršile razne konferenice. Zvečer je bil 3 ure trajajoči ministrski svet, v zunanem ministertvu pa so s posebno pazljivostjo in resnostjo razmotrivali reški problem, ki je sedaj stopil v nov štadij rešitve.

Narodna skupščina je nadaljevala načelno debato o vojaškem zakonu.

Ob 9. dopoldne je predsednik skupščine otvoril sejo. Zbornica je takoj pričela razpravo o zakonu glede ustroja vojske in mornarice.

Posl. Boža Maksimović (rad.) je v imenu večine vojaškega odbora kratko in pregledno navedel ugodnosti novega zakona in veliki pomen tega zakona za nadaljno konsolidacijo in obrambo naše države.

Posl. Fran Škulj (kler.) je za tem dobil besedo kot prvi kontragovornik. Ta govor je klerikalcem samo v sramo. Škuljev govor je bil prošet sovražstva do narodne vojske, bil je dolgotrajen, konfuzen ter skoz in skoz prepleten z demagoškimi agitacijskimi frazami. Na zbornico je ta govor napravil najslabši vtis. Posl. Škulj je svoj dolgi uvod prišel z razvijanjem treh velikih idej, ki prevečajo sedanji poveljni človeški rod. Te ideje ne poznajo državnih mej, niti razlike med narodi, te ideje imajo za gesla: »Proč z militarizmom! Proč z despotizmom! Proč z diktatorom nekaterih privilegirancev! Po govornikovem mnenju je era največjih idej ideja pacifizma. Ta ideja bodi odločilen političen faktor. Pacifična je politika Slovenske ljudske stranke. (Pri teh besedah so nastali v zbornici živahni protestni medklici. Radikalni poslanci so Škulju ugovarjali: Zakaj niste bili pacifiisti v Avstriji? Nastal je v zbornici vihar. Klerikalci so razjarjeni ugovarjali.)

Posl. Škulj je nadaljeval svoj govor, navajajoč, da je druga vodilna ideja današnje vojne človeške družbe ideja socijalizma, ki naj dvigne in reši človeštvo iz gospodarske in moralne bede. Poveljni človek zahteva, da se ga dvigne, ker ga je vojna vrgla na dno. Dalje je govornik analiziral tretjo idejo idejo stvarnega ustroja demokratičnih zakonov. Nato je prešel h kritiki od vlade predloženega zakona o ustroju vojske in mornarice. Naglašal je, da ta zakon ne odgovarja načelom idej poveljne dobe. Zakonski načrt bi moral tvoriti nekaj kompromis med stari vojaškim zakonom in med sedanjo moderno dobo. Priznat mora, da predstavlja zakon slab kompromis, ker pri analizi vidimo, da je samo reprodukcija starega zakona v pomanjšani izdaji. Ostro je kritiziral zakon, ker vsebuje ideje militarizma. (Posl. Maksimović mu je ugovarjal: »Zakon ne predstavlja nobenega militarizma! Zakon je državna potreba v obrambo naše domovine!«) Govornik je dalje razvijal program svoje stranke, naglašajoč, da je program prave ljudske stranke organizacija narodne milice, organizacija armade v duhu splošnega mira, v duhu socialnih in moralnih težnj sedanjega človeka. Ustvaritev narodne milice ni danes noben fantom. (Živahni ugovori in protesti v centru in pri demokrati.)

Glede vsebine zakona se je govornik postavil na komodno stališče, da je difficile satigram non scribere!

Govornik je dalje zopet začel razvijati avtonomistično teorijo svoje stranke, naglašajoč, da dokler ni izvedena avtonomija, ne more biti tudi pravična izvedena organizacija vojske. Smatra zakon za Slovence krivičen. SLS se je opredelila za čimboli široko avtonomno zakonodajo. Ko pa je začel udrinirati po oficirskem zboru in hvaliti bivše avstro-ogrske oficirje, je nastal velikianski vihar. Govornik je nastal vedno bolj in bolj razburjen in konfuzen. Povsod se je lovil za besedo. Končno, ko je še poprej kritiziral institucijo brigadnih generalov, je izjavil:

Tako je pisal »Slovenec« dne 2. decembra 1914. in prav tako strupeno piše danes proti Beogradu. Ob prevratu so se klerikalci potuhnil in se hlinili za dobre jugoslovenske patrijote, danes pa menijo, da je napočil čas, da lahko brez nevarnosti snamejo z obraza jugoslovensko krinko in se kažejo zopet v svoji pravi luči. Toda, zdi se nam, da so si to krinko sneli vendarle še prehitro. Ima još ljudi, koji vole ovo državo i ovaj narod i koji se još znadu svetit izmečarimal

...

Gospoda, mi nismo proti vojski kot taki! Naša zahteva ni politična, ne strankarska, temveč temelji na socialnih, moralnih in gospodarskih načelih. Mi zahtevamo, da slovenski vojniki služijo v domači zemlji. Zahtevamo, da slovenski vojak služi samo v Sloveniji. (Velik vihar, ugovori: »Naša domovina je povsod za vse! Kakor služi Srb v Sloveniji, tako nanj služi Slovenec v Srbiji!«) Posl. Škulj drzno ugovarja: »Vi napačno argumentirate. Pošiljate Srbe v Ljubljano zaradi edinstvenosti države. Slovenski vojniki naj služijo v domači zemlji v interesu državne politike. Naš človek rad služi državi.« (Zakaj pa klerikalci pod Avstrijo niso zahtevali, da bi Slovenci služili vojake doma? Pod Avstrijo so krivili klerikalci hrbte in z navdušenjem glasovali za vsa vojaška bremena! Sedaj pa so antimitaristi!)

Velikanski vihar in razburjenje pa je nastalo, ko je govornik primerjal vojni zakon trojanskemu konfu, ki v notranjosti svojega telesa prinaša narodu nova bremena. Posl. Maksimović mu je vskliknil: »Kaj ste hoteli reči s to primero. Trojanski konj ste Vi v parlamentu!« Posl. dr. Edo Lukinč (dem.) pa je vskliknil: »Primer s trojanskim konjem je vrlu dober. Ta trojanski konj nosi klerikalce za našo skupščino!« Nastala je velika veselost in klerikalni govornik je nato s težavo zaključil svoj govor, izjavljajoč, da bo njegova stranka, ker zakon o ustroju vojske in mornarice temelji na militarizmu, glasovala proti, ker ga odklanja.

Govor klerikalnega poslanca so nekateri člani vlade v resnici poslušali z največjo pazljivostjo, ker jim daje jasno informacijo in sliko o klerikalni mentaliteti in klerikalni politični iskrenosti. Vojni minister general Pešić je večkrat odločno in umestno ugovarjal. Ministrski predsednik Pašić je govor poslušal zelo pazljivo.

Drznemu in izzivalnemu govoru klerikalnega poslanca pa je sledil temeljit in resen govor posl. Ivana Divaca, najuglednejšega in najobjektivnejšega parlamentarca, obenem resnega voditelja socialistične stranke. Posl. Divac je temeljito obračunal s klerikalnimi frazami o socijalizmu in svobodoljublju. Govor posl. Divaca, ki je resen in načelno nasprotnik militarizmu, je vzbudil v parlamentu najgloblji vtis.

Posl. Divac (soc. dem.) je dobil besedo kot drugi kontragovornik. Ko je govornik preciziral stališče socialistične stranke napram načrtu zakona, omenjal je, da še ni bilo tako ugodne prilike za veliko in načelno politično debato o modernih vprašanjih družbe. Zakon je materialne, moralne, socialne in gospodarskopoliitične prirode. Govornik je dalje konstatiral, da dosedaj stranke in država niso zlorabljale verskega momenta. Bile so pa tudi države in cerkve, ki so zlorabljale vero v osvojevalne namene in so povzročale prelivanje krvi. V srednjem veku so uporabljale države verski motiv, da so vodile pod zastavo rimokatoličanstva krvave vojne. Tudi v poslednji svetovni vojni so bile države, ki so se skušale okoristiti z verskim razpoloženjem vojaških množic. To je bila v prvi vrsti bivša Avstrija. (Klerikalni medklici: »Bila je le zloraba naše cerkve!«) Govornik je pa dalje razmotril tudi okolnost, da zlorabljajo nekatere stranke verski moment v svoje politične strankarske namene. To dela SLS. Ima v svojem programu verski moment. Toda njene besede se nikdar ne skladajo z dejanji stranke. SLS ima v svojem programu socijalizem. Mi socijalni demokrati, zastopniki socialističnega delavskega gibanja, bi SLS takoj pozdravili kot stranko, če bi videli, da slede besedam dejanja. Tu nimamo nobenega razloga, ker vidimo njih dejanja. Govornik je spominjal samo na stališče SLS v naši skupni državi tekom zadnjih let. — Stranka, ki ima v svojem programu socijalizem, je bila ona stranka, ki je prva razbila enotno fronto socialističnega delavskega ljudstva. Zastopnik SLS dr. Korošec je, ko je bil na vladi, bil oni, ki je zlomil največjo stavko, stavko železničarjev. (Klerikalci ugovarjajo in so vznemirjeni.) Leta 1920, za vlade SLS na ljubljanski pokrajinski uravil je bilo ustreljenih v Ljubljani 21 delavcev povodom plilnih demonstracij. Takrat je bil na vladi v Ljubljani zastopnik SLS dr. Brejc, njegov pokrovitelj in žel

stranke pa dr. Korošec. Vse to navajam zaradi tega, da se zbornica uveri o hipokriziji, katere se poslužuje ta stranka. Govornik odreka SLS vsak smisel za socijalizem. Smatra jo jo za navadno špekulacijo. Klerikalci se niso upali izjavljati socialističnega poslanca ugovarjati niti z besedico.

Seja je bila ob 13. zaključena. Danes se zopet nadaljuje načelna debata o vojaškem zakonu.

Pismo iz Berlina.

Začetkom julija 1923.

Takoj na kolodvoru me osupne večmeterska polovca ljudi, čakajočih na vozne listke. Par sto ljudi, ki se gneto pred blagajnami, ni sicer nič posebnega. Kaj takega vidiš lahko tudi ob lepih nedeljah v Ljubljani, ko vse hiti iz mesta. Zato pa se nisem čudila navalu ljudi, temveč temu, da so večinoma sedeli na ličnih stolčkih, ta v copatah, drugi v jutranji suknji, tretji pokrit z odejo, zehajoč in neprespani. Radovednost me premaga in pričnem se razgovarjati s človekom, ki se mi je zdel najmanj zakrknjen. Pravil mi je, da čakajo na izdajo znanih vojnih listkov (za 25%) za posebni poletni vlak. Blagajna se odpre ob desetih, zdaj je ob 7. jutraj. Že ob 18. popoldne prejšnjega dne so se pojavili prvi »stolčkarji« in se začeli pripravljati k »nočnemu počitku«. Čez nekaj časa so se pojavili drugi sumljivi elementi. Sumljivi v toliko, ker je bil upravičen sum, da bodo i oni »stolčkarji« vso noč pred železniško blagajno. Ob 6. jutraj so prišli ljudje, ki so noč lepo v postelji prespali, a ki so vseeno mislili, da bodo prvi na mestu. Neumneži, če prihajajo šele zadnje štiri ure pred otvoritvijo blagajne. »Vrag, koliko voznih listkov pa bodo izdali?«, vprašam »stolčkarja«. »Okrog 400.« »Saj vas je že sedaj več kot dvakrat toliko,« se začudim. »Saj nas bo tudi samo prvih dvajset dobilo vozne karte.« »In vsi drugi naj odidejo s povešenim nosom in stisnjenimi pestmi?« »Eh, jih bo že kdo dregnil in jim zašepetnil: »Hočete vozni listek za Stettin, Hamburg?« No, in potem ga lahko kupijo za 10 ali 15%, mesto s 25% popustom. Nekaj morajo tudi oni zaslužiti, ki so vso noč presedeli na kolodvoru,« se je odrezal možakar.

Nemec rad potuje, Berlinčan pa še najraje. Zato so vedno vsi vlaki in vsi razredi prenapolnjeni, zato je gneča pred blagajnami grozna. Zato so berlinski brezposleži izrabili situacijo in iznašli nov genijalen način postranskega zaslužka. (Če človek nima posla, mu pride marsikateri pametna na misel!) Za par tisoč mark honorarja na uro ti hranijo prostor pred blagajno vso noč. Ko pride jutraj par minut pred odhodom vlaka na kolodvor, ti odstopijo svoj prostor in v eni sekundi imaš zaželeni vozni listek. Res, da te stane precej tisoč mark več, a človeško spanje je tudi vredno svojega denarja. Tako se je v Berlinu razvila prava borza z voznimi listki za one, ki ne morejo špekulirati z drugimi papirji.

S kolodvora se napotim k SHS konzulu Wienerju v Mohrenstrasse 33. Konzul Wiener je namreč predsednik nemško-jugoslovenskega združenja v Berlinu. V kratkem intervjuu mi obrazloži namen in smoter tega društva. Društvo prireja koncerte, razstave, gledališke predstave, predavanja, daje pojasnila o jugoslovenskih gospodarskih razmerah, o možnosti naseljevanja Nemcev v Jugoslaviji. Društvo šteje že vse polno uglednih članov, tako privatnikov kot trgovskih firm, sploh vseh onih, ki so kakoršen način zainteresirani na procvitu in napredku Jugoslavije. Nasprotno pa mi je konzul tudi zatrdil, da nam Jugoslovenom, zlasti dijakom, rad pomaga, tako z nasvetom kot dejanjem. Tako more vsak Jugosloven, ki pride v Berlin, dobiti v vseh slučajih pri omenjenem združenju natančnejše in najzanesljivejše informacije.

Drugače se mi Berlin izza zime ni zdel izpremenjen. Njegove arhitektonske lepote so ostale iste, le par bronastih kipov ali pa tudi le posamični delov je izginito na nepošten način. Pod lipami (Unter den Linden) šumi potencirani luksuz v prve poletne tančice oddetih žen, ki so se še včeraj ljubko zavijale v sobol in hermelin. Vreme se je namreč prevrglo čez noč. Iz mrzle, deževne, zimske pomladi je nastalo polno, solčno, vroče poletje. V Atlantskem oceanu so se sedaj menda končno vllavno razstopile ledene gore, ki so dosedaj povzročale klub jurih pravcato zimo. Zoologijski vrt še zmeraj živi vni v njema vedno znova pri mestnih in državnih očetih dolgotrajne debate, ali naj se ukine, ali ne. Skrbeti za Berlinčane in še za inozemske opice in cebre se jim zdi preveč. Drugače v politiki Ruhr, v skledi povprečnega meščana le enkrat na dan gorika jed.

Sicer pa se mi je zdel Berlin vsak trenotek ruski. Ne samo, da slišiš po cestah mnogo Rusov, da srečavaš ruske knjigarnice, tako futuristično opremljeno založbo »Ladišnikov«, knjigarnice »Novaja knjiga« v najlepših delih mesta, temveč tudi cene po trgovinah in restavracijah so prav ruske. »Ti bože

moj, boljše kosilo 50.000 do 100.000 M, komad slaščice 3000 do 4000 M, ki itak ni drugega kot črna voda z naprtnikom mleka in brez sladkorja! Obledela, čevlji gredo že v milijone, Berlin ni le milijonsko mesto, temveč tudi mesto milijonarjev — beračev. B. K.

Telefonska in brzojavna poročila Pred likvidacijo reškega problema?

Mirno razmotrivanje v Beogradu. — Novi predlogi Italije oficijelno niso znani. — Mussolini za likvidacijo vprašanja. Živahno gibanje italijanske iredente.

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Na večerajšnji seji ministrskega sveta je zunanji minister dr. Ninčič poročal o zunanje-političnih dogodkih. Ministrski svet je razpravljal o odnosih napram Bolgarski in o ciljih sedanje bolgarske vlade. Daljša debata se je razvila o reškem vprašanju in o našem razmerju do Italije. Razpravljalo se je tudi o nadaljnjem delu naše delegacije v paritetni komisiji in o delu posvetovalne komisije za rešitev reškega problema. Podrobnosti razprave o reških problemih niso bile objavljene.

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Iz Rima prihajajo razna privatna poročila o načrtih, ki jih je zasnoval Mussolini glede aneksije Reke. Nekatera poročila naglašajo, da Italija pri tej svoji akciji računa na pomoč Anglije in Francije. Italijanska vlada je uverjena, da ne bo našla nikak odpora od strani zaveznikov in zato je pripravljena brez vsakega strahu in brez vsakega velikega rizika pričeti revizijo rapalske pogodbe ali bolje rečeno kršitev te pogodbe. Italija je prepričana, da je sedaj za to akcijo dan najugodnejši moment, ker smatra, da je kraljevina SHS, kar se je baje pokazalo za časa prevrata na Bolgarskem, se preslaba na kak odločnejši odpor. Brez velikih naporov se ima izvesti aneksija. Za aneksijo so posebno angažirani krogi, ki so organizirani v iredentističnem društvu »Pro nostra Dalmacija«. Kot veliko olajšavo za to akcijo smatra italijanska vlada tudi okolnost, da se je od naše strani opustila registracija rapalske pogodbe pri Društvu narodov. Če bi naša vlada sedaj poskusila z registracijo pogodbe, grozi Italija z izstopom iz Društva narodov. V merodajnih italijanskih krogih računajo bolj na pomoč Francije, kajti kalkulirajo, da bi na ta način francoska vlada pridobila Italijo za svojo akcijo v ruhrskem ozemlju, manj računajo na Anglijo, ki je bila vedno za načelo spoštovanja mednarodnih pogojev. Ako bi Francija pridobila Italijo za svoje ruhrske interese, tedaj bi bilo tudi mogoče, da Italija vpliva na Anglijo.

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Kakor poročila današnji »Dnevnik«, je imel snoči njegov urednik daljši razgovor z zunanjim ministrom o reškem vprašanju. List ugotavlja, da so vse v novejšem času razširjene vesti glede italijanske iredente.

KOMENTAR H GOVORU KLERIKALNEGA POSLANCA

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Po končanem govoru klerikalnega poslanca Frana Škulja je predsednik skupščine odredil kratak odmor. V skupščinskih kuloarjih je imel Vaš dopisnik priliko, se razgovorjati z uglednim članom vlade o utisu govora posl. Škulja na vlado in zbornico. Minister, ki je Škuljev govor ves čas pazno poslušal, je izjavil, da je ta govor napravil na vse neobičajno težak utis, tako na vlado, kakor tudi na parlament. Naša vojska mora braniti idejo svobojenja in je dolžna na braniti državne meje. Pri tem ni kompromisa. Če kdo hoče zahtevati, da služijo vojniki v njegovi zemlji, svobodno mu! Toda zastopniki Slovencev bi morali znati, da se nismo pozabili, da slovenski ideali še niso uresničeni. Tega tudi oni ne bi smeli pozabiti!

NEUTEMELJENO VZNE- MIRJANJE RADI ARETACIJ V ZAGREBU?

— Zagreb, 14. julija. (Izv.) Po Zagrebu se je snoči razširila alarmantna vest, da so bile izvedene politične aretacije takoj po dveurni konferenci zastopnika hrvatskih emigrantov Manka Gagliardi in s policijskim ravnateljem. Te vesti sta snoči priobčila Demetrovičev »Večer« in pa »Hrvat«. Aretiranih je bilo baje 20 oseb. Z ozirom na te vesti je že snoči konstatiralo oficijelno poročilo zagrebškega policijskega ravnatelja, da je ta vest popolnoma izmišljena. Manko Gagliardi ni imel s policijskim ravnateljem nikakih konferenc in s tem v zvezi tudi niso bile izvršene nikake aretacije. Policijsko ravnateljstvo nima vezi z Gagliardiem. Resnica je, da je policijsko ravnateljstvo že pred petimi dnevi povodno neke hišne preiskave dobilo važen material, na podlagi katerega so bile tako izvršene aretacije nekaterih oseb. Gre za razpleteno vojnisko afero. Aretirane osebe nimajo nikakih vezi z Gagliardiem.

janskih novih načrtov o Reki več ali manj alarmantno. Po izjavi zunanje ministra naša vlada glede italijanskega predloga o aneksiji Reke ni dobila nikakega obvestila od strani Mussolinija.

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Danes popoldne je bila seja posvetovalne komisije. Zunanji minister dr. Ninčič je predložil uradno poročilo o stanju pogajanj med našo kraljevino in Italijo glede ustanovitve neodvisne reške države.

— Rim, 13. julija. (Izv.) Agencija »Stefani« z vso odločnostjo pobija vesti, ki so bile razširjene v inozemstvu o reškem vprašanju. Italijanska vlada se resno trudi, da poliče nova pota za čimprejšnjo rešitev reškega vprašanja in njega trajno ureditev. Vse vesti in informacije o novih načrtih so preuranjene. Poročila o vojnih gibanjih in vojaških pripravah so fantastična in izmišljena.

— Sušak, 13. julija. (Izv.) Začasni predsednik reške vlade Depoli je bil te dni v Rimu in je ponudil Mussoliniju svojo demisijo. Mussolini demisije ni sprejel, marveč je zahteval od Depolija, da ostane na svojem mestu še mesec dni. Do tedaj bo reško vprašanje končno in definitivno likvidirano.

— Trst, 13. julija. (Izv.) S posebno pazljivostjo in skrbnostjo je treba smotriti italijansko iredentistično propagando, ki je zopet oživila. Pred vojno se je ta propaganda koncentrirala samo na Trst in južno Tirolsko. Sedaj se je propaganda vrgla na Dalmacijo pod bojnim geslom — »Pro nostra Dalmacija«. Po vseh italijanskih važnejših mestih se ustanavljajo iredentistične organizacije, ki prirejajo shode, sestanke, predavanja in izdajajo številne brošure o podjarmljenem italijanskem življenju v Dalmaciji. Ta propaganda je zadnje dni, ko je postalo reško vprašanje zopet aktualno, zelo živahna. Iredentisti smatrajo Reko za izhodno točko na poti osvajanja Dalmacije, zaradi česar zahtevajo aneksijo Reke.

— Sušak, 14. julija. (Izv.) Po dosedanjih opazovanjih je ugotovljeno, da ni bilo zadnje dneve izvedeno nikako ojačanje italijanske posadke na Reki. Živahno gibanje pa je opažati med fašisti. Dnevno prihajajo iz Trsta nove skupine fašistov in zopet odhajajo.

PTUJSKI DOGODKI V NARODNI SKUPŠČINI

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Na današnji skupščini, katere se je pričela ob 9.15, so na dnevnem redu tudi odgovori ministrov na razne interpelacije. Odgovori zadevajo 10 interpelacij. Na zadnjo, na interpelacijo nemškega poslanca Hansa Moserja odgovarja minister notranjih zadev Vujičić o dogodkih v Ptuj in o napadu na nemškega poslanca, celjskega urednika Schauerja.

ALBANIJA SE PRIPLIZUJE MALI ANTANTI

— Bukarešta, 14. julija. (Izv.) V zadnjem času je opažati značilno prizadevanje albanske vlade, ki hoče stopiti v tesne stike z državami Male antante. »Univers« poroča ob tej priliki, da namerava v kratkem obiskati Bukarešto albanski zunanji minister Pandelev Vangele. Njegovo potovanje je baje v zvezi s predstoječo konferenco v Sualu. Albanija hoče izrabit to priliko, da se priklupi in spriljazi z Malo antanto. Albanski vodilni krogi so sprožili celo misel, da bi bilo dobro ponuditi albanski prestol romunskemu princu Nikolaju. To je iskrena želja v Bukarešti živčih Albancev in s tem namenom pride sem tudi minister Vangele.

DR. BENEŠ V BRUSLJU

— Bruselj, 14. julija. (Izv.) Tukašnji politični krogi so mnenja, da bo češkoslovski zunanji minister nadaljeval svojo akcijo za sporazum med zavezniki tudi pri belgijski vladi. Bruseljska brzojavna agencija je že razširila vest, da namerava dr. Beneš odpotovati iz Londona v Bruselj, kjer se bo posvetoval z ministrskim predsednikom Theunisom in zunanjim ministrom Jasparom.

STAVKA MADŽARSKIH STAVCEV.

— Budimpešta, 14. julija. (Izv.) Ker je Horthyjeva vlada prepovedala izdajanje lista »Nepszav«, so vsi tukašnji stavci na poveljnih stavkah. Danes ni izšel v Budimpešti noben list. Tudi med ostalimi delavstvom vlada veljko ogorčenosti radi reakcionarne politike Horthyja in bati se je, da se stavkarsko gibanje razširi.

STAVKA KONČANA.

— Budimpešta, 13. julija. (Izv.) Stavka časopisnih stavcev je bila danes pozno popoldne končana. Po konferenci socialnodemokratskega strankinega vodstva je podal socialnodemokratski poslanec Szabo v narodni skupščini izjavo, glasom katere ustavitve dela ni bil nekak teroristični korak, da bi se izsili od vlade umaknitev prepovedi proti listu »Nepszav«. Tudi ustavitve dela pri ostalih listih ni bil teroristični akt, temveč je manifestacija simpatij delavstva in stavcev. Socialnodemokratska stranka ni absolutno ničesar vedela o boljševiški izjavi Bodonovi, ki jo obsoja in je prišla v list brez njene vednosti. Socialistična stranka noče imeti nikakih vezi z boljševiki, katerim odreja tudi v bodoče vsako priznanje kot faktorja javnosti.

Ministrski predsednik grof Bethlen je po tej izjavi pripomnil, da je sedaj nepotrebno voditi preiskavo o vzrokih stavke in da vlada ne doživlja nikake blamaže, ako umakne prepoved proti »Nepszavu«.

OBSODBA ITALIJANSKIH REVOLUCIJONARJEV.

— Rim, 14. julija. (Izv.) V Arezzi se je zagovarjalo pred sodiščem 70 prebivalcev Castiglione radi revolucionarnih mahinacij. Vsi obtoženci so bili obsoljeni in sicer 40 na 30letno ječo, ostali pa na 11- do 18letno ječo.

DRZEN BEG NEMŠKEGA KONTRA- REVOLUCIJONARJA.

— Lipsko, 13. julija. (Izv.) Nemški kontrarevolucionar, monarhist in udeleženec pri Kappovev puču korvetni kapetan Erhardt je pobežal danes jutraj iz ječe. Ob 7 jutraj je odšel v kopalnico. Pri povratku je dejal svojemu pazniku in kazniškemu uradniku, da je pozabil v kopalnici svoj robc. Brez posebne pozornosti sta mu dovolila vstop v kopalnico. Nazaj ga dolgo ni bilo. Pogledala sta v kopalnico, a o vjetniku ni bilo sledu. Na drzeg način je Erhardt pobežal iz kaznišnice, dosedaj ga še niso mogli dobiti.

SENZACIJONALNA ARETACIJA NA DUNAJU.

— Dunaj, 14. julija. (Izv.) Dunajska policija je večeraj prišla iz Češkoslovaške pobežlega veleindustrija Feliksa Čizka, ki je razne banke prevaril za 36 milij. Kč.

VREMENSKO POROČILO.

— Dunaj, 13. julija. (Uradno vremensko poročilo.) Visoko stanje barometra se pomika dalje proti jugu. V Avstriji je jasno in toplo, ponekod je dosežala temperatura 30°. Pričakovati je jasno, zelo toplo, mestoma viharno in trajno lepo vreme.

Razgled po slovanskem svetu.

— Slovanska prireditve v Parizu. Minull petek je slovanski odbor v Parizu prvič nastopil pred francosko javnostjo s prireditvijo intimnega slovanskega večera. Značaj te prireditve je bil povsem slovanski, njen namen je bil, da bi se zastopniki posamičnih slovanskih narodov med seboj približali spoznalni in sporazumeli glede enotnega stališča v vprašanju vseslovanke vzajemnosti. Pred muzikalnimi izvajalji se je vršil banket, ki se ga je udeležilo okrog 150 oseb. Kot prvi govornik je nastopil jugoslovanski zastopnik Arnaudović, ki je očrtal zgodovinski in idejni razvoj slovanske misli in vzajemnosti in njen vpliv na balkanske narode. Predsednik ruske sekcije univ. prof. Kartašev, je govoril o razvoju slovanske ideje in vzajemnosti v Rusiji, v leposlovnem in javnem življenju in naglašal zlasti vlogo Češkoslovakov v vse. slovanskih organizacijah. Poljski profesor na šoli za orijentalne jezike Zaleski je omenjal delovanje Adama Mickiewicza za slovansko idejo in njegovo slovansko filozofijo, naglašal plemensko in jezikovno sorodstvo Slovanov in izrazil željo, da bi prišlo med njimi do soglasja in sloge. V imeu bolgarskega naroda je govoril univ. profesor Ivanov, ki je omenjal razvoj slovanske misli v Bolgariji in omenjal težnje za enotno jugoslovansko državo, v kateri bi bila oba balkanska slovanska naroda združena v eno državno telo. Bolgarski narod je čutil in čuti še danes slovansko in v tem oziru niso mogle ničesar izpremeniti dosežanje vlade. Tudi bodočnost Bolgarije je slovanska. Kot zadnji govornik je nastopil češkoslovski predsednik slovanskega odbora F. Sis, ki je izjavil: To, da smo vsi mi, vsi slovanski narodi tu navzoči, pomeni čin. To je odkrita in plemenita želja, da delujemo na okrepitvi prirodnih vezi, ki nas vežejo. Nismo bili vedno složni, hodili smo razna pota. Svetovna vojna je položila nov temelj slovanske politike s tem, da je omogočila Slovanom poleg kulturnega in gospodarskega tudi politično udejstvovanje. Nočemo ustvarjati vseslovanke imperijalizma, ki združuje slovanske narode v 180 milijonsko celoto, toda tudi današnji položaj, ko je vpliv Slovanstva na svetovni politiko docela izpodrinjen, ne more trajati dalje. Ne težimo za ofenzivo, marveč hočemo baš s Slovanstvom služiti človeštvu. Slovanstvo dajemo v službo pravici in mednarodnega prava. V delu za Slovanstvo polagamo veliko važnost na to, da storiemo in uveljavimo slovansko kulturo. Mi Češkoslovaki smo bili vedno zvesti ideji slovanske vzajemnosti. Često pomeni za nas Slovanstvo, prežeto z življenjem našega naroda. Kar je češko, ne ločimo od slovanskega. Ni bil slučaj, da se je prvi slovanski kongres vršil v Pragi in ni bil slučaj, da se je zadnji kongres zatiranih slovanskih narodov v Avstriji vršil istotako v Pragi. Tedaj smo si obljubili: Zvestobo za Zvestobo. To geslo naj nam bo tudi sedaj pred očmi pri delovanju. Samo Lužičani niso bili osvobojeni in njim naj velja danes naš pozdrav. Govorniki so želi burno odobravanja. Po banketu se je vršil koncert s slovanskim sporedom.

Dr. Gustav Gregorin: BEOGRADSKA »POLITIKA« IN MOJ ČLANEK O KRITJU DINARJA.

V beogradski »Politiki« z dne 8. t. m. se peča pod naslovom »Berzanski pregled 2. — 7. jul.« pisec tega pregleda Apolon Eropkin med drugim z mojim člankom, priobčenem v »Slov. Narodu« dne 10. in 14. pr. m. in z dne 20. pr. m. v »Jugoslovanskem Lloyd«, ter izjavi sledeče:

»Jaz se ne morem v nobenem slučaju strinjati z obračuni posamičnih finančnikov (Gustav Gregorin, »Jugoslovanski Lloyd«, št. 137, 1923), da znaša kovinsko in bančno kritje Narodne Banke 50.6 odstotka papirnatih dinarjev, v potrdilo katere svoje ideje preračunava pisec 353.9 milijona dinarjev kovinskega kritja Narodne Banke za 22. maj t. l. v papirnatih dinarje po kurzu tujih valut in zlatega dinarja.

Ako se upotreblja ta način za obračun kritja, more tudi Sovjetska Rusija enak 0.000.000.002 zlatega rublja, ja, kjer je, kakor znano, papirnatu rusmatrati, da je njena papirna valuta »pokrita«, ako se ceni bedne ostanke carskega zlatega fonda po 50 milijonov za zlat rubelj.

Ali ni za vsakega jasno, da ta zlat rubelj stane sedaj 50 milijonov sovjetskih papirjev, ker ta papir ni pokrit?

In zakaj papirnat dinar velja 1/90 — 1/95 del dolara, ako ne vsled istega temeljnega vzroka, to je, ker je dolar popolnoma pokrit, a dinar je pokrit samo z 1/18 delom svoje vrednosti? Na kak način bi se mogel papirnat dinar deliti na 1/18 del zlatega dinarja, ako bi njegovo kritje znašalo 50.6 odstotka? V tem slučaju bi on bil enak 4/5 zlatega dinarja.

Razume se, da predpostavljam radi jasnosti obračune shematično, puščajoč na strani vse druge pogoje borzne ocene in naslanjajoč se na osnovo in dosedaj ne izpodbito teorijo zlatega kritja novčanice, ker dosedaj ni izumljeno nobeno drugo zavarovanje ter se tudi nikjer ne upotreblja.

Zato se ne sme v nobenem slučaju ponašati s tem problematičnem 800stotim kritjem dinarja, ker je to iluzorno ter vsaka nova emisija Narodne Banke bi še bolj oborila vrednost dinarja. Iz predstojećih izjavajanih je za vsakogar, ki je čital moj gori navedeni članek, jasno razvidno, da g. Apolon Eropkin njega ni razumel ali pa, da ga je le površno čital.

Kako bi sicer mogel priti do zaključka, da bi moral naš papirnat dinar veljati 4/5 zlatega dinarja, ako je res, da je pokrit z 80.6 odst. Saj jaz nisem nikjer trdil, da je naš dinar pokrit z 80.6 odst. v zlatu po predvojni pariteti, marveč sem na povsem nedvomnem način izjavjal, da, ako se vzame za podlago tečaj našega dinarja 22/5 t. l. (1 švic. fr. = 17.25 Din), bi znašalo zlato in bančno kritje 80.6 odst. z drugimi besedami, ako bi mi stabilizirali naš dinar na 1 švic. fr. 17.25 = 5.80 švic. cent., bi zlato in bančno kritje našega dinarja znašalo 80.6 odst. ter bi se naš dinar po pravih kovinskih in bančnih kritjih z lahkoto vzdrževal ne le na omenjenem tečaju, ampak tudi na višem tečaju od 6 švic. cent. ter dosegel celo 12 cent., to pa seveda le pod pogojem, da bi se uravnovežili naš budžet, da bi postala naša trgovina in plačilna bilanca aktivna, da bi se uredile naše prometne razmere ter da bi se konsolidirale naše notranje in zunanje politične razmere.

Razume se pa samo ob sebi, da je razen vseh teh pogojev potrebno, da se izpolnjuje še glavni pogoj, t. j. da ne sme Narodna Banka izdajati novih novčanice, ki ne bi bile pokrite bodisi kovinsko, bodisi bančno (t. j. s kratkoročnimi trgovskimi in industrijskimi posojili oz. za ista izdanimi menicami), torej novčanice, ki bi imele služiti trajnim investicijam, posebno pa kritju deficitov državnega gospodarstva.

Ako se izpolnjuje vsi ti pogoji, se ni bati, da bi naša valuta padala ter da bi v s k a nova emisija Narodne Banke še bolj oborila vrednost dinarja. Vrednost dinarja more oboriti le emisija, izvršena v neproduktivne svrhe.

Kar se tiče opombe g. A. Eropkina, da more smatrati tudi Sovjetska Republika, kjer je papirnat rubelj enak 0.000.000.002 zlatega rublja, da je njena papirna valuta pokrita, ako se upotreblja ta način računanja, je naglašati, da je ta valuta pač pokrita v razmerju 1 : 50.000.000, ako ima tako zlato podlago, da se pa ne more ter da se ne bo mogla vzdrževati niti na ti višini, ker sovjetska vlada izdaja vedno in vedno nove papirnat rublje v kritje deficitov državnega gospodarstva. Naša Narodna Banka pa že dolgo ne izdaja novčanice v kritje državnih potreb.

Končno mi je še naglašati, da je mojemu predlogu za računanje kritja našega dinarja dal povod način računanja kritja češkoslov. krome od strani češkoslov. bančnega urada finančnega

Gospodarstvo.

ministrstva, kar je razvidno iz mojega dotičnega članka, ter mi bo moral g. A. Eropkin priznati, da vsled tega načina računanja kritja češkoslov. valuta ni prav nič trpela, ker jo to nikakor ni oviralo v njenem porastu na čez 17 švic. cent., dočim naša k r o n a, ki ravno tako kakor češkoslov. krona izhaja iz avstrio-ogr. krome, ne stoji niti na 1.7 švic. cent., torej pod 1/10 češkoslov. krome. In usmelijsmo se trditi, da okolnost, da izkazi naše Narodne Banke valutirajo kritje papirnatih dinarjev deloma v zlati vrednosti, deloma v boljših valutah, vsled česar izgleda kritje našega papirnatega dinarja malenkostno, kolikor toliko vpliva na njegovo neugodno oceno v inozemstvu.

Osnovna in, kakor trdi g. A. Eropkin, do sedaj neizpodbita teorija zlatega kritja novčanice, na katero teorijo se on naslanja, ostaja s po meni zastopanim načinu valutiranja kritja novčanice nedotaknjena, kajti zlato kritje ne prestane biti zlato kritje zaradi tega, ker se je spravilo v pravilno razmerje z množino papirnatih novčanice in s tem tudi p r a v n o v stanje, ki odgovarja že obstoječemu dejanskemu stanju.

Danes si pa moramo biti na jasnem, da ne spravimo dinarja nikdar več na predvojno pariteto, najmanj pa s tem, da v izkazih vodimo njegovo kritje v predvojni valuti. Ozirom na današnje stanje našega dinarja stoji le vprašanje, do katerega odstotka predvojne vrednosti bo mogoče našemu gospodarskemu razvoju končno stabilizirati ter vzdrževati naš dinar, ne da bi bilo naše gospodarstvo neopravičeno prizadeto. Vrednosti denarja ne smemo iskati v denarju kot takem, marveč v vsesplošni produktivnosti in posledno gospodarski moči naroda, katere moči je denar le za vsakogar viden izraz.

IZGLEDI LESNE TRGOVINE.

Ljubljana, v juliju 1923.

Lesni trg je danes splošno precej mrtev. Posebno v Italiji kupčija ni na višku. Akoravno prihajajo precejšnje množice lesa v Italijo, se dandanes ne more še govoriti o regularni trgovini. Vzrok temu so menjaloče valutne razmere, konkurenca, zlasti Nemške Avstrije pa pa delstvo, da italijanski kupci z ozirom na padec lire zadržujejo nakup materiala v nadi, da si sedaj precej lažljiva lira opomore. Tako nastane tisto ugodno razmerje z dinarjem, ki bode omogočalo italij. lesni trgovini prilagoiti nakup pri jugoslovanskim produkciji.

Skratka: Italijani čakajo, spekulirajo na padec našega dinarja; oziroma na porast svoje lire. Interno delo v Italiji se je pod Mussolinijem sistemiziralo in dokaj okrepilo. Še precej časa je izdržala vse razne težave. V zadnjem času se v tem oziru opazja očividno popuščanje, ki je vsekakor v zvezi s pomanjkanjem likvidnega denarja in kapitala.

Velik zadržek v razvoju našega eksporta v Italijo je delstvo, da Italijani ravno vsled pomanjkanja likvidnih sredstev le težko in zelo počasi izpolnjujejo svoje plačilne obveznosti. V Italiji je plačevanje dandanes v splošnem dokaj slabše nego je bilo v najslabšem mirovnem, predvojnem času. Izvzemši najboljšie in stare italijanske veletržke, ki seveda kupujejo le po skrajnih cenah, zahteva direktni konzument, na pr. stavbni podjetniki, mikarska podjetja plačilo le na dolge termine, tudi že na dobo 5 do 6 mesecev.

Ako je dandanes sploh mogoče delati tu napraviti prognozo za bližnjo bodočnost, reči bi, da je izgled za nadaljno kupčijo v Italiji ravno z ozirom na sedanjo združnost italijanskih tržev pri nakupu potrebe — saj so vsi magacini Italijanski več ali manj prazni — dosti ugoden. Glavni pogoj je in ostane, da se posreči sedanemu političnemu režimu ne samo vzdržati red in disciplino dela, ampak tudi popraviti italijansko valuto, ki je v zadnjih dveh mesecih dokaj oslabila v internacionalnem prometu. Posebno kritičen je sedaj trg za bukovino, za katero ni vspricho minimalnega eksporta pomaranj in citronj iz Sicilije nobene uporabe, nikakega vprašanja. Tako se kopičijo in nabirajo v naših posamičnih produkcijah in ravno tako tudi v izvoznih lukah našega blaga (Bakar, Trsti) velike, čezmerne množine vsakovrstne bukovine. Koliko časa utegne tratiati ta evidentna kriza v bukovini, je težko proročati, ker je v ozki zvezi s konkurenco sadjardne Španije in Sicilije. V tej konkurenci brezdomno Španija z boljšimi svojimi produkti in sadji (agrarni) že daleč nadkriljuje Sicilijo, posebno v izvozu na Angleško. V Siciliji eksportirajo kolikor nam je znano, sami domačini, medtem ko so se v Španiji naselile v zadnjih letih posamezne angleške tržke, ki kupujejo direktno od producenta in izključujejo tako trgovski vmesni dobilek domače trgovine. Španija ima za svoje agrume vse drugo ambalazo in ne vporablja bukovinega materiala, ampak les iz domačih gozdov, ki v splošnem za tehnične svrhe ni uporaben.

Razven Italije je danes precej eksporta mehkega lesa v južno Francijo v Marseille, v razne španske luke, francosko severno Afriko in Marokko. Pri tem eksportu sodeluje naša slovenska eksportna produkcija in trgovina le v mali meri. Priznati moramo, da so hrvatski producenti mehkega lesa v tem oziru in lesu veliko živahnejši, akoravno ne vrše svojega izvoza — popolnoma znovanu tržnih razmer. Tega opozorila naj nam nikar ne zamerijo. Saj nam morajo priznati, da v mnogih slučajih posebno preko Bakra prodajajo svoje blago pod ceno, ki se zlahka doseže na imenovanih tržiščih.

Zivahnejši so Hrvati radi tega, ker so prilagodili svoje produkcije modernim zahtevam, kar se o naši slovenski produkciji še vedno ne more trditi, da si se je ponovno o tem pisalo in na ta važen moment opozarjajo naše sicer zelo marljive lesotroge. Vzrok tej naši starokopitnosti je v veliki meri — bližnja italijanska trga, ki glede rigorozne konfekcije izdelave, ni tako natančen in strog v svojih zahtevah, kakor glede dobroti blaga kot takega.

Izvoz v gori imenovane kraje in dežele bode v prihodnjih letih brez dvoma narasel v velike mere, ker je vojna in poznejša neurejenost splošnih razmer s obširnim učinkom zadržala podjetnost in pa zgradbo nameravanih stavb, javnih naprav itd. Vse to pride prej ali slej na vrsto. Treba je pač izvršiti in zamašiti vrzeli, ki so se pokazale posebno v in na javnih napravah, pristaniščih, železnicih itd. Največji konzument v splošnem pa bode za dolgo dobo Francija, ki ima še danes neizmerno ceno, strašno razbitje in povsem opustošeno.

V kolikor se naša jugoslovanska lesna industrija udeležila na obiskih Francije, zavisli v bistveni meri od prometnih prilik. Odločilno bode vprašanje, kakšne transportne pogoje bode imela ne samo za Marseillo, ampak tudi in sicer v prvi vrsti za Dunkerque, ki je danes glavna luka za uvoz mehkega materiala. Odvisno je pa tudi od tega, v koliki meri bode mogla tekmovali švedska in finska produkcija zlasti najljepša borovina. Zlasti švedska ima vse predpogoje za popoln uspeh razven svoje visoke valute, v kateri izključno in principielno zahteva svoja plačila.

Delo s Španijo je po vojni zavzeelo precejšnje dimenzije in nekoliko kompenziralo izpadek, ki ga je povzročila vojna v Grčiji in Levantu. Naravno je, da je prvimi pionirjem na tem tržišču kmalu sledilo nebroj trgovcev, ki niso po večini poznali niti posebnosti klijentele, ne tržnih niti konkurenčnih razmer. Tudi na tem tržišču se je razvila posebno v mehkega lesu huda konkurenca, ki se danes kaže ne samo v cenah, ampak tudi že v plačilnih pogojih. Razven švedskega lesa, ki se redno in kljub visokovredni valutni prihaja v Španijo, je jugoslovanski lesni produkt danes najmočnejši in prihajajo ti produkti deloma preko Balkana in Gruža, deloma preko Trsta. Posebno glede Trsta bi omenili, da je eksport lesa v Španijo v največji meri direktno v jugoslovanskih rokah, tudi če prihaja v Španijo iz italijanske luke. To posebno poudarjamo, ker je v nepoučenih krogih razširjeno, da vrše izvoz lesa iz Trsta v Španijo edino italijanske tržnice. V istini pa participirajo na tem delu k večjemu s 30% celega lesnega eksporta.

Danes, ko pritiska v Španijo tudi čehoslovaška konkurenca, razmere niso najboljše. Tem bolj je obžalovati, da prodajalec nekatere jugoslovanske tržnice še vedno pod težko ceno ter po nepotrebnem rušijo že tak labilno tendenco v cenah! In to v taki meri, da bi z diferenco v cenah brez drugega krili carinski koeficient, ki ga Španija predpisuje brez izjeme za vse provenience iz dežel najvišjih valut. Furor rotikoefficientu toliko časa ni upravičen, dokler naši eksportirji, pa naši bode preko Trsta, Bakra ali Gruža po nepotrebnem prodajajo ceneje, kakor bi bili voljni plačati naš les Španci sami.

— **Žitni trg.** Tendence je bila tudi prošli teden glede na dobro žetev za moko in pšenico popustljiva, za koruzo in oves pa radi slabih dovozov čvrsta. Postavna baška postala notirajo: pšenica stara 4.10, promptna nova 3.95, moka »0« 6.60, koruza 3.05, oves 3.20 do 3.25. V Ljubljani notirajo: moka »0« 7.30, »3« 6.15, »4« 5.60, »7« 4.—, koruza 3.50, oves 3.75.

— **Novosadska blagovna borza, 13. junija.** Na produktivni borzi notirajo: Pšenica baška 76 do 77 kg, 2 do 3 odst., 2 vagona 410; baška, 77 do 78 kg, 2 do 3 odst., 2 vagona 412.5; baška, 78 do 79 kg, 7 odst., 4 vagona 415, ječmen: srbiljanski, 64 do 65 kg, 240, oves: baški ponudba 320, koruza: baška, 27 vagonov, 297 do 300, baška bela, 3 vagona 317.5; baška, ladja v Sisku, ponudba 317.5, moka: baška »0« 2 vagona 612 do 617.5, otrobi: baški v papirnatih vrečah, 4 vagona, 140. Tendence nespremenjena.

— **Svinjski semenj v Mariboru.** Na sejmi z dne 13. junija se je pripeljalo 239 svinj. Cene v kronski veljavi, za kontrolo cene prejšnjega sejma v oklepajih (5 do 6 tednov stari 800 do 1100 (800 do 1000), 7 do 9 tednov 1200 do 2000 (1400 do 2000), 3 do 4 mesece 2300 do 3500 (2800 do 3400)). 5 do 7 mesecev 4800 do 5200 (4800 do 5000), 8 do 10 mesecev 5400 do 5800 (5400 do 5800). 1 leto 5700 do 10.000 (6500 do 7500), 1 kg žive teže 80 do 100 (95 do 100), 1 kg mrtve teže 115 do 120 (100 do 125). Kakor razvidno iz mestoma zopet povzanih cen do sedanjih fiasko tudi svinjerejcev v mariborskem okrožju ni še dovolj izužil. Naučili se bodo še le, ko bodo radi neopravičena navijanja cen še bolj kot doslej izostali večji nakupovalci. Če hočejo štaterski živinorejci to doseči v prid domačinom, ki si ne morejo že celo leto privoščiti niti za večje praznike tudi koščke svinjine, imajo s pritravanjem cen napram izvoznikarjem prav.

— **Vinogradniki — kranjski, kakor italski,** napovedujejo dobro vinsko letino. Grozdje v vinogradih in na bradajh je v lepem vremenu odcvetelo in sedanje tople vreme je za zorenje grozdja velike važnosti. Če ostaneta avgust in september suha in topla, bo tu kot tam pridelek obil in cene nizke.

— **Dobava drv.** Pri intendanturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 26. junija t. l. ob 10. uri dopoldne druga javna oферtalna licitacija za dobavo 15.500 m³ drv. Natančnejši podatki za udeležbo na licitaciji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani dobavni pogoji pa pri divizijski intendanturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu. Interesom na vpogled.

— **Dobava sena in slame.** Prva javna ustmena licitacija se bo vršila: 1. pri intendanturi dravske divizijske oblasti v Ljubljani, dne 22. avgusta t. l. za dobavo 600.000 kg sena in 270.000 kg slame, nadalje 2. pri komandi vojnega okrožja v Mariboru dne 20. avgusta t. l. za dobavo 600.000 kg sena in 40.000 kg slame, 3. pri komandi vojnega okrožja v Celju dne 18. avgusta t. l. za dobavo 60.000 kg sena in 40.000 kg slame ter 4. pri komandi mesta Slovenske Bistrice dne 16. avgusta t. l. za dobavo 250.000 kg sena in 90.000 kg slame. Natančnejši podatki za udeležbo na licitaciji so pri trgovski in obrtniški zbornici interesom na vpogled.

— **Dobava mesa.** Pri komandi vojnega okrožja v Celju se bo vršila dne 23. junija t. l. ob 11. uri dopoldne druga ustmena javna licitacija za nabavo mesa od 1. avgusta do konca septembra t. l. garniziji v Celju. Predpisani pogoji so v pisarni vojnega okrožja v Celju interesom na vpogled.

Politične vesti.

— **Občinski svet politična govorilnica?** Na zadnji seji ljubljanske občinskega sveta je došlo do precej burnih prizorov, v glavnem radi tega, ker so večinski govorniki sanesli v občinsko dvorano popolnoma neumestne politične in splošno-socialistične izpade. Govorilo se je o federalizmu, nekdo je pletel za pravico odepitve od določene državne skupnosti, itd. Naše mnenje je, da take stvari ne spadajo v sejo občinskega sveta, kjer se naj razpravlja o čisto strokovnih vprašanjih in težavah občinskega gospodarstva. Ali bi ne bilo bolje, da se načelno druga, bolj stvarna in ljubljano kot občno bolj zadevajoča vprašanja. Recimo, da se razpravlja o krivdi še vedno v nedoglednost odgojene otvoritve mestnega kopališča ob Ljubljani ali pa o nasađih ob Ljubljani, ali o drugih vprašanjih splošno-gospodarske, obrtniške, šolske in higijske narave. Občinski svet bi moral opozarjati na strokovno delo, na dobro voljo, ter že v znanosti nuditi resno, za realne interese ljubljanskega mesta zavzeto zbornico. Kaj pa je treba naglaševanja federalističnih dobrin in drugih takih marnj, ko vemo dobro, da rabi Ljubljana kakor Slovenija in vsa ostala država za svoj vsakdanji kruh popolnoma drugih dejanj in smernic. Poizkusajmo biti evropski, opustimo prerekanja in sovražstvo tam, kjer se kot dozoreli močje lahko najdemo pri stvarni razpravi ter vestni kritiki k skupnemu občinsko-upravnemu delu izvoljenih občinskih odbornikov.

— **Avdijske pri Masaryku.** Praha, 13. junija. (Izv.) Prezident Masaryk je sprejel v četrtek v daljši avdijski romunškega poslanika ministra Hiotta, poslanika litvanske republike dra. Zauzusa, predsednika madžarske finančne komisije de Otlaka, ameriškega poslanika Einsteina in angleškega poslanika Clerka. Avdijske so se vršile dopoldne in popoldne.

— **Aktuelno vprašanje bolgarske notranje politike.** Poročali smo že, da bolgarsko javnost po prevratu najbolj zanima vprašanje enotne napredne fronte. Sofijski listi pravijo, da je to vprašanje usodno. Vsak Bolgar, ki ljubi svojo domovino, mora v tem kritičnem času pomagati in delovati na to, da se dovrši to rešilno delo — zedinjenje vseh naprednih strank. Osebnih ambicij, sebični strankarski pomisleki se morajo ukloniti pred vsedržavljansko željo in ukazom časa. Ministrski predsednik Cankov je nedavno izjavil: Ako se ne ustvari sloga, ako se ne zedinijo sorodne stranke in ne ustvari milje za novo družabno silo, bo to velika pomota in prevrat ne bo začetek nove dobe, marveč samo navaden, brezpomemben incident. Ideji enotne meščanske fronte, ki naj bi združila vse stranke izvzemši komuniste in zemljoradnike, so se pridružili rezervni častniki, ujedinjena, demokratska in radikalna stranka ter omladinska zveza narodno-napredne stranke. Zanimiva je deklaracija napredne mladine, ki se glasi: Ideja zedinjenja sorodnih strank, ideja, čije dete je naša zveza, je na poti k uresničenju. Naše globoko prepričanje je, da je to vprašanje prihodnjih dni. — Organizirana bolgarska mladina, ki se dobro zaveda, kako velik je pomen tega akta politične treznosti in rodoljubja, bo žrtvovala vse svoje sile, da se združijo stranke reda in zakonitosti. Dolžnost zavedne in patriotske bolgarske mladine je danes, da niti za hip ne počiva, dokler to zedinjenje ne bo povsem dovršeno. To dolžnost bo mladina dostojno izpolnila.

— **Kako skrbje na češkem za Nemce.** V steklarico na Hradku pri Komarovu so prišli trije tuji Nemci, ki so prekorajili granico brez potnih listov. Bil so precej sprejeti na delo. Zdal so pri kruhu, a češki delavci, češki steklarji ne dobe dela. Tam se mora plačevati državna podpora v nezaposlenosti. — V žitnih je bila kontrola pri dohodu. Živ krst ni vprašal Nemce, če umejo češki, pač pa so kontrolni organi vprašali edinega češkega uradnika, legionarja, če zna nemški. — Da so se nemški uradniki po odhodu kontrole slabo smejali, si pač lahko mislimo. Nemcem je pod Slovani s rokami postajalo, žal, da ne pomagajo za to nobene hvala.

† Polkovnik Janko Vukasović.

Snoči 13. t. m. ob četrtna 22. je v garnizijski bolnici izdihnil svojo plemenito idealno dušo prvi aktivni borec za jugoslovansko osvobodjenje in ujediničenje gosp. Janko Vukasović-Stibiel, polkovnik v pokoju.

Ko je bila jugoslovanska ideja za našo javnost še s sedmerimi pečati zatvorjena knjiga, ki so jo pojmovali in razumeli samo še redki idealno navdahnjeni posamezniki, se je pokojni Vukasović, sledeč svojemu notranjemu čustvovanju, še kot dijak oklenil z vsem žarom mladeniške svoje duše te velike ideje in ji posvetil svoje življenje. — Takrat je velik del našega naroda še zdihoval pod turškim jarmom. Bili so to časi, ko je slovanska raja v Bosni prvič poskušala otresti turški jarem in si izvojevati svobodo. Val navdušenja, ki so ga povzročili juške borbe od vsega sveta zapuščene bosanske raje, se je razlil tudi po slovenskih pokrajinah in pridobil zase in oduševil velik del takratne naše inteligence, zlasti pa naše mladine. Formirale so se čete oduševljenih mladih dobroljcev, ki so hitele na pomoč bosanskim bratom. Na čelo tega pokreta se je postavil »Slovenski Narod«, ki sta ga takrat vodila Josip Jurčič in dr. Josip Vošnjak.

Jurčič je idejno podpiral pokret, dr. Vošnjak pa je skrbel za gmotna sredstva in za orožje. Bila je to doba jugoslovanske romantike, doba, ko se je instinktivno porodila v mladih srcih sleča jugoslovanska ideja. Hubmayr, Mejač, Simončič, Merlak, Toman in drugi so se takrat odpravili v Bosno. Njim je sledil iz Goriske Vukasović. Toda dočim so se drugi kasneje vrnili, je Vukasović, veren in zvest svojemu prepričanju, vztrajal na vročih balkanskih tleh in se ves posvetil službi svojim idealom. Skoraj pol stoletja je z vso požrtvovalnostjo in z vedno enakim navdušenjem opravljal to službo, dokler se niso ti ideali uresničili in dokler niso vsaj velikemu delu slovenskega plemena zazareli plameni svobode. Šele sedaj se je Vukasović vrnil na rodno grudo, da se tu odpočije od napornega, plodonosnega življenjskega dela. Ni mu bilo usojeno dolgo uživati plodove svojega dela. Ko je snoval načrte, da se po povrne v svoj rodni kraj, ki ga je ljubil nad vse, so mu Sojenice prestrigle nit življenja.

Janko Vukasović je bil rojen dne 2. septembra 1851 v Vrtovinu na Gorškem. V času, ko je deloval na Gorškem dr. Lavrič, je posejal gorški gimnazij in realko. Tu se je nasesal ideji, ki jih je oznanjal dr. Lavrič. Slovanska ideja, katere oznanjevalec je bil dr. Lavrič, ga je navdušila, da se je oklenil z vsem žarom mlade svoje duše. Leta 1869. je vstopil v navtično šolo na Reki, takoj drugo leto pa je zamenjal to šolo za vojno mornarico, kjer je ostal do leta 1874. To leto se je vrnil v Gorico ter stopil v službo pri finančnem inšpektoratu. Takrat je buknila vstaja jugoslovanske raje v Bosni. Med mladino je zavladalo živahno gibanje, da se tej raji nudi aktivna pomoč. Več idealnih mladeničev s Kranjske in Goriske je odhitelo, čim je prišel prvi impulz za to idejo, v Bosno. Med temi je bil tudi Vukasović. Meseca avgusta leta 1875. je z dvema enakoma idealnima mladeničema Zvabom in Perozajem pobegnil v Srbijo in stopil v dobrovoljno sko armado generala Stratimirovića. — Oktobra istega leta se je odločil, da krene v Bosno ter se pridruži vstaški četi vojvode Petra Mrkonjića, kasnejšega kralja Petra Osvoboditelja. Toda prav tiste dni je bila Mrkonjićeva četa razbita, zato se je Vukasović z Aleksandrom Tomanom napotil v Hercegovino, kjer je vstopil v četo vojvode Ljubibratića. Tu se je junaksko boril do leta 1876., na kar se je vrnil v Srbijo ter vstopil v drinski dobrovoljski kor. Udeležil se je bojev na Beljini, Rači, na Prokopu in na Majevici. Takrat so prihitali Srbom na pomoč tudi Garibaldi, ki so tvorili posebno italijansko legijo. Tej legiji je bil radi znanja italijanskega jezika pridružen tudi Vukasović. Aprila 1877. je prestopil v kader regularne srbske vojske ter služil pod takratnim kapetanom Pavlom Jurišićem-Sturmom. Ko je leta 1878. izbruhnila vojna s Turčijo, se je udeležil bitk na Suhodolcu, Pirotu in Akpalanki. Za hrabrost je bil odlikovan z zlato svetinjo. To leto je postal tudi podporočnik. Nato je služil po raznih krajih v Srbiji. Leta 1884. se je prvič vrnil v domovino. V Gorici so ga aretirali, češ da je vojaški begunc, a so ga na intervencijo s srbske strani izpustili, ker se je izkazalo, da je bil amnestiran. V srbsko-bolgarski vojni je bil Vukasović komandant 3. čete 11. peh. polka. V bitki pri Slivnici je bil težko ranjen. Za hrabrost je bil odlikovan s »Takovskim križcem«. Leta 1895. je bil imenovan za majorja. Leta 1898. za podpolkovnika, leta 1912. pa za polkovnika. V balkanski vojni je bil imenovan za koman-

mandi in se je kot tak udeležil vseh operacij v tej vojni. Po sklenjenem miru je postal komandant celokupnega orožništva v Srbiji. Ko je izbruhnila svetovna vojna je tri dni, t. j. 28., 29. in 30. julija s svojimi orožniki branil Beograd. Leta 1915. se je z ostalo srbsko armado udeležil groznega umika preko Albanije ter se preko Valone rešil na Krf. S Krfa je šel v Solun, kjer je bil do leta 1918. poveljnik celokupne žandarmerije. Na jesen tega leta se je z zmagovito srbsko vojsko vrnil v Beograd. S to zmago je bila osvobodjena tudi oaja njegova domovina. Vukasović se je vrnil v domovino in bil imenovan za pomočnika komandanta Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Leta 1919. je bil premeščen v istem činu v Valjevo, od koder se je leta 1920. zopet vrnil v Ljubljano. Tu je bil leta 1921. upokojen kot eden najstarejših srbskih oficirjev. Med vojno je bil leta 1917. od avstrijskega vojnega sodišča v odsojenosti obsojen na smrt, češ, da je svojočasno dezertiral iz avstrijske armade.

Vukasović pa ni bil samo vojak, ki se je z orožjem boril za svoje ideale, marveč je bil tudi marljivo delaven na narodnem in političnem polju. On je bil prvi, ki je širil med Srbi zanimanje za slovenski del našega naroda. Povsodi, kjer je služboval, kakor v Beogradu, Negotinu, Prokuplju in drugod, je prirejeval predavanja o zgodovini in o težkih borbah slovenskega ljudstva za svoj obstanek. V tem oziru si je pridobil neverjenih zaslug. Dosegel je, da so se prav srbski oficirji prvi začeli zanimati za Slovence in za slovenske razmere. Učil jih je slovenske pesmi, ki so se polagoma udomačile v oficirskih družbah in budile ljubav do slovenskih bratov. Leta 1908. je Vukasović priredil izlet srbskih oficirjev v Ljubljano. Privedel je v Slovenijo okrog 30 mladih oficirjev. Dasi je bila takrat Kranjska pod klerikalno strahovlado, vendar je ljubljansko občinstvo sprejelo srbske častnike z največjo prisrčnostjo in srčnim oduševljenjem. Vsi ti izletniki so se vrnili v svojo domovino polni navdušenja in so postali požrtvovalni razsadniki čim najtesnejšega zblizanja s slovenskimi brati. Živeč v Beogradu in po drugih srbskih mestih je veljal Vukasović kot nekaj slovenski konzul. Slovenci, ki so prihajali v Srbijo, so imeli v njem najboljšega prijatelja, zaščitnika in če je bilo potreba tudi podpornika. Vse je sprejemal z odprtimi rokami in kot pravi apostol jugoslovanske misli jih je uterjal v veri, da tudi Slovincem zasije svoboda in da jim to svobodo donese bratska Srbija. Ta njegova prorokovanja, izvirajoča iz trdnega notranjega uverjenja, so se uresničila morda preje, kakor je sam pričakoval. Ob njegovi 70. letnici smo na tem mestu pisali: »Večer njegovega življenja obseva zarja svobode. In ako ga naš narod sedaj vpraša, kje si bil in kaj si delal, Janko, lahko z zadoščanjem in ponosom pokaže na svoja dela, ki so mnogo pripomogle k temu, da vsaj del njegovega naroda sedaj diše svobodni zrak. Ne ves! Ožja njegova domovina še sicer ječi v sponah robstva, toda tudi zanj bo prišel veliki dan, ko se združi v svobodi z materjo Veliko Jugoslavijo, ako bo imela mnogo takšnih vernih, požrtvovalnih in navdušenih sinov, kakor je bil Vukasović.

S pokojnim dr. Oražnom, s katerim sta se spoznala za časa balkanske vojne, ga je družilo iskreno prijateljstvo. Ko se je vrnil leta 1918. v domovino, je našel streho pri svojem prijatelju dr. Oražnu. Dr. Oražnova smrt ga je hudo zadel. Menil je, da v tej bolesti najde najlažje uteho, ako poseti svojega v Marseillo omoženo hčerko. Odšel je za nekaj mesecev na Francosko, med tem pa je izgubil svoje stanovanje v Ljubljani. Ko se je vrnil v Ljubljano, je bil brez stanovanja. Iskal je strehe povsod, a je ni mogel najti. Prisiljen je bil izseliti se iz Ljubljane in se nastaniti v vasi Ladija pri Medvodah. Tu je s svojo soprogo Emilijo roj. Rach životali kakor pravi puščavnik. Toda prirojeni mu humor ga tudi tu ni zapustil. Opetovano je prihajal v Ljubljano, da poseti svoje prijatelje. Vedno je bil enak vesel in mladeniško živahen. Bil je vsikdar dobre volje in veselo razpoložen tudi takrat, ko so mu gotovi hrvaški listi očitali, da je bil on — Janko Vukasović — avstrijski špijon. Bivanje v Medvodah mu ni ugajalo, njegovo srce je hrepenelo nazaj v solčno Gorisko, kjer mu je tekla zibelka. Ker mu valutne razmere niso dovolile, da bi se mogel vrniti v svojo rodno vas, je hotel biti vsaj bližje svoji rodni grudi. Zato se je pred 14 dnevi napotil v Logatec, da si poišče primerno stanovanje. Tu se je močno prehladil. Na povratku je še posetil, kakor vedno, naše uredništvo in prinesel šopek svežih rdečih rož. Bil je, kakor vselej, dobre volje in mladeniško živahen, vendar pa je že takrat tožil, da se je prehladil in da se boji, da

danta glavnega stana pri vrhovni kobo moral v postelji. Vrnil se je v Medvođe, kjer se je vlegel in ni več vstal. Bolehal je že nekaj časa na sklerozi, ki se je v zadnjem času močno razvila. Tej se je v zadnjih dneh pridružila pljučnica, ki je tudi povzročila kašasto.

Polkovnik Vukasović zapušča ženo Emilijo, hčerko, omoženo v Marseillo, in dva sina, od katerih je starejši Milan delaven tudi na književnem polju, mlajši pa bo te dni promoviral za doktorja medicine na univerzi v Marseillo.

Zemelijske ostanke pokojnikove prepeljejo na izrečno njegovo željo v Vrtovin, da jih polože v domači zemlji k večnemu počitku.

Kdaj bo pogreb, še ni določeno.

Idealnemu borcu za jugoslovanske ideale, apostolu slovensko-srbskega bratstva, plemenitemu možu, ki je žrtvoval vse svoje življenje veliki ideji, za katero se je navdušil že v mladosti, ter ostal v vseh borbah življenja kristalno čist in nesebičen značaj, večnaja pamjat, njegovemu pepelu lahka domača gruda!

Ob francoskem narodnem prazniku.

14. julija praznuje Francija vsako leto svoj največji narodni praznik. To je dan, ko se francoski narod oddolži idejam in dejanjem velike revolucije, ki je Franciji sami in pa celemu evropskemu človeštvu otvorila nova stoletja duševnega in političnega življenja. V krog tega novega evropskega življenja, ki je vsrkilo iz idej francoske revolucije, smo stopili tudi mi Slovenci. Zanimivo je pri tem, da smo bili, dasi najmlajši narod v Evropi, prvi deležni dobrot tega idejnega in političnega prevrata ter da nam je omogočil za nekoliko let celo svobodno duševno kulturo in državno samostalnost v »oživljeni Iliriji«. Od takrat je bil vpliv francoske kulture zamrl in usoda nam je doledila trpljenje in muke germanizacijskih navalov v politiki in v kulturnem življenju. Vzdržali smo in še več. V nas so končno le poglnele želje po svobodi in samostalnosti, utrinala so se, morebiti v redkih glavah, zmanjpolitična razmišljanja, ki so veljala obstojni zmognosti bivše Avstrije. Iz spoznanj posameznikov je nastalo veliko jugoslovansko politično in duševno gibanje. Uzrli smo Srbijo in hrbenico njene zunanje politike ter mednarodne neodvisnosti Rusijo in Francijo. Tekom svetovne vojne smo gledali v Franciji edino odkrito zaščitnico jugoslovanske državne svobode in abeceda naše zunanje politike nam danes dokazuje, da je njeno prijateljstvo naš najzanesljivejši mednarodni zaveznik.

Toda tudi na kulturnem polju smo v zadnjih letih izvedli velike izpremembe. Ne podcenjajmo nemško znanstveno kulturo, spoznavamo v francoskem duhu najpopolnejšega vzgojitelja miselne končnosti ter plemenite emocionalnosti. Francoska znanstvena in književna knjiga se pojavlja po naših učilnicah, po uredništvih, na društvenih mliznicah in po predalcih zasebnih knjižnic. Danes kultura ni več vprašanje omejitve, temveč spojitve, sožitja, vzajemnosti in vzorov. Izredna politična prožnost, ki jo občudujemo pri srbskih javnih delavcih, je v tesni zvezi z nauki in učeni, ki so si jih pridobili na francoskih tleh, potom francoske književnosti in šolanja. Kaj nam rečeemo o francoski opodabljaljoči umetnosti in njeni zdravi smernosti, ki bi bilo dobro predstaviti jo našim od zmedenih načel zbeganim umetnikom. Pa tudi drugje veliko, veliko vzorov, ki bi nas utegnili duševno oploditi in usmeriti na zdrava kulturna pota.

Prirodno je, da se ob velikem francoskem prazniku spomnimo dosedanjih zvez med slovenskim javnim življenjem in francoskim narodom, predvsem pa na politične in duševne dobrine, ki so za razvoj jugoslovanske kulture in države trajno pomembne. Končno je samo zadeva pijetete, ako opozorimo, kako so ideje francoske revolucije zašle v našo socialno gibanje ter osvežile socialni moment v naši književnosti, v našem omladinskem in delavskem čustvovanju. Velika zgodovinska sugestija, ki je izšla iz francoske revolucije, je na ta način odmevala tudi v Slovincih v vseh treh pravih: v narodnostnopolitičnem, v socialnem in v kulturnoetničnem.

Mi pravimo, da je politika zajedniških interesov dobra, kadar se naslanja na hladen razum in trezno preudarijanje, da pa je še boljše, kadar izhaja iz čustvenih, prijateljskih globin. Tako razmerje je pred vojno obstajalo med Srbijo in Francijo. Danes se pogloblja v še tesnejše in odkritosrčnejše, ker spaja dva ponosnega in samostalnega življenja željna naroda v eno veliko bodočnost! Živela vzajemnost med Francijo in Jugoslavijo, živeli narod francoske revolucije!

Darujte za „RDEČI KRIŽ“!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 14. julija 1923.

— Povratek kraljice Marije. Kakor današnji beogradski listi objavljajo, prišpe jutri 15. t. m. Nj. Vel. kraljica Marija iz Bukarešte v Beograd.

— Reško vprašanje je sedaj prav resno na dnevnem redu. Jugoslovensko-italijanska komisija v Rimu je morala prekiniti svoja razpravljavanja, vodja naše delegacije dr. Rybář je bil poklican v Beograd. Alarmantne vesti naših listov o nameri Italije, da izpremeni rapalsko pogodbo in da anektira Reko, se potrjujejo. Italijanski tisk je opustil navidezno dobrohotnost v zadnjih mesecih in piše grozilo. Zdi se, da so naši računi glede Reke popolnoma premišljeni in da se v tej zvezi že pripravljajo javnost, da bi izprememba rapalske pogodbe pod gotovimi pogoji ne bila od naše strani ravno nesprejemljiva, ako bi se nas za formalno pravo v reškem sporu hotelo kakorkoli drugje oškodovati. V tem oziru je važen članek, ki je izšel v današnjih »Jutrarnjih Novostih« in ki je bil očito inspiriran od politične beogradske strani. »Jutrarnje Novosti« razpravljajo o možnosti in ugodnosti takega predloga in prihajajo do zaključka, da bi izprememba rapalske pogodbe bila tudi od strani Jugoslavije sprejemljiva, ako bi nam Italija nudila na severozapadni meji določene teritorialne odškodnine, pri čemur bi šlo v glavnem za Idrijo. Postojno in železniško zvezo preko Št. Petra do Reke. Mi zaenkrat to zunanje-politično kombinacijo samo registriramo ter si pridržujemo v prihodnjih dneh zavzeti svoje meritorno stališče. V glavnem gre za odmero kompenzacijskega predmeta, ker spada Reka v splošno vprašanje rednih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Mi pa tudi trdimo, da pri reševanju teh odnosov niso bistvene teritorialne in pravne malenkosti, temveč celokupen sistem prijateljskih stikov ter odobravanje gotovih načel obojestranskih narodnostnih pravic na jadranski obali od Gorice in Tržica do Reke in Zadra.

— Sprejem pri francoskem konzulu gosp. Flachu. V soboto popoldne se je po starem diplomatskem običaju vršil pri francoskem konzulu gospodu Flachu sprejem, pri katerem so sodelovali predstavniki civilnih, vojaških in kulturnih institucij ljubljanskega mesta. V imenu pokrajinske vlade je čestital na velikem nacionalnem prazniku francoskega naroda veliki župan dr. Luken, oglasili so se zastopniki različnih uradov kakor delegat dr. Šavnik, dr. Marn in drugi. V imenu ljubljanske občine je čestital župan dr. Perič v spremstvu magistratnega ravnatelja dr. Zarnika, ga. dr. Tavčarjeva je gosp. konzulu predstavila delegatino Kola jugoslovenskih sester, v imenu Trgovske zbornice se je oglasil dr. Ples, Dravsko divizijski oblast je zastopal polkovnik Vukičević; oglasili so se tudi ostali konzularni zastopniki dr. Kobluss, delegat De Comelli, ataše dr. Zahorsky za odsotnega češkega konzula dr. Beneša, honorarni belgijski zastopnik gospod Dular. V imenu jugoslovenskega Sokolstva je čestital dr. Ravnihar, Trboveljsko društvo je zastopal njen ravnatelj Škubec, za univerzo je čestital rektor dr. Ušeničnik, za francoski cerce dr. Detela, ga. Coppeland v imenu ljubljanskih prijateljev Anglije in dr. Ob prijateljski zakuski ter prostodolnem razgovoru je zastopnik francoske republike sprejemal čestitke ter izraze udane naklonjenosti francoskemu narodu in odgovarjal z znano ljubljavnostjo. — Sprejem je pokazal, kakšne tesne stike si je francoski konzulat v kratki dobi svojega obstoja navezal z ljubljanskim društvom, z našimi gospodarskimi ter naravnimi tudi državnimi oblastmi. Veliki spominski praznik na francosko revolucijo danes odmeva že tudi v Ljubljani ter poglajla splošno francosko-jugoslovenske politične in duševne stike.

— Francoski državni praznik. Po poročilu iz Beograda je danes ob 9. dopoldne povodom francoskega državnega praznika velika manifestacija na grobovih francoskih vojakov, padlih v bojih za naše osvobodjenje. Svečanosti se udeležijo vsi diplomatični zastopniki, zastopnik Nj. Vel. kralja Aleksandra, člani vlade, narodni poslanci, visoki vojaški dostojanstveniki, razna kulturna in prosvetna društva. Na grob francoskih vojakov so v znak velikega prijateljstva s francoskim narodom položeni mnogoštevilni venc.

— Mariborska občina najame posojilo. Finančno ministarstvo je dovolilo mariborski občini, da najame posojilo v znesku pol milijona švicarskih frankov v svrhu regulacije mesta in zgraditve električne centrale in za razna druga javna dela.

— Finančni delegat dr. Šavnik nastopi 15. t. m. 14. dnevnost. — Hinko Smrekar v Mariboru. V Mariboru se zdravi znani akademski slikar gospod Hinko Smrekar. Dosedaj se je zdravil v Dobrni pri Celju.

— Absolventi Slov. trg. šole letnikov 1911, 1912 in 1913 so se zbrali dne 8. julija t. p. 10., 11. oziroma 12. letih v svrhu podelitve 10 letnice absolviranja na Bledu. Odrzvalo se je lopo številno absolventov.

ter smo med tovariši opazili raznovrstne bančne ravnanje, trgovske voditelje različnih velikih firm, kakor tudi precejšnje število samostojnih trgovcev, ki so že vsi skupaj danes na najboljši socialni stopnji. Na tem uspehu si more Slov. trg. šola samo gratulirati ter so svojočasno z velikim trudom obloženi ustanoviteli je šole lahko ponosni in imajo s tem napredkom dovolj zadovoljenja za njihovo požrtvovalno delo. Posebno zahvalo izrekajo imenovanjem absolventu prvemu ravnatelju g. Bogomilu Remecu in sedanemu ravnatelju g. Josipu Gogalu ter vsem drugim takratnim profesorjem, ki so imeli mnogo truda ter dela s sestavljanjem popolnoma novih učnih sredstev, ker do tedaj slovenske učne knjige niso bile na razpolago. Na sestanku so se spominjali tudi umrlega prvoboritelja za naše udeležanje ter obenem faktičnega ustanovitelja Slov. trg. šole Dr. Janeza Ev. Kreka. Uspeh, katerega so dosegli absolventi Slov. trg. šole kaže, da je šola na višku ter da se lahko primerja z šolami trgovstva drugih narodov in bi bila vsled tega vsakomur za priporočati.

— Ob naši državni meji v Logatcu se zida nov »Sokolski dom«. V kratkem bo delo končano in dom se odpre na slovesen način dne 5. avgusta. Opozorjamo na to vse, ki sokolsko mislijo, vse, ki si hočejo ogledati Logatec po okupaciji.

— Napravile rešine čolne ob Ljubljani. Zdj ob času kopalne sezone sili vse mlado in staro v vodo, tudi na prepevanih mestih. — V Ljubljani in Malem grabnu. Voda ni nikjer plitva; če zdrkneš notri, moraš znati plavati ali pa zgineš na dno kot kamen. Toda za slučaj nesreče ni nujno nobenega rešilnega čolna. Če imate denar za razne nepotrebne stvari, kupite vendar en rešilni čoln in eno vrvi!

— Tvornica za šolske potrebščine. Dvornadstropna stavba na ljubljanskem polje je ravnokar popolnoma dokončana, ometana in osnažena, prične že koncem letošnje jeseni obratovati, t. j. z izdelavo vseh šolskih potrebščin, kar jih v osnovnih in meščanskih šolah v Sloveniji potrebujemo.

— Ravnateljstvo mestne plinarne opozarja vse one stranke na Mestnem in Starem trgu, ki nameravajo kdaj uvesti plin, da naroče priključek na cestno plinsko omrežje že sedaj, ko je cesta v razkopanem stanju. Ko bode tlakovanje omejenih ulic izvršeno, bodo stroški za vpeljavno plina mnogo višji, ker bo morala vsaka stranka sama nositi stroške za popravilo tlaka.

— Brzovlak Ljubljana-Karlovac, ki vozi iz Ljubljane v Karlovac ob 10 dopoldne ustavlja na intervencijo poslanca Pucija od sedaj naprej tudi v Metliki. Brzovlak ima zelo ugodno zvezo z Belokrajino, kamor vozi samo 2 uri in pol ter ima direktno zvezo z Zagrebom in Beogradom in na drugi strani z Monakom.

— Nove industrijske zgradbe ob Ljubljani. Bregovi Ljubljane, koje vodna sila se že nad sto let izkorišča v obrtne odnosno industrijske svrhe, so v teku minolega leta in tega leta obogateli za velike, moderne urene naprave, ki jih grade Zdržene papirnice Vevče, Goričane in Medvode. Na Fužinah se je postavil krovni jez po patentu Huber-Lutz, čigar posebnost je, da se avtomatično dviga in pada, ne da bi bilo zato treba mehanične sile. Je to peta naprava te vrste v celi Evropi. Velikanske vodne množice, ki jih jez zadržuje, služijo za pogon dveh električnih central imenovanega podjetja, izmed kojih je ona na levem bregu že v obratu, ona na desnem bregu pa še v gradbi. Ukoriščena moč v obeh centralah na Fužinah znaša 2.600 k. s., torej še enkrat toliko, s kolikor razpolaga mestna elektrarna ljubljanska ter je določena, pa se porabi pretvorjena v električno silo kot gonilna moč za novo papirno tovarno Janezija pri Vevčah, ki se je dogradila in stavila v obrat koncem minolega leta in za novo tovarno lesovine v Vevčah, ki je še v gradbi. Nova papirnica je v stanu producirati daljnih 3.600.000 kg papirja na leto, tovarnica lesovine pa do 700 vagonov lesovine letno, tako da bodo v bodoče družbina podjetja v pogledu tega polfabrikata povsem nezavisne od inozemstva. Uvaževanja vredno je, da je vse te naprave zera dila družba iz lastnih sredstev, ter da hoče s sedanjim zvišanjem delniške glavnice na dvajset milijonov dinarjev prilagoditi le svoj obratni kapital povečani obseznosti svojih obratov. Zato je naravno, da je dosedanj potek subskripcije za novo emisijo delnic Zdrženih papirnic, ki se konča dne 26. julija zelo zadovoljiv.

— Krivica, kje je pravica? Pišejo nam: Da bi ljudstvo ne mislilo, da se hišnim gospodjem res tako dobro godi, hočemo navesti slučaj, ki je vnebovredni. Dva izučena trgovca, ki sta že vsak po 25 do 28 let pri trgovini, sta si s svojo marljivostjo, pridnostjo in solidnostjo pridobila kredit, da sta kupila hišo za svojo eksistenco, in sicer v Stritarjevi ulici št. 5. V tej hiši se je nahajala državna oblačilnica, ki pa je leta 1920. prišla v last privatnikom — milijonskemu podjetju. Ti privatniki brez trgovske izobrazbe so osnovali delniško družbo. To podjetje ima sedaj že tri lokale in otvorilo ta mesec še v svoji lastni hiši na Miklošičevi cesti krasen lokal v pritličju in v velikim skladiščem v prvem nadstropju, imajo torej skupaj 4 (reci in beri štiri) lokale. — Lastnika hiše v Stritarjevi ulici, ki bi si rada ustanovila svojo eksistenco, se trudita na vse načine, da bi si pridobila pravico do svojih lokalov v lastni hiši, a zaman. Vprašamo, kje je pravica? Podjetje ima štiri trgovske prostore in lastnika one hiše pa nobenega! Ali ni to korupcija? Bili so slučaj, da so trgovci iz trgovske kulturnosti prepuščili lokalne gospodjarje seveda tudi trgovcu, kar se pa pri tej ne trgovski družbi, ki ima že štiri lokale in je iz tabora, kjer bi moralo veljati geslo: »Ljubljani bližnjega kakor samega sebe«, ne da doseže. Na čelu tej družbi je — socialist brez socialnega čustva Albin Prepeluh, ki je predsedal iz socialistov v klerikalci.

— Kje se gradi javna kopališča? Pišejo nam: Klerikalno-komunistična večina je iz strankarsko-političnih ozirov oddala zgradbo mestnega kopališča proti zamenjavi sva-

ta (in plačilo zgradbenih stroškov 1 milijon 500.000 kron — seveda!) — klerikalcu Ogrinu. In tako se gradi zdaj to, vsemu mestu namenjeno kopališče — na skrajni periferiji Ljubljane, poleg Kobijevega lesnega skladišča, kamor bo moral vsak napraviti pot čez Dolenjski most po pralni ali blatni ljubljanski cesti in ravno tako blatni poti do Ljubljane. To je druga praktična stran tega kopališča. Zato že zdaj vse meščanstvo zabavlja na to napravo, ki bi jo bila mestna občina lahko ceneje napravila ob levem ali desnem bregu Ljubljane na Prulah. — Špekulant Ogrin se pa hvali med vinskimi brati, kako dobro kupčijo je napravil s to zamenjavo! Potem pa se drznejo klerikalci z županom dr. Peričem vred, še vsajati, da to ni brezvestno zapravljanje občinskega denarja!

— Celjske vesti. Celvijski tečaj se je dne 12. otvoril v Celju. Obiskuje ga 33 celvijskih mlajstrov in pomočnikov. Vodi ga potovalni učitelj Urada za pospeševanje obrti g. Karol Majcen. Pouk se vrši v risalnici deške meščanske šole dnevno od 8. do pol 12. ure. — X. redni občni zbor »Kluba naprednih slovenskih akademikov« v Celju se vrši v ponedeljek 16. t. m. v društvenih prostorih v Narodnem domu. — Čitalnišča knjižnica je za čas šolskih počitnic do konca avgusta zaprta. — Ciril — Metodovi koleki se prodajajo v Celju v trafiki Perovšek na Kralja Petra cesti. — Umrl je v bolnici uradnik južne železnice g. Kopušar. — Dekliška meščanska šola bo imela v prihodnjem šolskem letu štiri razrede. — Stanovanjska hiša, katero je pred Grofijo pozidala delniška družba »Zlatarka« za svoje nameščence, je bila te dni odana svojem namenu. Stanovanja v tem poslopju so moderna in higienična. Istotako dogradi še v tem letu stanovanj Westen v Gaberju stanovanjsko hišo za svoje uslužbence. Ko bi vsa podjetja gradila za svoje uslužbence stanovanjska poslopja, bi v Celju in okolici kmalu ponehala stanovanjska kriza. — Celjski okoliški župan Hrastnik, socialni demokrat, se je spuntal ter zapustil Bernotovo socialistično stranko. Priključil se je Korenovi akciji za združitev socialističnih frakcij. List za listom...

— Popusti za uradnike v glavni seziji v Rogaski Slatini. Pokrajinska uprava za Slovenijo objavlja: Poleg tega, da imajo državni uradniki, častniki in svečniki ter njih rodbine v zgodnji in pozni seziji 50% popusta pri cenah sob, zdraviliščnih sredstev ter pri zdraviliških in godbenih takсах, sprejme zdravilišče v Rogaski Slatini v glavni seziji, t. j. od 16. junija do 31. avgusta še 20 državnih uradnikov s 50% popustom na označene cene in pristojbine. Glede podeljivosti teh 20 mest veljajo nastopne smernice: Pravico do te ugodnosti imajo: aktivni državni uradniki, upokojenci, državni uradniki, soproge in neposredni člani aktivnih državnih uradnikov ter soproge (vdove) in neposredni člani otroci upokojenih, odnosno umrlih državnih uradnikov. Rodbinskim članom se dovoljuje v okviru dovoljenih 20 mest popust le tedaj in za tisti čas, ko ni reflektantov, aktivnih in upokojenih državnih uradnikov. Mesta s 50% popustom se podeljujejo na pismeno vlogo, kateri je priložiti uradno potrdilo, da nima reflektant razven svojih službenih prejemkov nikakega premoženja in postranskih snatnih zaslužkov, in pa spričevalo uradnega zdravnika, da je potreben zdraviljenja v zdravišči Rogaske Slatine. Ugodnost se podeljuje posameznikom le za dobo 4 tednov, podaljšanje je le izjemno dopustno. Pravica do podelitve teh 20 ugodnostnih mest pripada na polovico Predsedstvu pokrajinske uprave za Slovenijo, polovico Zdravstvenemu odelku za Slovenijo, katerega razpolagata po prej navedenih načelih povsem neodvisno z razpoložljivimi 10 mesti. Pri stopnja oblast izroči reflektantu na njegovo ime se glasečo uradno nakazilo na ravnateljstvo državnega zdravilišča, v kateri po možnosti določi dobo zdraviljenja in v kateri so označeni tudi pridržki glede rodbinskih članov. Ravnateljstvo zdravilišča obvesti reflektanta, če je mesto izpraznjeno. Ako se reflektant tekom 5 dni ne odzove v poklic, izgubi pravico do te ugodnosti. Ako bi pa iz službenih ali bolezenskih razmer ne mogel takoj nastopiti prostega mesta, mora to takoj javiti ravnateljstvu, ki v poklicu po vrstnem redu prihodnjega reflektanta, dočim pride prvi zopet na vrsto, ko se zopet kako ugodnostno mesto izprazni.

— Kaj je a šolskimi zdravniki na dežel? Pišejo nam: V Ljubljani in dveh, treh večjih mestih v Sloveniji, je v tem zdravstvenem oziru dobro preskrbljeno. Drugačne in neurjene pa so razmere po šolskih okrajih na deželi. Okrajni zdravnik pride pa enkrat med šol. letom cepit kozo, če pa nastane kaka epidemija, morajo pa starši k njemu, 1—3 ure daleč v mesto! Griža, davica, ošpice ni nič novega med šolsko mladino, ali tu treba takojšnje pomoči — zdravnika v hišo! Naj se poskrbi, da bodo okrajni zdravniki obiskovali šole tudi med letom, ob epidemijah pa brezpogojno.

— MARIBORSKE VESTI. Špecialist za znanstvene knjige prijel. Kakor smo poročali, je bilo novinarju Pircu na zagoveten način v dobi splošnih vlovov ukrajenih veliko dragocenih znanstvenih knjig iz geologije, astronomije, religije itd. Ker v villi, kjer stanuje, ni bilo opaziti vlomov, se je sum omejil na tiste, ki so imeli direktni pristop v hišo. Najbolj osumljen je bil sluga v isti villi stanujočega živinozdravnika dr. Širka, 20letni Rudolf Lesjak, doma iz Varazdina. V noči, ko je Pirc opazil zadnjo tatvino velike Siebergove znanstvene knjige »Erdball«, je Lesjak neznan kam pobegnil. Njegov gospodar je opazil, da mu je ukradel tudi denar in razne druge predmete, pri čemur je imel dr. Širk več perila, si je vzel perilo seboj, češ da ga gospod potrebuje za potovanje na Dunaj. Ker mu ni dala vojaška služba, za katero bi se bil moral prijavi, je pobegnil preko meje, kjer je imel svojega prijatelja, pri tem je vzel seboj tudi ključce od Marjtinovega skladišča. Po naročilu prelovalnega sodnika je policija poizvedovala po vseh za ta slučaj v poštev prihajajočih možnostih. Pred 14. dnevi pa je dr. Širk svedel, da se Lesjak potika zopet po Ma-

riboru, kar se je takoj javilo policiji, ki pa čita ni moglo uloviti, čeprav se je potikal po mestnem parku. V petek popoldne pa ga je dr. Širk srečal na trgu, ga svedel prijel in gnal na policijo, kjer je takoj priznal tatvino knjig in tatvino pri svojem gospodaru. Policija ga izročila okrožnemu sodišču. Lesjak navaja nekega trgovca, pri katerem je knjige hranil. — Oprostitev mariborskih špeceristov. Razprava proti 78 mariborskim špeceristom, obtoženim radi špekulacije po členu 9. zakona o pobijanju draginje, se je končala pri okrajnem sodišču z oprostitvijo vseh obtožencev. Zoper oprostitev je državnih pravdnih prijavil priliziv. — Vrhovno sodišče o resoluciji mariborskih trgovcev. Kakor znano, je bil predsednik trgovskega gremija g. Weixl pri okrožnem sodišču obsojen v smislu čl. 104. srb. z. na 2000 Din globe radi resolucije iz zborovanja Trgovskega gremija meseca februarja, v kateri trgovci protestirajo proti postopanju sodišča in policije. Vrhovno sodišče v Zagrebu se je postavilo na stališče, da resolucije napram sodišču ni smatrati za žaljivo, pač pa je žaljiv izraz, »da si detektni stražniki lastijo pravico«. Torej je bil g. Weixl deloma od obtožbe oproščen.

— Resolucije sprelete na profesor-skem kongresu v Sarajevu. IV. kongres profesorjskega društva, ki se je vršil v času od 5. do 7. julija 1923. v Sarajevu, je po vsestranski debati o gibanju profesorjev beogradske sekcije za izboljšanje materialnega stanja profesorjev srednjih in strokovnih šol, sprejel soglasno sledeče odloke: 1. Kongres pričakuje od merodajnih faktorjev, da se po oblihi g. ministarstva prosvete reši do 1. septembra tega leta vprašanje o izboljšanju nevdružnega materialnega stanja profesorjev. 2. Ako merodajni faktorji od tega dne ne izvrše svoje obljube, se stavlja glavnemu odboru dolžnost, da podvzame potrebne mere, da profesorjsko društvo stopi v najodločnejšo borbo, ki si jo ne želi, ali za kar bo primorano, da doseže izboljšanje materialnega stanja svojih članov.

— Iz šibenika pošiljajo najlepše pozdrave vsem rojakom mornarji iz Slovenije Mirko Pečnik, Emil Paškulin, France Ravnikar, Herbert Kumer, Oskar Puncer, Avgust Trojar, Janez Grahek, Jernej Vrdnjal, Razstresen Jože, Jernej Kušar, Anton Leškovec, Janez Žerovnik, Valentin Bucik in Fran Kozoglav.

— Jugosloveni v Južni Ameriki. Znamiti odlični jugoslovenski rodoljub Don Miguel Mihanović je imenovan od argentinske vlade v odbor pravnikov in pomorskih strokovnjakov, ki naj izdelajo nov in moderen pomorski zakon. Na tem častnem priznanju čestitamo našemu iskrenemu prijatelju prav iskreno.

— Protipostopna deloželjnost. V petek je mariborski stanovanjski urad ukazal deložirati v hiši češkoslovaške družine Pelikan Bureš tudi hišnico, ne da bi ji bil prejevočen tozadeven odlok. Hišnica je zaklenila kuhinjo in od strahu pobegnila. Lastnica hiše je že deložirana, ima pa v rokah prejšnji dekret stanovanjskega urada iz katerega je razvidno, da sedaj deložirana kuhinja hišnice ni bila nakazana prejšnjemu najemniku g. Zirovsku.

— Huda vročina na Štajerskem. V petek je toploter v opoldanski senci kazal 30, v senci na glavnem kolodvoru pa 38° C.

— Plezanje po drevu. Ob priliki cirkuških predstav v Lattermannovem drevoredu se dogaja, da pleza občinstvo po drevu in gleda predstave. Ker se pri tem dogajajo poškodbe, lomijo veje itd., bo mestni magistrat proti krivcem kazensko postopal in strogo prepoveduje vsem plezanje po drevu.

— Zopet ena žrtve Save. V Černomeru pri Zagrebu je utonil Dragutin Bajsč, krojaški pomočnik, pri kopanju v Savi. Njegovega trupla še niso našli.

— Dve težki nesreči. Josip Poljanec, 10 letni posestnikov sin v Sebenjah pri Križah, je pri obriranju črešnje dne 13. tm. padel z drevesa. Pri padcu je dobil težke notranje poškodbe. — Fran Nartnik, sin posestnika in trgovca iz Polhovca Gradca je 9. tm. padel z mrve, pri čemur si je poleg težkih notranjih poškodb pretresel tudi možgane. Oba poškodovanca sta bila prepeljana v bolnico in je njih stanje skrajno opasno.

— Nesreča pri delu. Pekovski pomočnik Anton Fišinger iz Ljubljane, se je pri delu nevarno vrezal v levo nogo. Prepeljan je bil v bolnico.

— Sin umoril očeta V Jaksincih je Stjepan Lesković zadavil svojega očeta in mu prerezal žilo na vratu tako, da je mož v velikih mukah izdihnil. Morilca so orožniki aretirali.

— Bomba raztrgala očeta in sina. Preteklo soboto je prišel sin posestnika Olinovića, ki je služil pri vojakih, domov na dopust v Nikšić. Drugega dne je očetu v kuhinji razkazoval neko bombko, ki jo je prinesel s seboj. Bomba mu je padla iz rok na tla ter eksplodirala. Oba oče in sin sta bila na mestu mrtva.

— Strela je ubila. Posestnika Varo Tačša je pretekli teden na polju prehitela nevihta. Ker ni bilo v bližini nikake hiše, je s svojo hčerko in tremi drugimi deklicami zlezal pod neki voz, da se zavaruje pred dežjem. Nenadoma pa je v voz treščilo in ubilo posestnika in oba konja. Vse deklice pa so dobile težke opekline.

— Tele ubilo otroka. V Veliki Kreni pri Smedervem je letela Ljubica Spasić pasla tele na travniku. Ker je bila utrujena, si je privezala vrv, s katero je bilo tele privezano, na roko in legla spat. Nenadoma pa se je tele spajžilo in udilo v divji beg, tirajoč za seboj privezano deklico, ki je pri tem priletela s glavo ob kamen in obtežala mrtva.

— Fingiran napad. Ministarstvo notranjih del je pred kratkim prejelo poročilo, da je bil na poti iz Trebinja napaden državni uradnik Petar Radman in oropan 16.500 D. Radman je bil kasneje aretiran, ker se je ugotovilo, da je napad fingiral skupno z delavcem Ardor Pastovičem.

— Slaba letina bo letos za orehe in kostanj. Ponekod so pozeblili, drugod pa je bilo cvetje zelo redko. Isto velja za hruske in češnje.

NAJNOVEJŠA POROČILA. VOJAŠKI ZAKON V NAČELU SPREJET.

Skupščina glasovala za zakon z veliko večino 159 proti 16.

— Beograd, 14. julija. (Izv.) Predsednik je otvoril današnjo sejo ob 9.15. Skupščina je nadaljevala načelno debato o zakonu glede ustroja vojske in mornarice po končanih formalnostih in odgovorih na nekatere interpelacije. Današnja debata je bila zelo kratka. Po kratkih načelnih govorih posl. Žike Rafajlovića (dem.) in Mil. Dimitrijevića (zemljorad.) je minister vojne in mornarice general Pošić odgovarjal stvarno na nekatere ugovore od strani opozicije. Odločno je zavrnil fraze in pripombe klerikalnih protigovornikov na včerašnji seji. Minister je izjavil, da je nemogoče, da bi se odobrila in sprejela zahteva klerikalcev, da slovenski vojniki služijo v Sloveniji. Ministrov govor je bil sprejet z velikim odobravanjem od skupščine.

Ob 12.50 je bila debata zaključena, nakar je sledilo polmensko glasovanje o sprejetju zakona v načelu. Celokupno je glasovalo 175 poslancev, od teh za zakon 159, proti samo 16 poslancev. Za zakon so glasovali radikalni, demokrati, zemljoradniki, Nemci in džemiti, proti klerikalci in dva socialisti. Zadnja dva iz načelnih ozirov. Muslimani se glasovanja niso udeležili, ker so bili vsi odsotni zaradi kongresa muslimanske stranke v Sarajevu.

Borzna poročila.

— Zagreb, 14. julija. (Izv.) Borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 16.40, Pariz 5.575, London 438.—, Berlin 0.04, Dunaj 0.1330, Praga 285.—, Newyork 95.—.

— Curih, 14. julija. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.10, Berlin 0.0024, Amsterdam 227.50, Newyork 5.79, London 26.65, Pariz 34.—, Milan 24.65, Praga 17.40, Budimpešta 0.0625, Bukarešta 3.—, Varšava 0.0048, Dunaj 0.00815, avstr. žig. krona 0.0082, Sofia 5.20.

— Curih, 13. julija. (Dir.) Beograd 6.10, Berlin 0.0235, Praga 17.301, Milan 24.65, Pariz 33.95, London 26.526, Newyork 5.761, Trst, 13. julija. Beograd 24.70, Berlin 0.011, Praga 70.75, Pariz 137.25, London 107.60, Newyork 23.35, Curih 40.—.

— Dunaj, 13. julija. Devize: Beograd 743.—, 747.—, Praga 2128.—, 2138.—, Newyork 70.935, 71.185. Valute: dinar 734.—, 740.—, Kč 2110.—, 2126.—, dolar 70.560, 70.960.

— Samomor radi nesrečne ljubezni. V Beogradu se je obesila 27letna Milica Mikanović, bivša služkinja, ki je živila v ljubavnem razmerju z nekim Čirom Mihajlovićem, ki jo je zapustil. Iz obupa je nato izvršila samomor.

— Banditi v Črni gori. V Črni gori so se zopet pojavili banditi. Pretekli teden je bila pri Vikiš — Krstaču v bližini hercegovinske meje napadena skupina štirih orožnikov. Razbojniki so napadli orožnike za srede. Dva orožnika sta bila takoj mrtva. Ostala dva so banditi vlekli v planine. Trupla sta bili kasneje najdeni grozovito razmesarjeni. Tolpi, ki obstoja iz 17 banditov, načeljuje znani ropar Muja Bašović. Drugi dan je bil istopako ubit en orožnik. Banditi imajo po gotovih, dosedaj znanih podatkih namen ubiti več uglednih oseb, ki so sodelovale pri delu za narodno jedinstvo.

— Kavarna in restavracija na Strelišču pod Rožnikom ob Večni poti vsako nedeljo vrtni koncert. Začetek ob 3. popoldne. — Vstopnina prosta.

— Kino Matka. Se dva dni se predvaja briljantna veselotraga »Kri — Kri« z Lyo Maro v glavni vlogi. Film s svojimi izvanrednimi komičnimi prizori vzbuja salve smeha.

— Telesno zaprtje. Profesor Bamberger, spisalatelj učne knjige srčnih bolezni, je dognal, da je grenčica »Franz — Josef« izborna odvajalo.

— Prvorazredni moderni brzopisalni stroj »STOEWER«, zastopstvo Ljubljana, Selenburgova ulica 6/1.

— Mathis auto, najuspešnejši inozemski mali avtomobil, kateri ima svetovni rekord za najmanjšo uporabo bencina, to je 2 lt. 38 na 100 km, je dobil zopet nov uspeh in sicer v Grand Prix France Tourisme, v kateri dirki je silajno zmagal Lams s povprečno hitrostjo 89 km na uro ter je tako s svojo najmanjšo tipo prekosil vse druge večje kategorije. Istotako je pripadlo drugo darilo tvrdki Mathis. Ta znakma je dobila prvo in drugo darilo pri dirki Grand Circuit des Vosges. — Španski dvor je nabavil tri male Mathis avtomobile za osebno rabo španskega kralja, kateri v največje zadovoljstvo uporabljata ta mali voz radi svoje hitrosti in zanesljivosti. Tvrdka je prejela od njega lastnoročno iskavo priznanje. — Normalni vozovi te tipe in sicer 4/12 HP so na ogled in preizkušnjo pri zastopstvu Ljubljana, Sodna ulica 11.

— Med nehom in zemljo bodo danes v nedeljo ob 14. popoldne ljubljanski gasilci na trgu Sv. Jakoba. Naj nihče ne zamudi te vaje, kakor tudi ne zabavne vrtno selice v gostilni »pri Levu« na Gospodetski cesti. Vstopnine ni, pač pa srečolov, šaljiva pošta, godba, petje itd.

— Zanimiv večer v hotelu Tivoli. V soboto 14. in ponedeljek 16. t. m. narodne ruske in ukrajinske plesne pleše ga. Abramova. Znamni umetniški kvartet »balajala« Solo s spremljevanjem klavirja proizvaja g. Bomgarov. Vstopnina 5 Din. Od pol 20. ure naprej vsak večer godba prvovrstnega salonskega orkestra.

25letnica Rožne doline.

(Spominska črtica.)

Velikonočna nedelja 1. 1895 je popolnoma preobrazila Ljubljano. Razdrapano in porušeno belo Ljubljano so pozdravljali iz vseh vetrov došli sposobni in nesposobni, stari in mladi ter ob tej ugodni priliki novo-pečeni graditelji. Cenih delavskih stanovanj pa je po premišljeni potezi merodajnega čimtelja vedno bolj zmanjkovalo, ker je hotel ubogo delavsko paro iztisniti iz mestnega osrčja. Ta čuden nedemokratski pojav bil je srečen povod za gradnjo delavskih hiš po Šiški, Udmatu, Selu, na Kodeljevem in v Rožni dolini. Dr. Kreka socialni duh in marljivost poslanca Gostinčarja s Zilerjem vred je ustanovil blagostno delavsko stavbeno društvo, ki je svojim članom sezidalo nebroj domov. Poleti leta 1895. so sezidali ob stari cesti, vodeči proti Večni poti na kraju današnje Rožne doline 3 pohlevne delavske hišice (Suhadolec, Velkavrh, Ternovec). 1. 1896 so se pridružile hiše Rakar, Segatin, Pavlič, osrčje Rožne doline pa je vzraslo šele 1. 1898, ko si je rajni prozni mojster Matevž Perme postavil hišo pri prelazu za »Bobenčkovo«. Imenovan je bil prvi predsednik 1. 1905. ustanovljenega Olepševalnega društva, ki se je rodilo iz veselilnih sejmjskih odborov. Permetovi hiši sta se pridružili še isto leto 2 sestrici. Krizaj in Bricej, a spomadi 1. 1896 se je postavilo mravljinske delavskih hiš pod okriljem delavskega stavbenega društva, ki si je kupilo sredi doline velik travnik ter zgradilo na močvirnatih tleh temelje nešteti delavskih domov.

Izven društva so 1. 1899 gradili gg. Petrovič (večkratni in današnji predsednik društva) sosed Podgorcelec (prvi Rožnodolski gostilničar, a danes živi kot bass v Ameriki), Petercel, Čeh Tomaž. Vsa ta obširna naselbina ni imela še 1. 1901. in pozneje nobene prave ceste, edini dohod je bil mimo »Bobenčkovo«, seveda podoben vse kaj drugemu nego cesti. Neumornost sejmjskih odborov, društva ter poštovitnost naseljenikov je uredila v nekaj letih iz močvirnatih tal trdno, 10 in več metrov široke ceste. Ko so se začele ceste z rapidno rastočimi stavbami podaljševati, se je moralo iste še iz prometnega ozira krstiti. Delavska močrost in uvidnost minljivosti osebnih imen je krstila svojih 7 cest z lakonično oznako rimskih števil I.—VII. Lične hišice s prijaznimi vrtni, lega ob vnožju Rožničke, čisti in zdravi zraki, ceste popolnoma brez prahu, medsebojno prijateljstvo, poštovitnost in zavednost skupnosti delavske duše brez vsakega strankarstva je družila prav po ameriškansko naraščajočo rožnodolsko rodbino v duševno enotno naselbino. Potreba enotnega nastopanja v važnih naselbenih zadevah je rodila Olepševalni odbor. Ker je rabil odbor mnogo denarja, je prijel veslice s prilaščnimi točkami ter na ta način prišel do sredstev. Prva velika veselica pod imenom semenj, dne 6. septembra 1913 je omogočila napravo lesenih mostičev in prvič brez jarkov in provizorijno napravo hodnikov za pešce.

II. velesemenj dne 19. junija 1904 je privedlo do 10.000 sejmarjev. Tudi 16. novembra 1904 je bil slaven dan za Rožno dolino, z mlaji, slavicami in zastavami okrašena naselbina je sprejela krasnega solnčnega, pa mrzlega jesenskega popoldne kneževstva, ki je blagoslovil vse do tedaj dožidane dniše.

Moderna delavska državnica je sicer po discipliniranosti prekašala vse državne oblike, vendar je bilo potrebno ustvariti neke legalne forme javnega udeleževanja. Pisec teh vrstic je sestavil pravila Olepševalnega društva v Rožni dolini. Vseled pomikanja sredstev in sodelujočih sta morala prenehati pevsko društvo in idealno zasnovan Rožnodolski Sokol.

Društvo je prirejalo tudi predavanja, na katerih so govorili dr. Robida, dr. Rožič, prof. Gustav Piric in drugi.

2. julija 1905 se je vršil ob navzočnosti 7000 sejmarjev III. veliki semenj v Rožni dolini. Po kmetijski družbi darovanih 286 sadnih dreves je razdelilo društvo med člane in danes rode jablane in hruške bogate sadove. Državna gozdna drevnina je vsled prošnje in posredovanja gozdarjev Kalan-Ruparja darovala 16.000 srekovih in drugih sadik, ki so služile za vrtno meje.

S pomočjo po »Matici Slovenski« in drugih književnih zavodih podarjenih knjig se je otvorila ljudska knjižnica.

Akcija za ustanovitev Otroškega vrtca izšla je iz društva.

Prostovoljna tlaka ali kuluk se je izvajala v naselbini v pravem pomenu besede in sicer na ta način, da so se seljani po težkem dnevnem delu zbrali ob 6. uri zvečer.

*Glej štev. 153.

Čer in pri luči svetil do 11. ure ponoči in še dalje gradili pot, iz katere je nastala sedanja Cesta na Rožnik. Društvo zgradilo je istočasno 1. 1908 2 popolnoma novi cesti (od Fakiha do Krainca in od Peklaja do Končana). Zgradilo je tudi 3 nove mostove iz betona in popravilo vse lesene mostiče za tirom železnice proti mestu.

Poleg sejmov je društvo prirejalo veselice, majske slavnosti, pustne korze, plesne venčke, vinske trgatve itd.

Olepševalno društvo bilo je ves čas obstoja žarišče vsega prosvetnega delovanja in pa probuje medsebojnih odnosov naseljenikov.

Vedno pestrejšje je postajalo na nekdanjih travnikih pod Rožnikom, na Večni poti in cesti pod Rožnik. Pod strelščem je sezidalo železničarsko stavbeno društvo drugi del Rožne doline, ki spada v mestno občino. Temu delu so se pridružile še druge gradbe, a po travnikih rasto vedno nove vile in hiše.

Pod Rožniški zvon, kamor spada ves teren od Ceste pod Rožnik in Ceste v Rožno dolino do Glinščice, spada danes 10 gostiln, 1 kavarna, 2 trafika, 2 pekarni, tri mesnice, 1 slaščičar, 2 vrtnarja, 1 tiskarna, 1 tovarna cenmetnih izdelkov, 5 večjih in nekaj malih trgovin ter lepo številno rokodelcev - obrtnikov.

Ob 10letnici (1. 1908) je štela Rožna dolina 110 hiš s 1683 prebivalci, ob letošnji 25letnici (1. 1923) 183 hiš z 2987 prebivalci pod Viško občino, vrh tega pa stoji pod Rožniškim zvonom še 46 vil in hiš s približno 1100 prebivalci, ki spadajo pod Ljubljano.

Letošnja proslava 25letnice obstoja Rožne doline ima namen, pridobiti sredstva za obnovo vsled vojnih in povojnih razmer zaostalih komunikacijskih, kulturnih, gospodarskih in socialnih pogojev za lepšo bodočnost naselbine.

Rožnodolska poštovitnost je oživila, mlado in staro napenja že mesec dni vse svoje moči za sijajno proslavo in prvovrstno izvedbo zgodovinskega IV. Rožnodolskega velesemenja. Živela rožnodolska naselbina in njeni prebivalci!

Sokolstvo.

— Sokolska župa u Splitu priredjuje u proslavo tridesetgodšnice osnutka splitskog sokolskog društva V. župski slet u Splitu 21. i 22. srpnja 1923 na sudjelovanje bratske sokolske župe u Šibeniku. Rasporod sletskih svečanosti: Početak dne 20. srpnja. Dolazak natjecatelja. U 17. sati natjecanje za prvenstvo u župi. U 20. sati sletna sudačka zbor. Subota dne 21. srpnja u jutro. Dolazak sokolskih društva i gostiju. Natjecanja u 5.30 sati muškog i ženskog članstva, te pomlatka. U 9. sati pokušaji vježba vojske, članstva i pomlatka. U 11. sati plivačke utakmice splitskog Plivačkog Podsaveza JPS. u uvale Bačvice i Baluni. Poslije podne. U 17. sati javna vježba na sletištu. 1.) Muški pomladak — vježbe štapovima. 2.) Ženski pomladak — proste vježbe. 3.) Sokolsko društvo Split — simultane vježbe na četiri konja. 4.) Članice — vježbe čunjevima. 5.) Vježbe gostiju. 6.) Muški pomladak sokolskog društva Split — skupine. 7.) Članovi — proste vježbe. 8.) Vojska — vježbe sa puškama. U večer. U 20. sati. Pučka zabava na Obali. Velika rasvjeta vatrometi. U 21. sati Akademija splitskog sokolskog društva na Botičevj Poljani. U 22. sati. Komers pred hotel Bellevue. — Nedelja, dne 22. srpnja u jutro. U 5.30 sati pokušaji vježba vojske, članstva i pomlatka. U 7. sati. Pokušaji muške i ženske djece. U 7. sati. Klubsko natjecanje JPSK. »Gusar« izvan lukobrana. U 8. sati. Nastup za povorku na sletištu. U 9. sati. Svečana povorka. Poslije podne. U 16.30 sati. Javna vježba na sletištu. — U večer u 20. sati. Pučka zabava na Obali. — Serenada na moru. — Velika zasvjeta. — Vatrometi. U 24. sati. Odazak sokolskih društva i gostiju. Kod Pučkih zabava na Obali izmjenično koncentriranju pjevačka društva »Guslar«, »Zvonimir«, »Sv. Cecilija« in »Sumadija«. Vojna muzika, orkestar Splitske Filharmonije te sokolske glazbe.

— Medletne tekme Č.O. S. V. dne 6. do 9. julija t. l. se je zbralo v Pragi, kljub strogim izbirnim župnim in pokrajinskim tekmam, okrog 3000 čeških Sokolov in Sokolice, da u bratskih tekmah merijo svoje moči in spretnosti. Tekme je vodil načelnik Č. O. S. br. dr. Vanček s pomočjo 300 sodnikov v vzornem redu. V Prago je prišlo tudi več delegacij inozemskih telovadnih organizacij, med njimi tudi delegacija našega sokolskega saveza, katero je vodil br. dr. Murnik. V tekmi za prvenstvo Č. O. S. ki se je vršila v petek, je med 15 tekmovalci zmagal Vacha Ladislav iz Brna I., drugi je bil Maly Josip, tretji Indruch Ladislav, oba naša znanca iz češke vrste na mednarodni tekmi v Ljubljani. Pecháček, ki si je v Ljubljani delil prvo mesto s Šumijem, ki sta tudi pokazala v Ljubljani krasne uspehe, sta ostala na celo 12. oziroma 13. mestu. V soboto so se vršile tekme članov in članic v višjem in nižjem oddelku. V višjem oddelku članov je zmagala vrsta vinohradskega Sokola, kot posameznik pa mali simpatični Karasek, tudi član ljubljanske vrste; drugi je bil Vácha, tretje mesto so si pa delili Indruch, Maly in Vrt. Tudi v višjem oddelku članic in v nižjem oddelku članov in članic je pripadlo 1. mesto vrstam Sokola s Kral. Vinohradu. To so uspehi, na katere so kral. Vinohradi res lahko ponosni. V nedeljo so bile posebne tekme članov in članic in pa šestbojni članov. ki je bil tako otežkočen, da se ga je moglo udeležiti le 13 telovadcev. Šestbojni obseg skok v višino skok v daljino, tek na 100 m, plezanje, metanje kroglice in proste vaje. V nekaterih panogah posebnih tekem so se dosegli sijajni uspehi, na pr. pri tekmu z zaprekami, kjer so trije tekmovalci izboljšali češki rekord. Dober je bil skok v višino in sicer z mesta 1.52 m, z zaletom 1.78 m. V plavanju na 100 m se je dosegel čas 1 min. 11¹/₄ sek. Vršile so se tudi tekme v skokih v vodo in v igrah; tudi članice so tekmovalce v igrah dalje pa v šafetnem tekmu. Novost je bila tekma članic v svobodnih nastopih. Vsaka skupina, najmanj šestih telovadec je morala predvajati lastno tvorbo s spremljevanjem godbe. Pri klasificiranju se ni ocenjevalo samo pravilnost, enotnost in težkočo izvedbe, ampak tudi lepoto, izvirnost in fiziološko vrednost skladbe. Prvo mesto so si priborile članice iz Žiškova z vajami na gredeh. Tekme so se zaključile s krasno uspešno akademijo, na kateri se je razglasil izid.

— »Sokole« v Mostah priredi v nedeljo dne 15. t. m. svoj javni nastop, združen z veliko ljudsko veselico. Po telovadbi se vrši nepriljudna prosta zabava s plesom, areolovom itd. Ker je čisti dobiček namenjen gradbenemu odseku Sokolskega doma — se vabi ljubljanska publika, da se udeleži prireditve v čim večjem številu! — Zato danes vsi na Kodeljevo v idilični Codeljev park! Zdravo! — Odbor.

Danes (v nedeljo 15. t. m.) VSI V ROŽNO DOLINO NA

— IV. rožnodolski velesemenj —
Začetek ob 15. uri

Turistika in sport.

— Alijažev klub SPD javlja vsem, ki želé pri izletih v planinski svet ob nedeljah in praznikih zadostiti svoji verski dolžnosti, da je do nadaljnjega v ti smeri to-le uredil S. prihodnjo nedeljo (15. t.) dalje bo do 8. septembra v kapelici na Kredarici redno služba božja ob nedeljah in praznikih, in sicer okoli 9.9., ko so izletniki s Triglavske vrha zopet nazaj. Redna služba božja je tudi ob nedeljah in praznikih zjutraj v kapelici v Kamniški Bistrici. — Izletniki, ki odhajajo ob nedeljah in praznikih s prvim kamniškim vlakom iz Ljubljane, pristovujejo lahko pri svojem prihodu v Kamnik maši v tamošnji frančiškanski cerkvi, ki prične točno ob 7. Za turiste, ki odhajajo z gorenskim vlakom ob 4.40 zjutraj, je maša v stolnici ob 4, za one, ki potujejo s prvim vlakom v Kamnik, je maša ob 9.5. v stolnici in pri frančiškanih v Ljubljani.

— Klub kolesarjev in motociklistov »Hirija« priredi jutri v nedeljo 15. t. m. kolesarsko training dirko na progi Ljubljana-Celje-Ljubljana km 150.—, Obvezna za vse člane dirkače, kateri se nameravajo udeležiti mednarodnih kol. dirk dne 22. t. m. na progi Maribor - Zagreb 150 km in 29. t. m. Dunaj - Gradec 192 km. Start ob 10. uri na Dunajski cesti pri km 1. Cilj istotam približno ob 3. popoldne. Danes v soboto ob 7. zvečer sestanek vseh dirkačev in vodstva na vrtu restavracije »Novi svet«. — V nedeljo po dirki skupen izlet na Ježico, obvezen za vse člane, ter tam razglasitev rezultatov pri dirki Ljubljana - Celje-Ljubljana.

— MEDNARODNA TEKMA V GÖTEBORGU. — Göteborg, 13. julija. (Izv.) Pri mednarodni nogometni tekmi med Londonom in Kodanjem so Angleži doživeli poraz. Danci so dosegli zmago z rezultatom 2 : 1 (0 : 0).

— PRIHOD PRAŠKE ŠPARTE V ZAGREB. — Zagreb, 14. julija. (Izv.) Snoch ob 17.30 je prispelo kompletno moštvo praške nogometne kluba »Sparta« v Zagreb. Na kolodvoru je bil prijeten češko-slovaškimi sportnikom prijateljski pozdrav. Številno je bila zastopano tukajšnja češko-slovaška kolonija. Danes zvečer nastopi Sparta kompletna v tekmi proti Gradjanskemu.

Kultura.

— IV. Umestnostna razstava »Kluba Mladosti« se nahaja na Miklošičevi cesti št. 5 poleg hotela Union. Odprta je dnevno od 9.—12. ure in od 3.—6. ure. Pripomočimo jo številnim obiskom.

— R. Silvij, Hudobna hiša. Izšla je nova knjiga pod naslovom »Hudobna hiša«, ki obsega poleg naslovne povesti še nekaj krajših povesti istega pisatelja. Pisana je v preprostem, lahkem jeziku, vsebina je zelo različna in zanimiva. Stane 15 Din. dobiva se v vseh knjigarnah, v tiskarstvu Unije in pri založniku Fr. Zupancu, Tržaška c 24/I. Knjigo pripravljamo.

— Astronomski koledar za leto 1924. Zagrebška zvezdarna izda za prihodnje leto astronomski koledar »Boškovič«. Koledar je edini te vrste v domačem jeziku in se ga priporoča vsem prijateljem astronomije. Naroča se pri prof. dr. Atonu Kučeri v Zagrebu, Jurjevska ulica 14. (Denar 25 D je treba poslati naprej.)

Glasbeni vestnik.

— Pevski zbor Glasbene Matice. V popoldne ob 16. t. m. ob 8. vaji za moški zbor. — V torek ob 7.30 sestanek vsega zbora v svrhu važnega domanka glede turneje na Češko. Ker se bodo na tem sestanku razpravljala odločilna vprašanja, je točno in polnoštevilna udeležba nujno potrebna.

— Pevsko društvo »Zvon« v Smartnem pri Litiji je po dolgem času v delu zopet izvanredno oživilo. Da to dokaže, priredi 5. avgusta popoldne na senčnem vrtu za gasilskim domom svojo pevsko veselico z obsejnim zabavnim sporedom. Vseled tekmovalno sosedna bratska društva in do sedaj vedno naklonjeno občinstvo že vnaprej, da to upošteva v čim obilnejšem številu posetijo našo prireditev. Podrobnosti spored priobčimo prihodnjič.

— »Ljubljana« priredi v nedeljo 15. julija v Rogaški Slatini, Zdraviliški dom, dva vokalna koncerta ob 15. in ob 20. uri.

Društvene vesti.

— 25 letnica Rožne doline. Olepševalno društvo v Rožni dolini pri Ljubljani priredi proslavo 25letnice obstoja Rožne doline v nedeljo 15. julija 1923 v Rožni dolini pri Ljubljani. Spored: 1. Na Predvečer slavlja t. j. v soboto dne 14. junija 1923 ob 19. mirozov za bakljadi in razsvetljavo po naselbini ter podoknica Viške godbe g. Županu na njegovem domu v Rožni dolini. II. V nedeljo dne 15. julija 1923 (ob 5.) budnica godbe po naselbini. b) Ob 8. slovesna božja služba v okrašenih domači kapeli prv. Srca Jezusovega s propovedjo. c) Ob 13.30 slavnosten sestanek prvih naseljenikov in vzporeditev zgodovinskih Rožnodolskih velikih sejmov in ustanovitelj »Olepševalnega društva v Rožni dolini« s svečastnim zborovanjem taistega. d) V spomin dostojne proslave 25letnice kot največjelelešne židane srebrne poroke Ro ne doline začne ob 15. ali po starem običaju ob 3. popoldne IV. rožnodolski velesemenj na 3 veseličnih krasnih prostorih. Košati kostanji gostilniških vrtnov nudili bodo milim svatom udobno senco. Za noči balna električna razsvetljava okrašena sejmšča, plesišče in cest. Za veselo razpoloženje mladih in starih jamči veselični spored. Ker je prebitek namenjen za obče koristne človekoljubne javne in kulturne smote naselbine pričakuje največje cenjene udeležbe iz vseh poljan široke slovenske domovine prireditelji odbor. Glede pestrosti sejmšča naproša se udeležbe svatov v kolikor možno več narodnih nošah. Konec sejmškega valovanja ob polnoči.

— Udruženje jugoslovenskih inženirjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana vabi svoje člane k zelo važnemu sestanku v torek dne 17. julija ob 20. v hotelu »Tivoli«. Dnevni red: Poročilo naših delegatov o seji Glavne Uprave v Beogradu in razgovor o nadaljnjem postopanju sekcije.

— Pomočniški zbor gremija trgovcev v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v torek dne 17. t. m. ob pol 8. zvečer v Mestnem domu, ker zadnji raz predale udeležbe ni bil sklepčen. Udeležba dolžnost vsakega člana. — Odbor.

— Člani F. S. L. državne gimnazije, ki so naročili almanah ali jih žele prejeti, naj se zgledajo v dnevi ob sobote do srede v pisarni Mestnega Udruženja F. S. od 10. do 11. ure pri tov. Savinšku. Istotam se dobe dijaške legitimacije.

— »Bratstvo«. Člani »Bratstva« in »Mladosti« posetijo jutri, v nedeljo popoldne Meštrovičev razstavo v Jakopičevem paviljonu. Zbirališče ob 9. pred Narodnim domom. Ker je razstavljenih več novih umetnin, vabimo tudi one člane, ki so si razstavo že ogledali.

— Beneška noč. Danes v nedeljo popoldne gredo vsi, ki si želijo razvedrila na vrtno veselico »Mladosti« v Trnovo, na lep senčnat vrt g. Kržeta, ki je ob Malem grabnu na Mali Colnarski ulici 17. Zvečer ob 21. bajna razsvetljena veselišnega prostora in beneška noč na vodi. Na lepo okrašenih čolnih bodo umetniki ognji, spuščanje raket, velika serenada z godbo in perlem. Po serenadi ugrabi povodni mož prelepo Urško, eno izmed najbrhkejših trnovskih deklet. Za prijetno zabavo in smeh, kakor tudi za izvrstne pijače in še boljše jedila je prekrbljeno. Vsi, ki še niso bili v Benetkah, naj se potrudijo v Trnovo, ker bodo videli njih verne slike. Vsi danes v Trnovo. Od St. Jakobskega mostu in Trnovske cerkve bodo posebni kažipotji, ki kažejo na beneško noč.

— Pogrebno društvo »Marljiva bratovščina« naznanja vsem članom in članicam, da je odbor na svoji zadnji seji podaljšal rok za vplačevanje članarine za leto 1923 do 31. decembra t. l. Kdor od tega termina ne plača prispevkov, se smatra brezpogojno izstopivšim, s čimer izgubi vse pravice do pogrebne.

— Prostovoljno gas. društvo Viš-Glinčice je praznovalo pretečeno nedeljo 50letnice svojega obstoja. Vršila se je velika slavnost, katere se je udeležilo 16 gas. društev, veliko deklet in fantov v narodnih nošah ter občinski zastopniki. Spreved je šel z godbo na čelu skozi Rožno dolino v farno cerkev, nato na Viš pred Gas. dom, kjer so nagovorili gasilce načelnik viš. gas. tov. Gašperu g. župan Gale in načelnik Jug. gas. zveze tov. Barle, nakar so bili odlikovani trije gasilci za svoje 25letno delovanje. Popoldan se je vršila velika vrtna veselica, katere se je komala v popolno zadovoljnost občinstva in tudi gas. društva, katero se za ta uspeh vsem viškim dekletom in sl. občinstvu najtopleje zahvaljuje.

Dopisi.

— Iz Guštanj nam pišejo: Odbor za Malgajev spomenik v Guštanju namerava ob priliki petletnice bitke pri Guštanju t. j. 5. maja 1924, in smrti Malgajev odkriti spominsko pločo na naravni skali ob cesti Guštanj-Dravograd tik trga, v bližini, kjer se je boril in padel za pravdo domovine. Slavnost, ki se bo vršila pod pokroviteljstvom g. generala Maistra bo velkopotezna in za Guštanj oz. Meziško dolino velikega pomena, pri tej priliki bodo merodajni činitelji vsaj videli težek obstanek narodno-zavednega življa, v dolini tik ob meji, kjer se množijo državno razdirajoči element z vidno naglico.

— Iz Tržiča nam pišejo: Če kdo, potem zasluži tržičko učiteljstvo ime kulturni delavec v prvi vrsti. Kamorkoli pogledamo, tam najdemo v ozadiju kot gonilno silo skritega učitelja. Danes je goslar, jutri debater, potem predavatelj, pa zopet režiser i. t. d. Nehote nastane vprašanje, kaj pa ima od tega? Ena sama beseda pove vse. Nič! In še manj kot nič. Zamero na zamero. Sedaj tu, sedaj tam. Njegovemu delu odgovarjajočega vpoštevanja nikjer. In vendar bi bile vsaj zahvalne besede na mestu. Njihov gospodar sam je najbolji neuvideven. Ne daje jim toliko, da bi mogli živeti dostojno življenje. Vse skupaj nič ne pomaga. V torek dne 17. julija priredi njih četverica in sicer gđ. Savnikova, gg. Kernc, Pešjak in Lačovič v telovadnici meščanske šole komorni večer z izbranim sporedom. Izvajali bodo: Dvočika, Smetano, Škerjanca, Satinjerja, Adamiča, Bendla, Ipvavca, Dostojevskega in druge. Ta imena so nam porok, da bodo imeli Tržičani upletniški užitek prve vrste. Prireditelji pa pričakujejo od Tržičanov blagotno razumevanje in razprodano dvorano.

Poizvedbe.

— Lepo prosim, kdor bi vedel za naslov gospoda inž. Viktorja Držaniča, naj ga pošlje radi nujne zadeve do 1. avgusta v upravo »Slov. Naroda« pod »S. K. učit.« — Hvala!

— Zgubil se je žepni nožek »Perimut-ter« okovan, smer Šubičeva, Levstikova ulica. Ker je drag spomin, se naj odka proti dobri nagradi: Sv. Florjana ul. 21/I., Zafan.

Zbirajte znamke za »Jugoslovensko Matico«!

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

— G. dr. — 48 v Celju. Sporočite mi, prosim, svoje pravo ime in svoj naslov. — Rasto Pustogleshek.

PRODAM mehanično orodje
s stroji na električni pogon, eventualno tudi prostor. — Interesent dobi na zahtevo inventar. — Jug. Aleksandrova 71, Maribor. 7129

Mesto hišnice
v Ljubljani, Mariboru ali Celju ISČE VDOVICA z enim otrokom. — Ponudbe na: Draga Ševinski, »Titane«, Kamnik pri Ljubljani. 7180

Vizitke in kuverte priporoča
Narodna tiskarna
v Ljubljani.

Išče se ena ali dve sobi
ZA TAKOJ, event. pozneje, ZA STALNO DISTINGVIRANO STRANKO. — Izve se v pisarni dr. Vrtačnika, Beethova nova ulica 10. 7212

Enodružinska hišica
(nova) na prometnem kraju, pripravnja za vsako obrt, NA PRODAJ. Odda se tudi prazna soba. — Planinska cesta 195, Ljubljana 7. 7259

Vreče!
Kemična tovarna v Mostah prodaja ca. 3000 komadov rabljenih VREČ. — Ogledajo se v tovarni. 7226

Sokolski kroj,
skoro nov, SE PO UGODNI CENI PRODA. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7257

Mesečno sobo
ISČE SOLIDEN ZAKONSKI PAR BREZ OTROK. — Ponudbe na: Hinko Sevar, Stari trg 34. 7100

Šivilja
se priporoča za delo na dom. Gre tudi na delo. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 7286

stanovanj
za dijake oz. dijakinje se dobe pri g. L. Lkar, Poljan-ka c. 87., vila Bergmann. 7286

D.K.W. motor
z bicikljem, dobro ohranjen in jake konstrukcije se ceno proda. Gorupova ul. 4. II. a. desno, popoldne. 7224

Več železnih oken
v velikosti 250 X 150 NAPRODAJ. — Ključavničarstvo Jos. Weib, Slomškova ul. 14. 7247

Stavbena tehn. samostojna moč
se takoj sprejme pri stavbnem podjetju JAKOB ACCETTO, Tabor 2. 7302

Poslovodjo,
veščega splošnega in strojnega mizarstva, absolventa nižje obrtne ali enake šole, z večletno prakso, samostojno moč, ISČE za svoj lesni oddelk »Tovarnica učil in šolskih potrebščin« v Ljubljani. — V tvornici je eventualno na razpolago tudi stanovanje. — Prijave z vsemi zadevnimi dokumenti je vpsolati do 1. avgusta t. l. na gornji naslov. 7224

Prodaja vodna Francis turblina in 2 dynamo stroja
Vprašati pod »Francis turblina 7282« pri upravi Slov. Naroda. 7282

Nosite Dalma

kaučuk
pete!

Boljšje in cenejše
so kot usnje.

kaučuk
potplatel!

Elastična hoja,
varstvo proti vlaži.

Imaš bolečine v obrazu? V celem telesu?

Uporabljal Elza-Fluid!
Potrebujš ti dobrodejno in okrepčevalno mazilo?

Uporabljal Elza-Fluid!
Ali te muči glavobol? Zobobol? Trganje?

Uporabljal Elza-Fluid!
Ali želiš najboljšje za njegovanje zob, kože, glave?

Uporabljal Elza-Fluid!
Ali si preveč občutljiv glede mrzlega zraka?

Uporabljal Elza-Fluid!
Ali želiš dobro domače in kosmetičko sredstvo?

Uporabljal Elza-Fluid!

Fellerjev pravi Elza-Fluid je mnogo močnejši, izdaljši in bolj sega delovanja kakor francosko žganje. Nekoliko kapljic zadostuje da tudi ti rečeš:

TO JE NAJBOLJŠE KAR SEM KEDAJ OKUSALI!

Išči Elzafluid v vseh dotičnih poslovnih, vendar pa zahtevaj samo pravi Elzafluid lekarnarja Feller. Ako naročiš naravnost, stane s pakovanjem in poštnino če se denar pošlje naprej ali po povzetju 3 dvojnih ali 1 štirilina steklenica 24 12 dvojnih ali 4 štirilina steklenice 24 24 dvojnih ali 8 štirilina steklenice 24 146 16 dvojnih ali 12 štirilina steklenice 24 208

Kot primoti Elza-obliž zoper kurja ošesa 2 dinarja in 3 dinarje. Elza-metolitični 4 dinarje. Elza-iverdka tinktura za želodec 10 dinarjev. Elza-zagorski prani in kašeljni sok 9 dinarjev. Elza-riblje olje 20 dinarjev. Elza-kolonska voda 15 dinarjev. Elza-smak miris za sobo 15 dinarjev. Glycerin 4 dinarje in 15 dinarjev. Lysol. Lysolform 12 dinarjev. Kineski čaj od 1 dinarja dalje. Originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 dinarjev. Elza voda za usta 12 dinarjev. Elza-mrčesni prašek 7 dinarjev, strup za podganje in miši 7 dinarjev. Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa.

Na te cene se računa sedaj 50% doplatka. Pisma je natančno adresirati na: **EUGEN FELLER**, lekarnar, **STUBICA DONJA**, Elza-trg št. 238, Hrvatsko.

Kleparskega vajenca, najraje dečka, ki se je nekaj časa že učil te obrti, SPREJE TAKOJ IN MU DAM VSO OSKRBO. — **France Bertani**, stavbni in galanterijski klepar v Ribnici (Dol.). 7051

Motorno kolo
NSU 4 konjske sile s prostim tokom in prestavami, 2 sedežema, z dynamo, baterijo, rogom, tahometrom, vse v zelo dobrem stanju se po ugodni ceni proda. Ponudbe pod »Motorno kolo št. 27 7289« na upr. Slov. Naroda.

Gospod
v večletno prakso, zmožen slovenske, nemške in srbohrvaščine v govoru in pisavi, išče primerne službe. Sprejme tudi mesto skladiščnika, poslovoje ali kaj podobnega. Ponudbe z navedbo plače pod »Dobra moč« na upr. Slov. Naroda.

Nadsobarica
(Zimmerman)
traži se za hotel Royal v Zagrebu. Nastup službe odmah. Mesto stano i dobro, reflektira se na ozbiljne i stroge osebe, koje su više godina bile u i razrednim hotelima. Ponude sa svedočenjima odmah na Milan Čanak, vlasnik hotela Royal, Zagreb, ulica 44-46.

Izurjena šivilja
za otroške obleke in perilo se sprejme. Vprašati pri g. A. N. Subičeva ul. 3, III. nad., levo.

STANOVANJE
obstoječe iz 2 sob, kuhinje, pred-sobe in pritlikline, ter nekoliko vrta v novi hiši pod Tivolijem, oddam dotičnemu ki mi posodi od 60.000 do 70.000 Din ali mi za nekaj let naprej plača. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Začasno stanovanje 7.287«.

Akordni delavci!
Sprejme se takoj 80 delavev za akordno delo, izkop, betoniranje na stavbišču Obročnega urada na Miklošičevi cesti 1. Ljubljani. Dela za več mesecev. Sprejema se na stavbišču.
Stavbna družba.

Stanovanje
na periferiji mesta z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami se zamenja za stanovanje v mestu z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami ali z veliko sobo in veliko kuhinjo. Poizve se Židovska steza 6, I. nadstr. 7299

Prodaja se dve manjši kobili
zdravi v četrtem letu.
Tovarna TITAN v Kamniku pri Ljubljani. 7300

Vino
priznano dobro po 8, 10, 12 itd. v gostilni, Krsnikova ulica 5. Sprejem pošteno samostojno kuharico k trem osebam. J. BOLE

Imam več hiš naprodaj
z gostino, brez gostilne, pripravne za vsako večje podjetje, ali manjše podjetje, hiše s trgovino v mestu, vse v najboljšem stanju tudi na periferiji mesta mala hiša z velikim vrtom in z trgovino. — Imam tudi lepo posestvo na Gorenjskem na prometnem kraju obstoječe iz gostilne, mešane trgovine, žganjarne in z vsemi gospodarskimi poslopi, vse v najboljšem stanju. Kupcu je takojšnja uslutev vsega podjetja na razpolago. Poisniti daje **MARIJA JANCAR**, Židovska steza št. 6, I. nadstropje. 7291

NAZNANILO.
Podpisani vjudno naznanja občinstvu v Ljubljani in na deželi, da **otvori v ponedeljek, 16. julija v Zg. Šiški št. 13** ključavničarsko in tehtničarsko delavnico

Prevzema vsa ključavničarska in tehtničarska dela. Izdeloval se bodo vsakovrstne tehtnice po najnižjih cenah.
Levko Rozman, ključavničar in izdelovatelj tehtnic, Zgornja Šiška št. 13.

Posest'
realitetna pisarna Ljubljana, Poljanska c. 12.
Kupi:
Vilo ali enodružinsko hišo na Bledu. Več eno ali dvodružinskih hiš v Ljubljani ali bližnji okolici.

Prodaj:
Več trgovskih hiš na deželi, razne trgovske in stanovanjske hiše v Ljubljani in okolici, tovarno lesnih izdelkov, več industriji na deželi, lepo novozgrajeno dvodružinsko vilo z vrtom v Ljubljani, hišo z gostilno, orovratno kavarno v mestu, več kmetijskih posestev, gozdov ter stavbenih parcel v Ljubljani.

Potrebni:
Večje število konfortnih, tudi ev. vnaprej plačljivih prostih stanovanj od 2-5 sob s pritliklinami proti visoki najemni, nagradam in ev. drugim ugodnostim za tkoj ali jesenski termin ter prosti lasišne novih hiš in onih, kateri zdajo, za tozadevne prijave.

Išče v najem:
Trgovske lokale, gostilne, mesarstvo, mline in žage.

Oddaj:
Stanovanje v novi hiši.

Zamenja:
Stanovanja in trg. lokale v sredini mesta za večje. Gozd na Došenjskem za hišo v Ljubljani

Prodaj:
Trgovske lokale, gostilne, mesarstvo, mline in žage.

Oddaj:
Stanovanje v novi hiši.

Zamenja:
Stanovanja in trg. lokale v sredini mesta za večje. Gozd na Došenjskem za hišo v Ljubljani

Prodaj:
Trgovske lokale, gostilne, mesarstvo, mline in žage.

Oddaj:
Stanovanje v novi hiši.

Klaviere
ugledne in popravljene ter gre tudi na deželo.
Feliks Povše Ljubljana, Tržaška c. 45

Prodaj vinsko posodo
za transport iz klanega hrastovega lesa I. vrste od 5 do 7 hl (Din 3.— za 1 l. — Vpraša se: Mihajlo Ivanovič, Zagreb, Frankopanska ulica 8. 7093

PRODA SE večja množina bukavih metrekah drv
na cele vagone PO NIZKI CENI. — Lahko se dobavijo drva v poljubni dolgoti sežagane. — Ponudbe sprejema uprava »Slov. Naroda« pod »Metrska drva/7133«.

Iščemo posredovalce
ZA PRODAJO PREMOGA, OGLJIA IN DRV ZA LJUBLJANO.
Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7052

Lepo stanovanje
V NOVI HIŠI IŠČE NOVO POROCENI PAR brez otrok od oktobra ali novembra t. l. z 2 do 4 sobami in pritliklinami proti visoki najemni, katera se plača vnaprej. — Ponudbe pod »Novoporočena/6755«.

Prodaj
2 bencin motorja 1.6—7 PH Schottleworth 1.4—5 PH International. Oba prevozna v popolnoma dobrem stanju. Anton Kremžar, St. Vid 74 nad Ljubljano. 7296

Zobotehnik,
popolnoma samostojen v delih na zlato in kavčuk se išče takoj za Maribor. Ponudbe pod »Zobotehnik/7295 na upravo »Slov. Naroda«.

V Mariboru ob glavni cesti SE PRODA prostor (1200 m²)
s prostornimi pritliklinami stavbami, primerno za industrijo, skladišče ali večjo obrt. JUG. Aleksandrova cesta 71. Maribor. 7153

Računovodja
samostojen delavec več vseh pisarniških del, posebno obvešanja s strankami, želi stalno mesto. Ponudbe z navedbo plače na upr. Slov. Naroda pod »Neutrudljiv«.

Ženitna ponudba.
Trgovsko nabražena gospodična z nekaj tisoč premoženja in pohištvo, želi radi pomanjkanja znanja stopiti v korespondenco s solidnim in simpatičnim gospodom v starosti od 40 do 45 let, v svrhu ženitve.
Cenjene ponudbe se prosijo pod »Resnost/7220« na upravo »Slovenskega Naroda«.
Na anonimna pisma se ne ozira.

Dve obleki in površnik,
za srednjemno postavu, vse v dobrem stanju NAPRODAJ. — Poizve se pri hišniku, Miklošičeva cesta 16/IV. 7242

Konje za klanje kupuje
PUŠNIK RUDOLF, konjski mesar, Ljubljana, Rimska cesta 19. 7227

Nagrada
in dobro najemino plačam ZA PRAZNO SOBO (STANOVANJE). — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Brez otrok/7084«.

Posojilo
na prvo mesto IŠČE BREZ KONKURENČNO PODJETJE. — Ponudbe pod »Posojilo/60.000« na upravo »Slov. Naroda«. 7081

Prikojevalec za čevljarstvo obrt se išče.
Samostojna moč.
Naslov pri Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 7094

Nogavice
vezenino, sukanec Trident in veziga, naravnice, D. M. C. preja, jedilno orodje, žlice, vilice, nože, glavnik itd. priporoča veletrovinna **Osvaid Dobeč**, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

ŽAGA
s polnojarmenikom ali več venecijančami se vzame v najem ali kupi. — Ponudbe na upravo Sloven. Naroda pod »Bodočnost/7072«.

Zahvala.
Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem se za tolažeče spremstvo ob pokopu svoje iskreno ljubljene

materi
najtopleje zahvalujemo. Osobito zahvala g. župniku Hartmanu za njegove vedno tolažilne in bodrilne besede. Naj se ohrani naši rajnici spomin.
Blagovica, dne 12. julija 1923.

Rodbini Cerar-Podmiljšak.

Janko Vukasović-Stibiel
kr. polkovnik v pokoju
snoči ob 1/4 na 22. izdihnil svojo plemenito dušo.
Vse svoje življenje je posvetil borbi za jugoslovanske ideale. Ko so se ti uresničili, se je vrnil v domovino, da si odpočije od skoraj polstoletnega dela. Sedaj mu je prestregla nit življenja kruta smrt. Na njegovo željo se prepelje njegov prah v rodno vas Vrtovin.
Dan pogreba se kasneje naznani.

V LJUBLJANI, 14. julija 1923.

Rodbina Vukasovičeva in prijatelji.

Omara za led
NAPRODAJ. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7201

Dva tovarna voza, dve konjski opremi in dve tehtnici naprodaj.
Poizve se: Spodnja Šiška, Kovodvorska cesta 130. 7252

Sprejema se pletenje nogavic (nove), kakor tudi stare v popravilo.
Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7193

PRODA SE posestvo s pekarno
poleg železniške postaje, na najpomembnejšem kraju v Savinski dolini. — Poizve se pri Karel Pečovnik, Šostanj. 7240

Pernica in viseča svetilka iz medi s senčnikom za plin ali električno luč, na prodaj.
Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 7250

Kontoristinja
zmožna perfektno nemške in slovenske stenografije, strojepisa, perfektna nemška in slovenska korespondentinja se takoj sprejme. Ponudbe z navedbo izobrazbe, dosedanjega službovanja in slika na Anon. zav. Apollo, Ljubljana, Stari trg št. 19/II.

Prodaj lepo, veliko enonadstropno hišo
z obsežnim dvoriščem in vrtom, pripravno za trgovino ali gostilno itd., oddaljeno samo 25 minut od glavne pošte, na zelo prometnem kraju ljubljanske okolice. Ponudbe pod »Resen kupec 7125« na upr. Slov. Naroda. 7125

Zahvala.
Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem se za tolažeče spremstvo ob pokopu svoje iskreno ljubljene

materi
najtopleje zahvalujemo. Osobito zahvala g. župniku Hartmanu za njegove vedno tolažilne in bodrilne besede. Naj se ohrani naši rajnici spomin.
Blagovica, dne 12. julija 1923.

Rodbini Cerar-Podmiljšak.

Janko Vukasović-Stibiel
kr. polkovnik v pokoju
snoči ob 1/4 na 22. izdihnil svojo plemenito dušo.
Vse svoje življenje je posvetil borbi za jugoslovanske ideale. Ko so se ti uresničili, se je vrnil v domovino, da si odpočije od skoraj polstoletnega dela. Sedaj mu je prestregla nit življenja kruta smrt. Na njegovo željo se prepelje njegov prah v rodno vas Vrtovin.
Dan pogreba se kasneje naznani.

V LJUBLJANI, 14. julija 1923.

Rodbina Vukasovičeva in prijatelji.

Izvanredno popravljani LOKOMOBILI
promptno sa stanice Zagreb i Ljubljana

Wolf	HP	Wolf	HP
1908	10/20	1914	62 80
1908	15/25	1920	70/100
1917	20/32	1913	85/120
1912	24/40	1912	100/150
1908	30/50	1909	130/150
1920	40/60	1908	150/200
1921	54/75	1916	350/480

Vrščadi i samohodni lokomobili svih veličina. — Lokomobilitetovi 22, 32 qm. — Jednogodišnje tvorničko jamstvo. Pivovarsko generalno popravilnica, savjesno iskušani. — Loženje svakim gorivom.

Braća Fischer d. d.
Zagreb, Pantovčak 5.

Prodajalka,
v vseh predmetih dobro izurjena na moč z dežele, vešča slovenskega in nemškega jezika, ZELI PREMENITI SLUŽBO — najraje v Ljubljano — kot prodajalka ali blagajničarka k večjemu podjetju. — Dopisi pod »Ljubljana/7235« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Rogaška Slatina
Villa dr. Pečnik
Zdravniška penzija, sanatorij. Za bolne na notranjih boleznih, za oslabele in odpočitka potrebne, za katarje pljučnih vrškov. Vsa moderna zdravilna sredstva. Obilna izvrstna hrana. Kraina južna lega. Prospekti. 4438

Lastna izdaja najmoder. in najuspeš. parmanentnih reklam, katere uvrščuje na popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Viš — Glince štey. 5.

Telefon 268. Ljubljana Gradišče 10.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 36.

Kleparstvo! Stavbeno, galanterijsko in ornametno. Kopalnice, banje, žehrtari za mleko, škropilnice, raznovrstne kuhinjske naprave. Na drobno. Na veliko. Podinkanje in ocenaje raznih predmetov. Koltarstvo! Izdelava vseh vrst bakrenih kotlov, in bakrenih cev, kotli za žganjekuho, za pralnice, za štedilnike itd. Na drobno! Na veliko! Kocisioniran zavod za vse vrste vodovodne inštalacije. Inštalacije kisetnih naprav. Montaža in režikušnje strelodvodov.

Eksport luksuznih čevljev
lastnoročnega izdelka.

ISOLATORJEV

za visoko napetost, motorjev, generatorjev in transformatorjev
 trdke Lloyd-Dynamowerke, Bremen. ELEKTROLYT-BAKER.
 1a IZOLIRNI trak „DURABIT“ Zahtevajte ponudbe

Ilkane reklame na vseh prestopih III. Ljubljanskega velesejma, sprejema in oskrbuje le
:: Anončni in reklamni zavod „APOLLO“, Ljubljana, Stari trg štey. 19. ::
 Prostori so razdeljeni na štiri dele in sicer: Pročelje, okrog seimišča, notranji del seimišča in poleg vhodov v pavilione. Pojasnila in proračuni brezplačno.

Gospodična,
vešča knjigovodstva in stroje
pisja, s prakso, SE SPREJME.
— Ponudbe na poštni predal

Trgovski pomočnik

SE SPREJME ZA MANU-
FAKTURNO VELETRGOVI-
NO. Reflektira se le na sta-
rejšo, dobro izveščano moč z
veletno prakso. — Ponudbe na
upravo »Sl. Naroda« pod »Ma-
nufakturni«/71.16.

**Izdelovanje sodov za vino in pivo
na veliko in malo
Čuček & Koubik, Strnišče.**

**Prevzamem
gostilno
v najem**

va »Slov. Narod«. 7177

**Stenografijo in
strojepisko,**

ki popolnoma obvlada nemško
in slovensko stenografijo, sprej-
me takoj odvetniška pisarna
dr. Fran Nauek — dr. Alojzij

stove in bukove — po
znatno nižani ceni.
»DRAGA«, lesna industrija
(Steiner), parna žaga, Jera
nova ulica 14. 7118

Napredaj je HIŠA

S KOVAČNICO, katere je primerna za vsako obrt, bodiš tudi za trgovino ali gostilno. Je v dobrem stanju, v prijazni

nem kraju ob kamniški železnici, četrti ure oddaljena od železniške postaje. Obstoja iz treh sob, kuhinje, kleti, hleva, vse obokano. Dalje pod, šupa, drvarnica, svinjak in kovačnica, tri njive v izmeri nad 9000 m², štiri parcele gozda, približno 8000 m² in ob hiši nekoliko vrta. Najnižja cena je 160.000 dinarcev. — Ker je cena zelo ugodna, se bo oziralo samo na resne kupce. — Ponudbe pod »Nikoli več tako ugodne prilož./7047« na upravo »SL Narodne

se cenienim posetnikom priporočalo:

V Rožni dolini:

**Staroznana
gostilna Končan**
Benčnat vrt.
III. sejmšče.
Lope, godba, pevci.
KONČAN.

za žaganje železnih travrz sistem **Worner** z vsemi pritlikalnimi in
decimalna tehtnica
potegne do 500 kg. Vse v najboljšem stanju. Več se izve v pisarni

Kompanjon

Trgovsko in tehnično naobraženi gospod, zmožen reprezentacije in organizacije z dolgoletnimi izkušnjami v raznih industrijah, vstopil bi kot sodelujoči drug v dobrodošlo industrijsko podjetje. — Financijsno se začasno udeleži s 50 do 125.000 Din. Stroka industrije ne igra vloge. Ponudbe na upravo tega lista pod **Drug 7283**.

Americanci!

Proda se prvovrstni hotel s kavarno, gostilno in mesnico po ugodni ceni. Popolnoma moderno urejene sobe za tujce, kompletna strojna hladilnica z električnim pogonom, posebni oddelki za pivo, meso, izdelovanje umetnega ledu, velika gospodarska poslopja, v zelo prometnem trgu severne Slovenije. Vselitev mogoča takoj ali po dogovoru. Takoj potreben kapital Din 750.000.—, ostanek po ugodnih pogojih. Pismene ponudbe pod „Dober kup“, na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Skavtizem in Slovenci.

Lansko leto smo ob priliki vsehskolnega zletja videli najbrže vrste mlade junake z značilnimi ameriškimi klobuki. Seveda se je naša mladina zanimala za te »Amerikance« in je izvedela, da so doma iz Tuzle, kjer imajo svoj izvidniški steg in stan. Po poklicu so pa dijaki, ki so celo leto nabirali denar, nekaj ga tudi naprosili, da med počitnicami lahko potujejo in si ogledajo našo mater Jugoslavijo. Seveda se je naša mladež začela takoj zanimati za idejo te mladinske organizacije, katero je svojčas oživiloril Anglež Robert Baden-Powell (Paul) in katera se je razširila med vsemi narodi celega sveta. Med Jugoslovenci segajo počitki skautizma v srbskem delu našega naroda v leto 1911 nazaj, ko je začel širiti misel in organizacijo skautizma zdravnik dr. Miša Popović, ki je še danes glavni pomočnik ideje in tudi starešina Saveza Izvidnika i Planinki, kakor se pri nas zove skautska organizacija. Najboljše je izvedena ta organizacija pač v Bosni in Hercegovini, v Sloveniji obstajajo stegi izvidnikov in planink v Ljubljani, kjer imamo tudi župo za Slovenijo, potem močau steg v Trbovljah, kjer je organizator delavske mladine češki brat Klima, v Celju, kjer delujejo trije ruski skauti z marljivim tajnikom Sedlačkom in potem v Mariboru, kjer deluje poleg drugih za skautsko organizacijo prof. Vales.

Svrha skautske organizacije je, da pospešuje telesno in moralno vzgojo šolske mladine, da bi ta odrasla v dobre in koristne državljane. Ljubecem do domovine, češčenje resnice, plemenitosti srca in znanost posameznika je ideal vsakega pravca skauta. Skautska organizacija je najboljši pripomoček za čuvanje in negovanje telesne sile in duševne jakosti.

Skautizem predstavlja boj proti alkoholizmu in nikotinizmu, proti neotesanosti in lenobi, proti preklinjanju in proti tuberkulozi. Skautizem razvija v mladini zupljivost in resnicoljubnost, prijateljstvo in tovarištvo.

Vsi znamo, da so Angleži trgovci, tedaj praktični ljudje. Oni se lotijo kake stvari le tedaj, ako pričakujejo praktičnih uspehov. Baden-Powell je kot praktičen človek videl, da šola vežba samo razum. Ona pozna le gimnastiko duha in ničesar več. Koliko je pa takih, ki se na šoli brigajo tudi za kaj drugega? Vse druge sposobnosti, vsa telesna vzgoja nima na današnjih šolah nobene zaslonbe. Z dvema urama tlovaladbe na teden ne odpravite skrivljenih hrbtov.

Šolski disciplinarni red prepoveduje učenca to ali ono, ne navaja pa, kaj naj stori učenec dobrega. Vsi pa vemo, da ravnatelj šolske mladine je najbolj vnet za naravo, da rada dela izlete, da rada skače in se igra. Koliko naše šolske mladine pa zna sama skrbeti za sebe? Koliko je srednješolcev, ki si zna skuhati. Šola ne vzgaja za kuriti in kaj skuhati. Šola ne vzgaja za praktično življenje, saj ne daje niti vsestranske duševne vzgoje. Priroda ne priznava enostranske vzgoje, zato pa je naša šolska mladina zgrbanja, krmežljava in slabotna.

Boljševiki so hoteli na mah izpremeniti današnje šole, pa so s svojim poskusom pogoreli. Za nove programe rabimo novih ljudi, novih profesorjev in novih dijakov.

Za sedaj moremo le izpopolnjevati delo šole in ji priti na pomoč. Šola vežba duha, mi pa duh in telo. Brinimo se za izvenskolsko vzgojo. Skautizem je najboljšo sredstvo. Skautizem neguje telesno vzgojo mladine s starosti in jakosti prilagojeno gimnastiko, z izleti in bivanjem v naravi, s športom in higijenskim podukom. Skautizem prepoveduje brezpogojno alkohol in tobak. Skaut mora napraviti zaobljubo, da bo izpolnjeval svoje dolžnosti do Boga, do domovine in kralja. Skautski zakoni zahtevajo, da je skaut čist v mislih, besedah in dejanjih, da je koristen bližnjemu, da je prijatelj in brat vsakemu skautu in vsakemu dobremu človeku sploh. Skautizem skrbi za duševno hrano. Kino, in večinoma tudi gledališča niso primerna zabavišča za šolsko mladino, kakor ni primerno čtivo indijanke in Mak Pinkertonove bedarije. Skautizem preganja razne muhe in umazane misli iz glave, uči pa mladino vsega, kar je potrebno za pripravo življenja. Skaut ne rabi sluge, ker mora napraviti vse sam. — Skautizem vodi mladino v hribe in gore, na obalo morja, rek in jezer, uči spoznavati lepoto narave, nudi mladini priliko, da živi v naravi, uči se, kako se mora obnašati. J. J. Rousseau. Skaut je čistilec solnce, tega mogočnega gojitelja vsega življenja, skaut se čudi zvezdnatemu nebu in čita njegove tajnosti ter se klanja vsega mogočnemu stvarniku.

Znači se v življenju, je velika umetnost. Skaut ne bo nikdar v breme bližnjemu. Navedel sem le nekaj zadatkov skautizma. Ni mogoče tega opisati izčrpano v časopisnem članku. Izmed slovanskih dežel je skautizem najbolj razvit na Poljskem, kjer jih je nad 100.000 in na Češkem, kjer jih ni dosti manj. Poljski so s pomočjo mladine postavili si svojo državo, Čehi so pa slovanski Angleži. Posnemajmo jih, saj bo v našo korist.

Slovenska mladina je lansko leto začela gojiti skautsko idejo in organizacijo, ali ni šlo prav naprej, ker li ni manjkalo samo v skautizmu izvežbanih ljudi, ampak tudi praktičnih izkušenj. Nič ne prisloži mladini na pomoč! (Nič ne plača tega dela!). Pred meseci so me naši izvidniki (angleški scout = jugosl. izvidnik = nemški Pfadfinder) prosili, da prevzamem izvedbo organizacije. Sedaj se ta mladinska organizacija prav pridno giblje. Udeležila se je celo z enim vodom prvega skautskega izleta v Sarajevo, in sedaj napravi logorovanje v kamniških planinah.

Skaut mora sicer misliti s svojo glavo in mora sam videti in dojeti kaj in kako

mora napraviti, da bo imel uspeh in da bo napredoval. Ali pri nas, kjer javnost ne pozna koristi skautizma in ga tedaj tudi še ne podpira po potrebi, je posebno potrebno sodelovanje starejših. Dajati se morajo mladini smernice dela, ali ne na protoktorski ali zapovedujoči način, ampak neopazno in nevsiljivo.

Obseg dela je pa postal tako velik, da ne zmorem vsega sam, ker moram skrbeti tudi za svoj kruh Zato prosim in pozivam vse ljubitelje narave in mlagega življa, da se mi pridružijo. S to prošnjo se obračam posebno do naših zdravnikov in učiteljev mladine, ki že imate svoje otroke v skautskih vrstah. Gospodarske in pridobitne kroge pa, ki tudi imate svojo mladež v skautskih vrstah pa prosim poleg aktivnega

sodelovanja tudi podpore v denarju in v blagu.

Svoji prošnji za sodelovanje pa še dodajam eno: strankarstva ne prinašajte seboj, ampak ga pustite doma med štirimi stenami. Zlato solnce sije vsem enako in narava sprejema gostoljubno vse enako, reveže in bogataše.

Prijave prosim na Župo Izvidnika i Planinki v Ljubljani, poštni predal 148. Aleksander Veliki je vprašal filozofa Diogena, ki je stanoval v sodu, če kaj hoče od njega. Diogen mu odgovori: Samo malo se umakni, da mi ne boš zasenčeval solnce. Zganite se nekoliko, da bo mladina in mi z njo uživali solnce in naravo.

Fr. Zelnik.

Boksit (bauxit) kot podlaga gliničnih spojin aluminija v Jugoslaviji.

Boksit se tehniško neposredno podreja v glinični sulfat, v glinino in njen hidrat ter v aluminijev nitrid. Pri neposrednem dobivanju gliničnega sulfata $Al_2(SO_4)_3 \cdot 18 H_2O$ iz boksita, se boksit razkroji z žveplovno kislino. Vsečina boksita na kremikovoj kislini (SiO_2) je za ta slučaj brezpomembna, ker ne kvari procesa. Toda boksit mora biti po možnosti svoboden železovega oksida (Fe_2O_3), ker je poraben za čimzo v barvarstvu in za lepljenje bellega papirja le glinični sulfat, ki vsebuje minimalno količino železa. Je to takozvani »kislil način« podelave boksita. Pri dobivanju glinine (Al_2O_3) in gliničnega hidrata $Al(OH)_3 \cdot 3H_2O$ delajo danes v glavnem po Le Chatelier-Marinovem »suhem načinu« s talenjem boksita s sodo in pa po Bayerjevem »mokrem načinu« z izluženjem boksita z jako natrijevo lužnino. Pri obeh teh načinah se more uporabljati le boksit z malo vsebino kremikove kisline (SiO_2), ki je ne sme vsebovati več 5%, dočim večja količina železovega oksida (Fe_2O_3) ni kvarna poteka procesa. V Ameriki se poslužujejo za dobivanje glinine v splošnem Hall-ove metode s talenjem boksita z ogljem v električni peči. Po tem načinu se morejo uspešno podelati tudi boksiti z večjo vsebino kremikove kisline in železovega oksida, pa daje manj čisto glinino. Važen utegne postati pri podelavi boksitov Serpekova način, s pomočjo katerega se dobiva v električni peči iz boksita, oglja in dušika aluminijev nitrid (AlN) ki se potem po Bayerjevem načinu preos-

njuje v glinični hidrat, oz. v glinino in amoniak, ki je prav dragocen stranski proizvod.

Boksit, ki naj torej služi podelavi po kislem načinu, ne sme vsebovati več 3% železovega oksida (Fe_2O_3). Od boksita, ki bi se naj podelal po alkaliskem suhem ali mokrem načinu, se zahteva, da vsebuje okoli 50% glinine (Al_2O_3) in izpod 5% kremikove kisline (SiO_2), dočim odstotnost boksita na železovem oksidu za ta namen ne prihaja v poštev. Za Hall-ov elektrotermični način pa so prikladni vsakolički boksiti, da so le dovolj bogati na glinini.

Poglejmo zdaj, v koliki meri odgovarjajo tem zahtevam naši boksiti! Treba je, da za presojevanje tega primerjamo domače s tujnimi boksiti po kemijskem sestavu, kar nam omogoča nastopna razpredelnica:

Razen boksita kot izhodne surovine se rabijo pri izdelovanju temeljnih gliničnih spojin tudi še razne pomožne snovi. Za kisli razkroj boksita je potrebna žveplovna kislina. Za suhi alkaliski razkroj boksita se rabi sode, za mokri alkaliski razkroj boksita pa jedkoga natrija. Vseh teh snovi se proizvajajo že danes pri nas čez mero domačih potreb. In ker imamo tudi premoga za kurjavo v zadovoljivi kakovosti ter količini na razpolago, ni nikake zapreke za najkrepkejši razmah industrije gliničnih spojin. Tej industriji se zato reči obeta najlepša bodočnost.

Izvor boksita	Glinine (Al ₂ O ₃) v %	Železovega oksida (Fe ₂ O ₃) v %	Kremikove kisline (SiO ₂) v %	Titanovega dioksida (TiO ₂) v %	Vode in gubitka pri žarjenju v %
Francoski	59—75	1—22	4—16	—	9—16
Irski	56—61	0.5—2	8—17	—	26—29
Amerikanski (Alabama)	55—60	0.5—6	9—13	—	25—30
Nemški (Mühlbach)	55	5	4	—	—
Bohinjski	40—60	2—30	4—15	—	—
Liško-Velebitski	50—66	1—26	6—12	—	11—14
S Crilene njive	56—61	10—14	1—9	—	19—25
S Subotičnih grobelj	60—68	10—14	2—3	—	18—20
Z Rudnega polja	53—66	1—14	6—25	—	12—14
Drniški (dalmatinski)	51—60	24—26	08—09	—	15—19
Hercegovski	55—59	20—26	03—05	1—8	12—16

Primarij dr. Fr. Dergane:

Nov kirurški oddelek.

Kljub neprestanemu hujskanju separatistov raste v narodu vera in zaupanje v novo državo. Kakor povsod, so tudi pri nas otopela ušesa za prazne besede, ljudstvo je začelo kritično gledati po dejanjih. S posebnim veseljem sprejema ljudstvo v zadnjih letih napredek na polju javnega zdravstva. Napredek v javnem zdravstvu? Tako vpraša začuden strokovnjak in poznavalec splošnih razmer. Dan na dan čitamo poročila iz visoko kulturne Nemčije in Avstrije, kako tam propadajo bolnišnice, kako morajo zapirati oddelke in instituite, kako primanjkuje kurjave, hrane in perila. Zdravniki zapuščajo zaradi materialne bede svoj stan in si iščejo zaslužka v drugih poklicih. Število medicincev je rapidno padlo na nekaterih univerzah. Draginja davi srednjo in vzhodno Evropo, žal, valovi draginskega vrtinca grabijo tudi našo mlado državo. Pa tudi v državah z zdravim valuto se ima javno zdravstvo boriti s težkimi, kar nam je s predavanjem v »Zdravniškem društvu« pojasnil naš ameriški rojak g. dr. Kern. Tudi v Ameriki zavržejo bolnišnice z deficitom, ki ga krijejo dobrotvorni bogataši s prostovoljnimi doneski, okoli 50 odstotkov privatnih sanatorijev je v zadnjih letih propadlo.

V takih razmerah splošnega upada je naše ministrstvo narodnega zdravja v Beogradu vendar znalo najti sredstva, da omogoči v Sloveniji napredek zdravstva in popravi grehe bivše uprave. Navajam samo ustanovitve moderne in krasne bolnišnice za ženske bolezni v Ljubljani, otvoritev vevlevalnih bakterioloških stanic, centralnega rentgenološkega instituta, disperzerja za otroke itd.

In pred kratkim je naročilo ministrstvo narodnega zdravja gradbeni direkciji v Ljubljani, da izdela načrt in troškovnik za razširjenje kirurškega oddelka splošne bolnišnice, za katero so se borili zdravniki zamen celih 15 let ob ugodnejših valutnih razmerah,

Kako nujna in pereča je bila rešitev tega vprašanja, se razvidi iz piščevega članka »Naše javno zdravstvo«, ki ga je prinesel 1. 1908. »Slovenec«, glasilo tedanje avtonomne večine. Govorijo naj številke same in pokažejo, kako je rastlo število bolnikov. Ali je v istem razmerju in logično rastle tudi število prostorov in postelj, število zdravnikov in strežništva? Ako ne, kake posledice so morale nastati iz tega nerazmerja za bolnike in za zdravstvo sploh? Število sprejetih bolnikov na kirurškem oddelku je znašalo v posamnih letih:

leta 1897. 2117 bolnikov; leta 1907. 3510 bolnikov; leta 1921. 4543 bolnikov.

Od leta 1897. do 1921 je torej poskočilo število bolnikov več nego za polovico. A kako in kam so se mogli sprejeti, ako se število prostorov in postelj ni povečalo, in kdo jih je zdravil, ako se število zdravnikov ni pomnožilo? V še strašnejši luči se posveti to vprašanje, ako primerjamo naše številke na pr. s povprečnim številom bolnikov na dunajskih kirurških oddelkih. Pred vojno se je na Dunaju sprejelo povprečno po 1500 bolnikov na posamezni kirurški oddelke. Iz česar sledi, da je moral tesni, prenapolnjeni kirurški oddelki splošne bolnišnice v Ljubljani sprejeti 1. 1921 število bolnikov za tri normalne oddelke.

Prvo, kar mora nuditi moderna bolnišnica bolnikom, je vsaj postelja in dober zrak. A tukaj? V sobi, določeni za 20 postelj, je moralo večkrat po 20 bolnikov, torej polovica, ležati na tleh. Preoblaganja zdravnikov in strežnikov z delom niti ne omenjam.

Zato sem že 1. 1908. dokazoval in prosil, da se v interesu bolnikov in zdravstvenega napredka čimprej sezida novo, drugo poslopje za nov, drug kirurški oddelek.

Obenem sem predlagal, kakor se vsako lahko sam prepriča iz navedenega članka, da se prikljopi novemu, obširnemu poslopiju še druge moderne, za javno zdravstvo potrebne naprave, in

sicer: 1. oddelek za nosne, ušesne in vratne bolezni; 2. ortopedičen in gimnastičen zavod; 3. zobozdravni zavod za nepremotne sloje; 4. stalna bolnišnica (samarijanska) šola; 5. rešilna postaja za nezgode in prvo pomoč; 6. centralen rentgeninstitut; 7. znanstven laboratorij; 8. skupna obednica in knjižnica za zdravnike v bolnišnici; 9. verande in ležišča za bolnike; 10. posebno poslopje za usmiljenke; 11. prostor za knjižnico »Zdravniškega društva«.

Mimogrede opozarjam, da je prava sramota za Ljubljano, da nima še moderne rešilne postaje, ki bi stala vsak trenutek z zdravnikom in rešilnim vozom občinstvu na razpolago. Zato se sedaj godi, da mora svoje pomoči obleteti celo Ljubljano, preden dobi zdravnika.

A koliko navedenega nujnega programa se je izvršilo do preobrata, do 1. 1918? Samo eno moremo ugotoviti, da se načrt ni izvedel morda po krivdi ali malomarnosti zdravnikov. Nasprotno, zdravniki so energično in z vsemi dopustnimi sredstvi samo v interesu bolnikov in zdravstvenega napredka — v pojdinih primerih celo z žrtvovanjem ali ogrožanjem lastnega službenega mesta — pritisicali na rešitev.

Storav v Jugoslaviji se je začelo obračati na bolje in v kratkem času je organizoval kirurški oddelek v lastnem okviru strokovno službo za nosne, ušesne in vratne bolezni, strokovno službo za ortopedijo in urologijo. Ta za razvoj slovenske kirurgije odločilni napredek pa se je mogel udeležiti samo na ta način, da je kirurški oddelek gostoljubno sprejel nove primarije pod svojo streho. Seveda začasno in s pogojem, da se v doglednem času prisrke novim primarijem lastni prostori in oddelki, kaiti, kakor svedoči navedena statistika, kirurški oddelki niti za lastne bolnike nima dovolj prostora. Štirje oddelki pod eno streho, to je sicer položaj zdrave celice, ki hoče organsko rasti in se razvijati, a samo kratkotrajen položaj celice, preden se razdeli po principu delitve dela.

Tei nevzdržni situaciji je sedaj, kakor uvodoma omenjeno, ministrstvo narodnega zdravja napravilo konec s tem, da je sklenilo razširiti kirurški oddelek in tako podalo zopet nov dokaz, da Kraljevina SHS noče biti majhna Slovenija, da noče v svojem kraljevskem naslovu nezasluzeno nositi imena Slovencev.

Ob Rozmanovi:

Novi erotiki.*

V lični knjižnici je obsežen življenski nazor moža, ki se je s trdom dokopal do svoje osebnosti. Njegov življenjski boj, menim, kolikor toliko osvetli neke podrobnosti tega filozofsko-estetskega zbornika.

Po dovršenih normalkah, od katerih menda nobene ni dovršil normalno, t. j. v enem letu — prim. Frana Erjavca — je vstopil na nižjo gimnazijo v Kranju, toda še tisto leto ga je oče, mesar po zvanju, določil za krojača. Izučivši se v tem poklicu, je pol leta samostojno opravljal svojo obrt. Hotel pomoči svojcem, ki so po očetovi dobrotljivosti zabredli v gmoletne težkoče, je zamenjal iglo s peresom v pisarni odvetnika dra. Št. Odslej se je začel sam izobraževati in sicer najprej v pravoznanstvu. Po petih letih je solicitor. Skoro dvajset let je prebil v isti pisarni, čigar vodja je bil postal. V tem se je lotil zgodovine, domače in svetovne književnosti, sociologije, zlasti pa se je bavil z zgodovino filozofije, predelal srednješkolsko tvarino, razen klasičnih jezikov, slovensko stenografijo, ruščino za silo.

Ko so prišli dvomi o štirih poslednjih rečeh, se je spustil v proučevanje raznih modrosloveskih sestavov, Chamberlain in Deussen sta ga napotila v iztočne kulte, posebno v staro indsko filozofijo, v upanišade (prim. N. Erotiki, str. 92). Potrebne pripomočke je dobival z dunajskega in graškega vseučilišča. L. 1910. je dobil od vlade posebne pravice za otvoritev Gospodarske pisarne, ki jo je vodil do svetovnega požara.

V vojaški službi je prebil 42 mesecev in se v tej dobi seznanil z ljubljanskimi književniki revolucionarji, ki so poleg političnih pogovorov čisto načenjali psihološke pomenke. N. Erotika je poglaval prve kralj prav v tem ozračju. Avtor mi je to priznal, češ, da vključ raznim diferencialom v nazorih ostane za vselej hvaležen gg. Zigonu in Zupančiču. Ta je obelodanil nekaj odlomkov v Slovenu in Zvonu.

Spomlad 1918. je dobil R. enoletni bolezenski domst. Kmalu je vstopil kot revizor pri Žitnem zavodu, po prevratu pa je po naročilu Odskega ministarstva ishrane organiziral prehrano po štajerskih okraih, potoval po navodilu Nar. vlade po Banatu in Bački radi dobave moke; pred koroskim plebiscitom pa je na spornem ozemlju pomagal urediti prehrano, kateri je maja 1920. postal nadzornik, organiziral Tourist-Office, pisal o gospodarskem in polit. položaju v Korotanu. Odličnim krogom je zamen pošiljal pozive, naj kurz obrnejo, sicer bo polom. O tem vprašanju razpravlja njegova brošura »Naša bole, zbog katere ga je takratni njegov predstojnik baš pred dvema letoma odslovil od »Balkana«. V izvestnih krogih si je z njo nakopal zamero, tako da se je pol leta zaman oziral po novi službi. Slednjič se

* Ivan Rozman: Nova Erotika, disonance in akordi. Ljubljana 1923. Kleinmayr & Bamberg.

je ustali pri erju T. v Kranju prav na istem stolu kot pred 25 leti.

Sprito je zaposlenosti je malce čudno, da naš avtor utegne še kako uro posvetiti modricam in nadaljevati smer, započeto svoje dni v Vrten, Sl. Narodu, Gorenju, Zvonu. Poskusil se je tudi v dramatik: ljudska igra »Testament« izide skoraj v pnatisku.

S poslednjim svojim delom »N. Estetika« je stopil prek običajnega pojmovanja te besede v ne širši pomen, t. j. hrepenenje po duševni snagi, življenje v idejnem svetlem duševnem vzdušju, ki je pravi vir vsega organskega ustvarjanja (str. 81, 90 i. dr.). V tem smislu je služil izraz že nekaterim grškim mislecom kot Empedokleju... Prebiti je hotel plehlost sodobne vsakdanjosti. Zani je »onostranstvo« največja realnost. Iskal jo je že Nietzsche, ki pa se je laskal človeški zverini. Njegov pravce je čisto mozoljni, oblikuje ljudsko množice nasilno, od zunaj, dobljmo ji pisatelj Nove Erotike človekov spav v prelojenju, nastalem po mistični smrti, po križišču (str. 72 i. dr.). To je doživetje maste-rilja križa, kamor razum nima pristopa, to je vstop v onostranstvo, v kraljestvo Žene bogorodice (gl. odstavek Učlovečenje). Tedaj ne židovski bog, neizproslni vladar in kaznujoči gromovnik, po katerem je upodobljena zver s človeškim obrazom, temveč očetovski Bog stvarnik. Narava tega Boga pa je bitnost Pražene, Maje. Marije, ki jo je tolikanj iskala vsa romantika, Skrivnostna roža, žena!

Današnje družabno življenje je urejeno po vzoru starega moralnega boga, čigar jedro je moč in sila. Do Žene pa se pride samo po odpovedi do življenja, po individualnem doživetju in prelenuju. Največja ovira do te poti je razum (»enooki razumnik, 107). Razum je analitičen, abstrakten in organski. Sodobniki delujejo edino z analitičnim in abstraktnim. Kako pa naj ta pojmi življenje, ko pa hodi z njim (32)? Treba je z organskim umom k intuiciji. Ta duhovna individualnost, prediščena v križišču, je dejanski vez ob čestvstva, to je intimnost, ki lo običajni v odkritem občevanju s prijatelji. Torej preko šablonskega verstva, preko šolske filozofije, nazaj k duhovnemu organskemu življenju... To »skrito lice« (101) me spominja na gesto moderne teosofije: »Naša prva dolžnost je iskati naš nadprirodni Jaze in na Avgustinov izrek: »Ne hodi ven, povrni se vase, v notranjem človeku biva resnica«.

Pričujoči listi, namenjeni »dobremu geniju človeštva«, nudijo mnogo posrednih rečenic, mestoma v svetopisemskem slogu (n. pr. 58), ob katerih nam je dana prilika, da se potopimo v raznolike probleme. Filozofsko navdahnjena osebnost se bo rada zdaj pa zdaj poglabila vanje. Nekaj utrinkov:

Življenje je kakor krogla. Namen filozofije je poimeti življenje. Hrbtenica filozofije je logika. Logika se giblje v ravni smeri. Kako naj logika pojmi življenje? (35).

Smrt ne odpira duri v nepovratni pogin; ona je le skrbna očiščevalka teže zemlje in sestra zornih rojenec.

Pot v svet drži skozi vrata smrti (72). Kultura je notranja prostost; ta sama ti podá vnanjo (74).

Ritem je glasba in ples, ki botrini ob rojstvu umetnine iz umetniške duše. Metrum je le nujna zakonitost njegovi razigranosti.

So ljudje, ki merijo umetnine z metri (77).

Pravo umetniško delo je: roditi iz ničesar.

Kdor ni pozabil starega sveta, ne more roditi novega (80).

Postati človek — to je edini zmisel življenja in edino junštvo na svetu (85).

Pravica seveda ne laže.

Vendar ostane ta pravica toliko časa krivica, dokler ne postaneš sam sebi sodnik. Priznavanje lastne krivde oprošča, zankanje lastne krivde povzroča boleč (99).

Ves tvoj upor proti zlu v drugih ostane hinavščina in nadutost, dokler se nisi uprl zlu v sebi.

Bodi revolucionar lastnega razuma (106).

Najlepši dar, ki ti ga more podati žena, je živo bitje. Kot mati je velika in občudovanja vredna; to je njena genialnost.

Sicer jo je sama virtuoznost prejemanja (108).

Kdor misli po tuji logiki, je kakor slepec, tavaajoč po neznanim svetu. Kdor misli po lastni, je objel polovico sveta. A kdor je prestopil usodni prag alogije, ta je našel vrata v samega sebe in s tem v ledro sveta.

Onkraj alogije stoji granitni prestol večnega miru in nezlomljive moči (49).

Dr. Fr. S.

Razne stvari.

* Wilsonova hčerka postane novinarica. Kakor poročajo pariški listi, postane Miss Margaret Wilson, ena izmed hčerk bivšega predsednika Zedinjenih držav, novi narka.

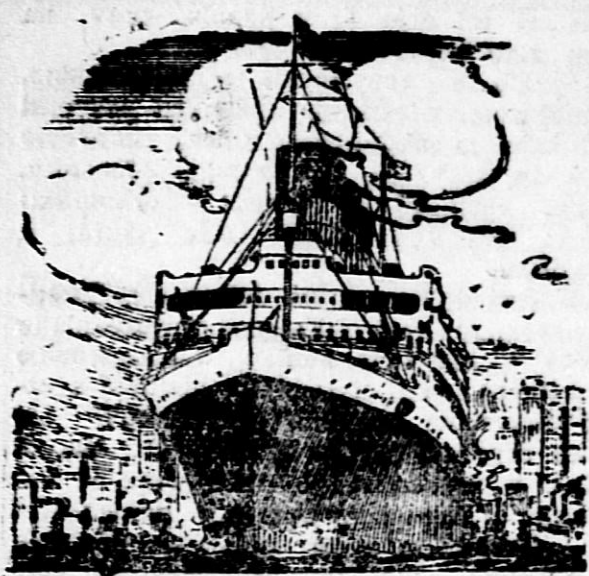
* Velika železniška katastrofa v Romuniji. V Romuniji se je zopet pripetila velika železniška nesreča. Blizu postaje Buzen je zavozil potniški vlak št. 701 z veliko naglico v tovrni vlak. Prizor je bil na popisen. Večina vagonov potniškega vlaka je bila popolnoma razbita, proga pa je bila poškropljena s krvjo nesrečnih žrtev. Dosedaj so našli 78 mrtvih in 200 težko ranjenih. Katastrofa je nastala zaradi ne previdnosti in malomarnosti železniškega osebja.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLOMER.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE, FRANCOŠKA LINIJA

HAVRE - NEWYORK

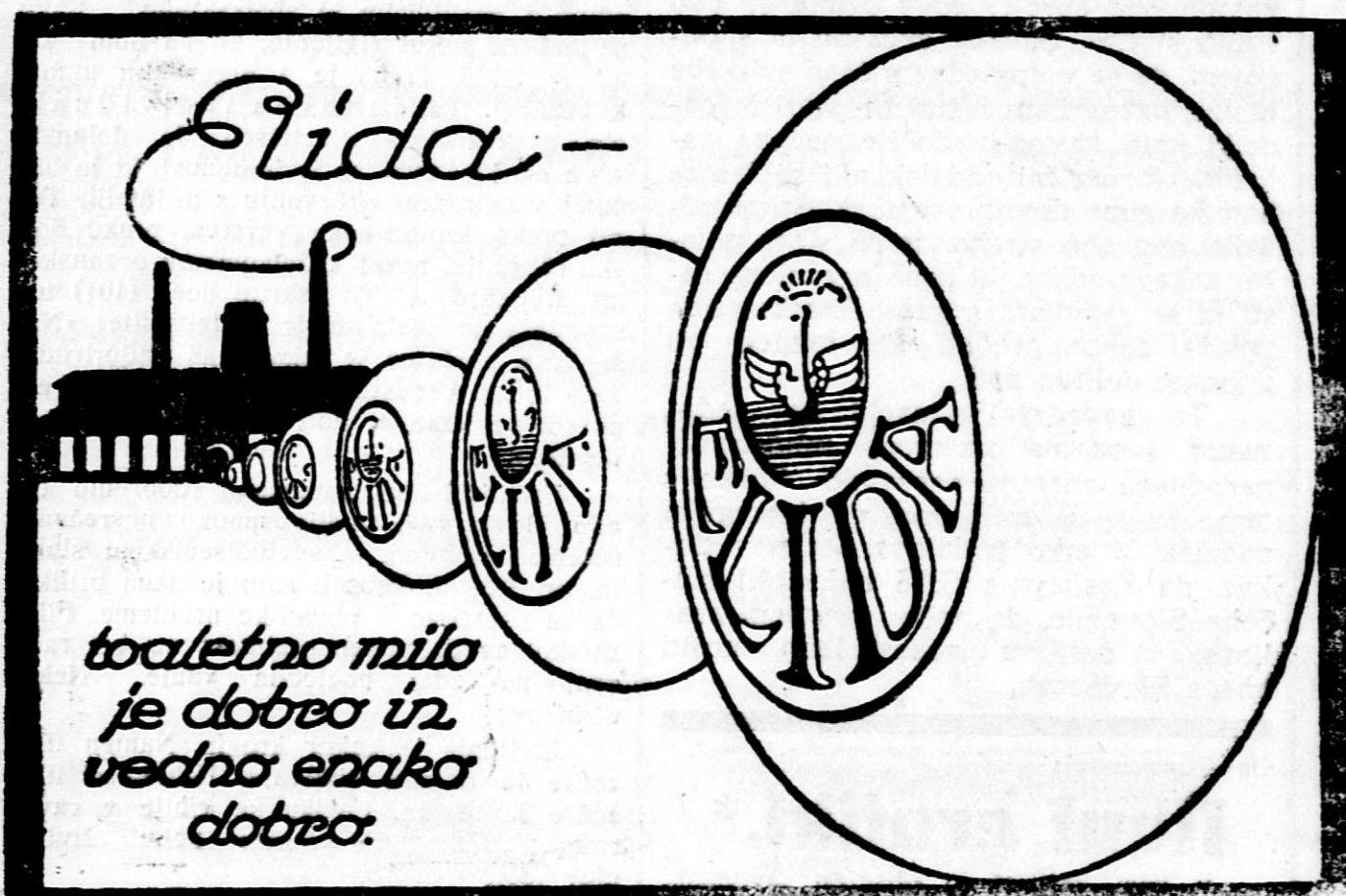
Najkrajša linija, samo 6 dni čez morje
Glavno zastopstvo Slavska banka d. d., Zagreb
Vozne listke in tozadene pojasnila
daje zastopnik

IVAN KRAKER, LJUBLJANA
KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 41

NARODNA TISKARNA
VRSUJE
TISKARSKA
DELA V VSAKI
MNOŽINI IN SICE:
URADNE TISKOVINE, CE-
NIKE, KOVERTE, RAČUNE, HRA-
NILNE IN ZADRUŽNE KNJIŽICE, PO-
ROČNA NAZNAMILA, VABILA, CIRCULARJE,
VSTOPNICE, ETIKETE, MRTVAŠKA NAZNA-
MILA, ZAVITKE, ČASOPISE IN VSA V TISKARSKO
STROKO SPADAJOČA DELA OKUSNO IN CENO. NAROČILA
SPREJEMA TUDI "NARODNA KNJIGARNA", PREŠERNOVA ULICA

LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 5

Lida -
toaletno milo
je dobro in
vedno enako
dobro.

Standard Oil Co. of Jugoslavija
v Zagrebu

priporoča p. n. naročnikom svojo stalno za-
logo: **bencina, petroleja, parafina,**
vseh vrst mineralnih strojnih olj za
avtomobile v Ljubljani.

Tozadene informacije in naročila sprejema
glavno zastopstvo:

C. Menardi, Ljubljana
Trubarjeva ul. 2. Telefon št. 62.

VODNE TURBINE

največje tvorilnosti, dobrote in cenovnosti.

Pat. preciz. regulatorji
TRANSMISIJE

Stroji za izdelovanje lesenine, celuloze in papirja.
Specialna tvornica svetovnega slovesa

J. M. VOITH

St. Pölten, Austrija. Heidenheim, Württemberg.
Pisarna: WIEN, IV. Argentinierstr. 24.

Plačam

Din 10.000.—

nagrade posredovalcu in do

Din 100.000.—

posojila ali predujma lastniku prostega
stanovanja v Ljubljani,

najmanj štiri sobe s komfortom, najkasneje za maj-ter-
min 1924. Ponudbe s popisom (mero sob) in drugim
točnimi podatki na upravo Slov. Naroda pod **Mr 7113.**

Lokomobile	Prekucniki
Lokomotive	Platoski vozovi
Vozilčki	Okofesja za poljske železnice

TRACNICE

ter vsakršen drugi material za poljske železnice

TOČNO IN CENO TAKOJ

s skladišča v Ljubljani ali Zagrebu

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

Akcijonarska družba za snabrevalne in železniške potrebe

Beograd, Zagreb, Subotica, Sarajevo

LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA

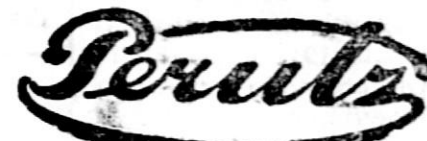
ŠTEV. 30.

Medjimurski konji!

Polteži in čisto težki konji in kobile za vprego
in odgoj za gospodarstva in tovarne stoje stalno
za prodajo pod najkulantnejšimi pogoji pri

E. VAJDA, veletrgovina s konji, ČAKOVEC,
Medjimurje, Jugoslavija.

Brzjavi: Vajda, Čakovec. Telefon interurban 59, 4.

? Ali fotografirate ?tedaj zahtevajte pri Vašem foto trgovcu samo **nenadkrljivo**

PERUTZ, s katero ste zaščiteni od vsakega neus-
peha! Generalno zastopstvo in skladišče za SHS
ISO WEISS, ZAGREB, Palmotičeva ulica 66, veletrgovina
vseh fotografskih potrebščin.

Oglas.

(Nabavka zobi.)

Na osnovu naređenja Gospodina Ministra Vojnog
i Mornarice E. P. Broj 3.261 od 1. maja ove godine
održat će se na dan 6. avgusta 1923 godine u 11. ča-
sova prepodne u Intendanturi Dravske divizijske ob-
lasti u Ljubljani (kasarna Vojvode Mišića obj. XIV.)

prva javna usmena licitacija

za nabavku i isporuku 780.000 kg zobi, i to:
za garnizon Ljubljana 310.000 kilograma
" Maribor 310 000
" Celje 30.000
" Slov. Bistrica 130.000

Isporka zobi po mesečnim partijama franko ma-
gacin intendantskih slagališta pomenutih garnizona do
25. novembra 1923 godine.

Kaucija polaže se u gotovom novcu ili vrednost-
nim papirima po odredbama čl. 88. zakona o državnem
računovodstvu na dan licitacije do 10. časova pre podne
na kasi Dravske divizijske oblasti u Ljubljani, i to:
za garnizon Ljubljanski 55.000 dinara, za garnizon
Mariborski 55.000 dinara, za garnizon Celje 5.500 din.
i za garnizon Slov. Bistrica 23.000 dinara, ukupno
138.500 dinara.

Uslovi po kojima će se ova licitacija izvršiti mogu
se videti svakog dana pre i posle podne u kancelariji
intendanture Dravske divizijske oblasti u Ljubljani i
vojnog okruga u Mariboru, Celje i Komande mesta u
Slov. Bistrici.

Svaki ponudjač (licitant) obavezan je, da na dan
licitacije preda predsedniku komisije pismeno svedo-
čanstvo nadležne trgovačke komore o svojim preduzi-
mačkim sposobnostima kao i uverenje o tome, da je
svoju radnju prijavio poreskim vlastima i platio porez
za tekuće tromesečje.

Iz kancelarije intendanture Dravske divizijske ob-
lasti E. Broj 9.905 od 27. juna 1923 god. u Ljubljani.
6727

Komanda Dravske divizijske oblasti.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani.

Tvornice papirja v Vevčah,
Janeziji in Goričanah.

VABILO**k subskripciji IV. emisije delnic.**

Izvršuje sklep občnega zbora delničarjev Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani z dne 5. maja 1923 provaja k temu poob-
laščen upravni svet na podlagi odobrenja Ministrstva trgovine in industrije v Beogradu z dne 11. decembra 1922. VI, br. 5642, na občnem zboru sklenjeno
povišanje družbine delniške glavnice

od 12,500.000 na 20,000.000 dinarjev

z izdajo

75.000 komadov delnic po Din 100.— nom.

pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se ponudijo nove delnice po kurzu **Din 150.— za komad tel quel** v razmerju na dve stari ena nova, protivrednost plačljiva ob subskripciji.
2. Stari delničarji, ki hočejo izvršiti opcijo, morajo predložiti svoje delnice brez kuponske pole na blagajnah nižje navedenih mest, da se na njih označi izvršitev opcije.
3. Novim delničarjem se ponudijo nove delnice po kurzu **Din 200.— tel quel**, plačljivih ob subskripciji.
3. Subskripcija traje od 25. junija do 25. julija 1923 in so določena kot subskripcijska mesta:
- Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in njene podružnice, Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani, Hrvatska podružnica Wiener Bank Vereinsa v Zagrebu in Jadranska banka A. D. v Beogradu ter njene podružnice.**
4. Dodelitev delnic se izvrši po preteku subskripcijskega roka čim najhitreje. Za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne najkasneje do 8. avgusta 1923.
5. Izročitev novih delnic se bo izvršila proti vrnitvi subskripcijskih potrdil do konca tega leta.
6. Azijski dobiček pri razdelitvi novih delnic se dodeli po odbitku stroškov in pristojbin rezervnim fondom podjetja.
7. Nove delnice so deležne na družbinem dobičku od 1. julija 1923 dalje in so opremljene že s polkuponom za leto 1923.
8. Uspeh emisije je zajamčen po posebnem garancnem sindikatu.

V LJUBLJANI, dne 6. junija 1923.

Upravni svet.

Inserirajte v „Slov. Narodu“.

Hotel Štrukelj, Ljubljana
vokal Kolodvorske, Dalmatinove ulice

priloga

40 novo opremljenih sob za fujece
po zmernih cenah.

Prostorska restavracija, krasen senčni vrt.

JERNEJ CERNE,
lastnik.

Podpisana tordka prodaja:

Trboveljski l. premog
in bukovo oglje

iz svojega skladišča na juž. kolodvoru, ter
suha, trda in mehka drva
rezana v dolžino za kuhinjsko uporabo iz svo-
jega skladišča na Zelenem hribu.

Premog in oglje se oddaja v detajlu v vrečah
ali en gros v celih vagonih z 10% popustom
od fakturnega zneska za združene odjemalce ali
posameznike.

Vsa goriva se odpremo po želji po naših
vpregah na dom.

Naročniki naj se javijo pri podpisani tordki

„IMPEX“

eksporna in importna družba d. d. v Ljubljani
Krekov trg štev. 10, I. nadstropje.

“LEVIATHAN”

59.956 br. rez. ton.

Najmodernejši, največji in najzgodnejši oceaniki svet.
V tej čudni ladji je pletena največja zmoglost znanosti, kapitalne
sile in iznajdljivosti. Nemožnost udariti v vseh razredih.

Prvo potovanje v New York 17. julija 1923.

dalle 7. avgusta, 28. avgusta, 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra vsake tri
tude obhvaliti iz San Francisco — Cherbourg — New York — London — New York

BREMEN — NEW YORK

Direktna zveza s prekrasnimi ameriški vladnimi parniki. Nemožnost
po udobnosti, snovitosti in izborni prehrani. Hitre in zanesljive ladje.
„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „Amerika“ „President Artur“

Zahtevajte natančna polasnila in številko voznega lista.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo Beograd, Palata Beogradske Zadrage.
za Jugoslavijo: Podružnica v Ljubljani
Zadruga Zveza v Ljubljani.

Pozor!

Toči se pristno dalmatinsko vino belo in črno,
pristno maraskino vino liter 25 dinarjev in prve vrste
domače olivno olje.

Priporočamo se za obilen obisk s spoštovanjem

Bujas in drug
Glince štev. 2.

Važno za trgovce!

Naprodaj je staro renomirano trgovsko poslopje Jurca v
Pljuju, kjer se že od leta 1860 nepretrgoma vodi špece-
rijska in kolonialna trgovina na drobno in debelo s prav
dobrim uspehom. Reflektanti naj se obrnejo na lastnika
Antona Jurca, Ptuč, Prešernova ulica 38. 6951

Proda se posestvo

na Spodnjem Štajerskem

obstoječe iz hiše z gostilno, gospodarskega poslopja,
njiv, travnikov, mlina in žage na stalni vodi. Eventualno
se zamenja s hišo v Ljubljani. — Naslov pove uprava
Slov. Naroda. 7251

Jajca kupuje

po najvišjih cenah od oddajnih postaj

in plača

poti oddajnemu podniku in brez odteglaja

E. Vajda

izvoz jajec, Cakovce, Medjimurje, Jugoslavija.
Brzoiavi: Vajda, Cakovce. Telef. interurb. 59, 4, 3

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa d. z o. z.

Ljubljana,

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristnega
vina. Zahtevajte ponudbo! Tehnično in higijenično
najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: **Ljubljana, Dunajska cesta 1 a, II. nad.**

Prostovoljna

javna dražba

se vrši v ponedeljek od 8. naprej v biciklistični dvo-
rani v Kolizeju in event. tudi prihodnji dan. Prodajale
se bodo razne hišne oprave, starinske slike, orožje in
pohištvo, dalje acetilenska naprava, vozovi, vrtni in sobni
stoli (tudi boljše vrste), sofe, okvirji, čevljarški stroj, go-
nilno kolo, peči, starinsko orožje in še nebroj drugih
stvari. 7223

Na debele. Na debele.

Tovarniško podjetje

za izdelavo in prodajo metel, sklopnih stolov in in lesenih
podnožnikov

Milavc & drug,

Ljubljana, Miklošičeva ulica štev. 9.

Vedno v zalogi: Metle, držaji za metle, lesene pod-
nožnice, obešalniki za obleke, sponke za perilo in sklopni stoli.
Cene in kvaliteta brez konkurence.

S. H. S. ček račun 13.121. Telefon 120.

Pozor!

Automobili naprodaj

Osebn. in tovarni:

I. Elat Wien I. Perl Liesing 4 tonski

I. Laurin & Klement I. Watt 4 tonski

I. Puch Graz I. Fiat Verpflegstyp 2 dva-

inpol tonski

I. Fiat Torino 15 Ter. eninpol tonski

Generalno reparirani v najboljšem stanju so pri tordki

„SVETLA“ d. d.

LJUBLJANA, Mišerjeva ulica št. 5.

Odvetnik Dr. Jos. Mandić
je otvoril svojo

odvetniško pisarno

V PRAGI I, Staromestské nam 13.

Poslovanje tudi v srbo-hrvatskem in slovenskem jeziku.

Zastopnika ali potnika

sprejme s 15. avgustom trgovina z galanterijskim no-
rimberškim blagom in pleteninami v Ljubljani za Slo-
venijo in Hrvatsko. Sprejme se le strokovnjak in vpeljana
moč. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod 642-6952.

Prostovoljna javna dražba

se bo vršila v nedeljo 15. t. m. v Podgorici pri
Dobrepoljah. Prodajala se bo vila s 6 sobami, z obo-
kano kletjo, gospodarsko poslopje, hlev, sadni vrt, njive
in gozdovi. Posstvo je oddaljeno pol ure od kolodvora
Dobrepolje in 10 minut od farne cerkve.

7248

Franc Jaklič.

Lokomobile vseh velikosti najmoderneše kon-
strukcije, parne žage, kom-
pletne naprave, polnojarmeniki, krošnje žage i. t. d., remischeld-
sko orožje, vse orodje za obdelavo lesa, parne mlaticine,
poljedelski stroji in orodje, jeklene vile za gnoj i. t. d., tiri za
poljske železnice, 600 mm razdalje, kompletne, s prekuženimi
voziki, tračnice, za stavbene namene in industrijski tiri, pil-
nove in varilne cevi, črne in pocinkane, stavbeno in
konstrukcijsko železo, pločevino, črno in pocinkano
dobavlja tako po konkurenčni ceni s skladišča Maribor.

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje, Maribor.

Trubarjeva ulica številka 4. Telefon interurban 82. 4711

Aluminijevo in emajlirano

kuhinjsko posodo

železne potrebščine za stavbe, razna orodja za obrtnike, stroje za
poljedelstvo, štedilnike, vse vrste obličev in žag ter vse drugo v
železninsko stroko spadajoče blago dobite po znižanih cenah po
novo ustanovljeni tordki

Triglav, Stanko Florjančič, Ljubljana.
St. Petra cesta št. 35 (preje Menclingerjev lokal).

DOBAVLJAMO

odmah uz dnevne cijene sa skladišta Zagreb

SVE STROJEVE I ALAT

za stolare, tvornice pokućstva, kolare i pilane,
za bravare, mehanikare i radionice za popravke,
za limare, tvornice limenih i kovinskih predmeta.
Bogato skladište transmissija, sirovolupnih in benzin-motora,
kao i uredjaje za svariti i bijele kovine.

ALAT I STROJEVI KARL JETZBACHER ZAGREB
dion. dr. Vlačka ulica broj 25

Cena ugodna! Cena ugodna!

Pozor!

Naročite pergament št. 2 in pol, 3 in pol
in maščobni papir dokler traja zaloga.
Razpošilja na veliko in malo pisarniške in
šolske potrebščine ter vse papirnate okraske za
slastičarne, restavracije in zdravilišča trgovina

JOSIP OMERZA, LJUBLJANA,

Dunajska cesta št. 6, I. nadstr.
v hiši tiskarne Dr. Ploccil.

AND. JAKIL

tovarna kož in čevljev d. d.
prodajalna

Ljubljana, Poljanska c. 13

Bogato skladišče moških, ženskih in
otroških čoljev iz telečjega boka
v oseh bojah, govejega boka
in rjave kravine.

SOLIDNO DELO! NIZKE CENE!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVA Din 17.500.000.—

::: Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje :::

Brzoiavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalni-
ca v Kolodvorski ul.)

Primarij dr. Fr. DERGANČ

ne ordinira od 15. do 31. julija

Radi dopusta uslužbenec

bo kavarna in slaščičarna Jakob Zalaznik

začasno od 16. t. m. do preklica

odprta samo do 8. ure zvečer.

L'UNION

francoska zavarovalna družba v Parizu osnovana leta 1828. Skupna glavica 400 milijonov frankov. Prevzame vse vrste požarna in življenska zavarovanja. Pojasnila dajejo vsi krajevni zastopniki in Generalno zastopstvo za Slovenijo „MEXIDA“, mednarodna eksportna in importna družba z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33. Agilne zastopnike sprejemamo pod ugodnimi pogoji!

Manufakturna trgovina

Marija Rogelj, Ljubljana.

Sv. Petra cesta šte. 38.

vijudno naznanja, da se je preselila v

Lingarjevo ulico 4 (nasproti trgovine Česnik)

ter se priporoča nadaljnji obilen obisk.

Blago dobro!

Cene nizke!

Za neko tuzemsko tvornico sukna se išče

izoežban potnik

ki bi prevzel poleg svojih predmetov še zastopstvo in razprodajo blaga te tvornice. Potnik mora biti dobro upeljan v celi Jugoslaviji tako pri trgovcih kakor tudi pri oblasteh.

Ponudbe z zahtevano provizijo na upravnishvo Slovenskega Naroda na šte. 160-7280.

Zahvala.

Kem. farm. laboratoriju in drogeriji na debelo Ph. Mr. I. Kolář, Moste-Selo 25 pri Ljubljani.

Sporočam Vam, da je moja soproga obolela valed želčnih kamencov. Operacija je bila vsled srčne oslabelosti izključena in stanje njeno brezupno.

Gospod primarij Dr. Derganc iz Ljubljane, kateremu se tudi toplo zahvaljujem, predpisal ji je Vaš specialni čaj Cholethesan po katerega zauživanju je moja soproga zelo hitro in popolnoma ozdravela.

Da bi Vas primerno nagradil zato, da ste stavili v promet ta zdravilni čaj pod imenom Cholethesan, se Vam tem potom javno zahvaljujem s željo, da s tem opozorim cenj. gg. zdravnike, na to Vašo specialiteto, kakor tudi bolnike, ki trpijo valed te bolezni.

LJUBLJANA, 13. julija 1923.

S odličnim spoštovanjem

V. Hejnic,

nadzor. mest. nasadov.

Obvestilo.

Grand hotel „UNION“ v Ljubljani vijudno naznanja, da je otvoril v Novem mestu svojo podružnico pod imenom Hotel in restavracija „UNION“

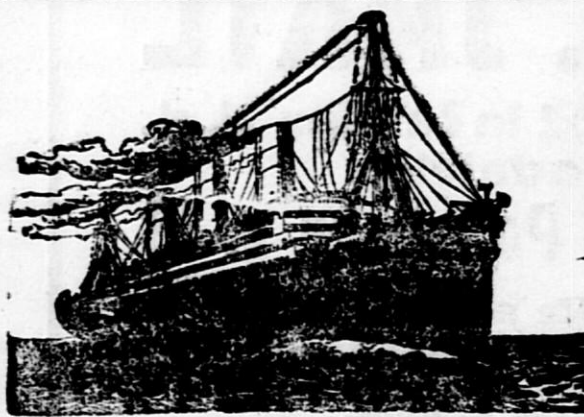
(preje „Hotel pri pošti“ Jakob Paučič) pod vodstvom g. Jakoba Korenta, bivšega zelo priljubljenega gostilničarja „Narodnega doma“ v Velikovcu (za časa ple. biscita) in „Citalnice“ v Metliki.

Na razpolago so snažne in lepo opremljene hotelske sobe po zmerni ceni, izborna vina in najokusnejše pripravljena jedila po najnižji ceni.

Vsi prostori so na novo zelo okusno adaptirani. Hotel se nahaja najbližje kolodvoru poleg kavarne „Central“

Za mnogobrojni obisk se priporoča

vodstvo.

HAMBURG
AMERIKA
LINIJA

in
UNITED AMERICAN LINES INC.

Filijalka

Simon Kmetec, Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne listke.

ODHOD IZ LJUBLJANE VSAKI TEDEK.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. DRAŠKOVIĆ Zagreb,

„8“ cesta pri državnem kolodvoru.

PODRUŽNICE: Beograd: Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo G. Ivošević, Karlovska cesta 160. — Split: Ante Bučić, Dioklecijanova obala 13. — Gruz: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijevič & Komp., Belevard Kralja Aleksandra 187. — Val. Betherek: Dušan Lj. Mihajlovič, Trg Kralja Petra 4.

Potnike do Hamburga sprejema družbeni uradnik

Kuopimo vsako množino
starega svinca.

PUSKARNA V KRANJU.

6394

Svetlomodri
orepe
de obine
samo Din 100
KENDA Model trg 27.

Trboveljski premog
in drva

staino v zalogi vsako množino.
Družba ILIRIJA
LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. 2243

Dr. Drč

ordinira zopet redno od 2

do 3 vsak dan.

Beethovnova ul. 15 prtlj.

(Nepremožnim brezplačno.)

Išče se

Prilgojevalka za damsko pe-

riilo.

Prilgojevalka — za bluze in

obleke.

Reflektira se na prvovrstne moči

v tej stroki.

Sprejme se tudi več spretnih

šivilj in likaric.

Bolihar & Volepič,

Sp. Siška, Kolodvorska ulica 150.

6953

Gamsov čop.

pristnemu pre-

snetljivo podob-

ben, s snežno-

belimi resami,

15—17 cm dolge

dlake, vse volj-

nomehko komad

800 D in.

Željnega jelena čop

diaka dolga 15

cm, ponarejen

800 Din.

Jelenov čop 12

do 15 cm 300 Din pošlje ob pri-

poročenem naprej poslanem de-

narju poštine in carine prosto

Gembartbinderi Eduard Haupt-

mann, št. Velt ad. Glas Nr. 3

Kärnten. Vprašanjem prilozite za

odgovor 3 dinarje.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić & drug

Ljubljana,

Bohoričeva ulica 20

Šentjanski

premog

se dobi po ugodnih cenah

vsako množino.

Prodajni urad šentjanskega

premogokopa Ljubljana,

Krekov trg 10. 6214

Velika zaloga klobukov in slam-

nikov se dobi pri

17.000

raznih najpotrebnejših

trgovskih i tehniških

izraza sa objašnjenjem

njihova značenja pod

naslovom „Terminolo-

gija trgovačkih znano-

sti“

druga naklada

upravitelja. Pouzećem

šalje:

Privredna knjižara, Zagreb

Peščenica VI, br. 9/G

Knjižara dobivaju veliki popust!

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
LJUBLJANA, SODNA UL. 11

Telefon št. 481

Telefon št. 481

MATIŠ

AUTO
HITER - ELEGANTEN - EKONOMIČEN

Svetovni rekord najmanjši: uporabe:
2-28 litra na 100 km. Vporaba normalnih voz 4-5 l na 100 km.

„Aikadont“

ZOBNA PASTA, USTNA
VOČA, ZOENI PRAŠEK.

D-bi se povsod.

Glavna zaloga drogerija
A. KANC, Ljubljana. 2964

Celo opreme

za neveste, in omlanje
izdeluje točno in solidno novo-

otvorjena izdelovalnica

P. Jančigaj,

Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 levo

G. F. Jurasek
Ljubljana
Velim ul. 12

Ugasnjem ter poravilam
glasovirje in harmonije, specialno
strokovno in cenol

Najstarejša slovenska
plesarska in ličarska
delavnica

Ivan Ericoli, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerne. 2530

Vreče,

R'BLJENT IN DOBRO

C'KANJENE — KUPIM.

Jos. BAHOVEC, Ljubljana.

Sv. Jakoba trg št. 7. 410

Jermena

za cepe in za čevlje, gože, biče,
bičevnike, razne krtiče, čevljarsko
prejo in papirnate vrečice nudi po
najnižjih cenah

Osvald Dobeic, Ljubljana,

Sv. Jakoba trg 9.

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3.

Krovec, stavbi, galanterijski in okrasni

krepar. Instalacije vedrovodov.

Repara strojev. Kopirke in klesane naprave

izdelovanje posod iz pločevine za

frimč, barvo, lak in med vsake

velikosti kakor tudi posod (škatle)

za konzerve.

Peter Semko

I. jugoslovanska barvarila,

krmarsivo in strojarstvo

Ljubljana, Križevniška ulica 7.

Barva lisiče kože, katere izdeluje

v najmoderneje garniture. Pre-

vezma tudi vsa povprašila v mo-

derniziranje.

Strešno lepenko prvovrstno

Kontinental (Kontinentallederapp)

dobavlja takoj v vsaki množini

najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana,

Gradaška ulica 22. Telefon 513.

Franc Cerar

družba z o. z. tovarna v Ste-

bu pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari klobuki

in slamički v popravilo pri Ko-

vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-

šernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Otroški vozički od Din 250—

novi modeli z dobro

prevmatiko že od

Din 1500— naprej.

Motorčki najnovejši amerik. tipa

„Evans“ in D. K. W.

ter „Orionette“ in „Motorette“.

Pnevmatika: zračnice z garancijo

od Din 16—, plašči

od Din 65—.

Preprodajci in mehaniki nižje cene.

Sprejemanje se tudi vsa po-

pravila, emajliranje in po-

niklanje.

Tribuna F. B. L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov,

Ljubljana, Karlovska cesta 4.

zelezo, traverze, pločevino, beton-
sko železo, jeklo vsake vrste, že-
lezniški material za poljske in
industrijske železnice nudi

po najnižjih cenah na debelo

Fran Hočevar

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 36. — Zastopnik Ferrostani
d. d. Zagreb. 6170

Ugodna priložnost!

Generalno popravljen, popolnoma prenovljen mali
avtomobil znamke Laurin-Klement 12. H P. se po jako
ugodni ceni prodaja. — Istotam se prodasta 2 motorni
kolesi znamke „Puch“ 2 3/4 in 1 3/4. Nadalje dva šivalna
stroja, krojaški in čevljarski (cilinder). —
Ponudbe pod „Auto“ na „Apollo“ Ljubljana Stari
trg 19/II.

REKLAMO

na večjih kolodvorih
južne železnice

(na peronih)

oskrbuje

Anončni in reklamni zavod

„APOLLO“

LJUBLJANA, Stari trg šte. 19. II. nadstr.

Preračuni brezplačno! Konkurenčne cene!

Med dobrim najboljšim!

Pfaff ! Puch

šivalni stroji, vozna kolesa

za razni novi modeli

rodbino in obrt

Garancija za vse blago. Ugodne cene in plačilni pogoji.

IGNACIJ VOR

LJUBLJANA NOVO MESTO

Lastne hladilne naprave.

Lastna prodajna mesta v največjih
tržiščih inozemstva.

Vstreljeno divjačino

srne, divje koze, divje prešiče, zajce, fazane, jerebice,
kljunače, divje race

kupuje

vsak čas in vsako množino po najvišjih cenah od

oddajnih postaj

E. VAJDA

veletrgovina z divjačino

CAKOVEC, Medjimurje, Jugoslavija.

Telefon interurb. šte. 59, 4, 3. Brzjavi: Vajda Cakovec.

Večje love prevzamemo potom naših organov od lovišč.

Soliden in točen obračun.

3903

Vsakovrstne
stole in mize ter raztezne nasla-

njače s podložnikom „MOJ IDEAL“

nudi po najnižjih cenah tvrdka

JOS. STADLER, LJUBLJANA

tovarna stolov in lesenih izdelkov

SODNA ULICA ŠT. 11

